

DORN, GERHARD
BODENSTEIN, ADAM VON
[WIDMUNGSEMPFÄNGER]

Clavis Totius Philosophiae Chymisticae

Per quam obscura Philosophorum dicta
referantur ; Compendium tres libros continens,
partim physicos, medicos, & pro maiori parte
chymicos

apud haeredes Iacobi Iunctae
Lugduni Lyon
1567

books2ebooks – Millions of books just a mouse click away!

European libraries are hosting millions of books from the 15th to the 20th century. All these books have now become available as eBooks – just a mouse click away. Search the online catalogue of a library from the eBooks on Demand (EOD) network and order the book as an eBook from all over the world – 24 hours a day, 7 days a week. The book will be digitised and made accessible to you as an eBook. Pay online with a credit card of your choice and build up your personal digital library!

What is an EOD eBook?

An EOD eBook is a digitised book delivered in the form of a PDF file. In the advanced version, the file contains the image of the scanned original book as well as the automatically recognised full text. Of course marks, notations and other notes in the margins present in the original volume will also appear in this file.

How to order an EOD eBook?

Wherever you see this button, you can order eBooks directly from the online catalogue of a library. Just search the catalogue and select the book you need.

A user friendly interface will guide you through the ordering process. You will receive a confirmation e-mail and you will be able to track your order at your personal tracing site.

How to buy an EOD eBook?

Once the book has been digitised and is ready for downloading you will have several payment options. The most convenient option is to use your credit card and pay via a secure transaction mode. After your payment has been received, you will be able to download the eBook.

Standard EOD eBook – How to use

You receive one single file in the form of a PDF file. You can browse, print and build up your own collection in a convenient manner.

Print

Print out the whole book or only some pages.

Browse

Use the PDF reader and enjoy browsing and zooming with your standard day-to-day-software. There is no need to install other software.

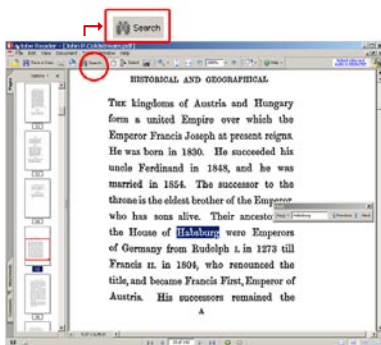
Build up your own collection

The whole book is comprised in one file. Take the book with you on your portable device and build up your personal digital library.

Advanced EOD eBook - How to use

Search & Find

Print out the whole book or only some pages.

With the in-built search feature of your PDF reader, you can browse the book for individual words or part of a word.

Use the binocular symbol in the toolbar or the keyboard shortcut (Ctrl+F) to search for a certain word. "Habsburg" is being searched for in this example. The finding is highlighted.

Copy & Paste Text

Click on the "Select Tool" in the toolbar and select all the text you want to copy within the PDF file. Then open your word processor and paste the copied text there e.g. in Microsoft Word, click on the Edit menu or use the keyboard shortcut (Ctrl+V) in order to Paste the text into your document.

Copy & Paste Images

If you want to copy and paste an image, use the "Snapshot Tool" from the toolbar menu and paste the picture into the designated programme (e.g. word processor or an image processing programme).

Terms and Conditions

With the usage of the EOD service, you accept the Terms and Conditions. EOD provides access to digitized documents strictly for personal, non-commercial purposes.

Terms and Conditions in English: <http://books2ebooks.eu/odm/html/ubw/en/agb.html>

Terms and Conditions in German: <http://books2ebooks.eu/odm/html/ubw/de/agb.html>

More eBooks

More eBooks are available at <http://books2ebooks.eu>

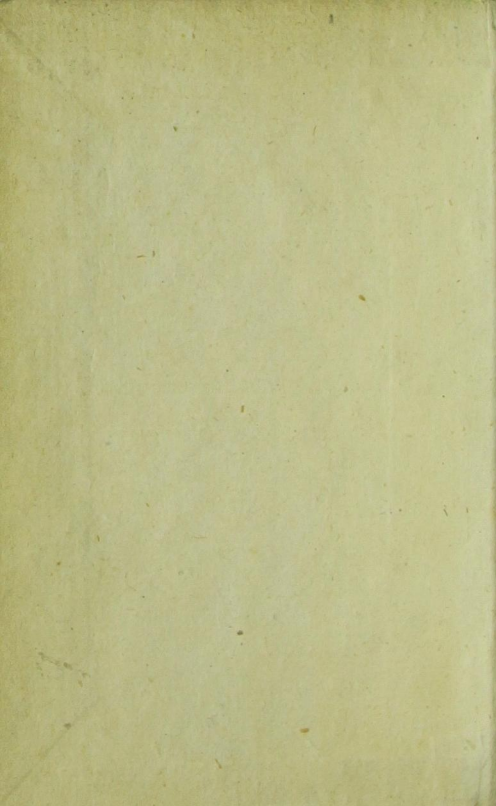
Universitätsbibliothek Wien

I

180.178

A

L. 30. c.

CLAVIS TOTIVS

Philosophiæ Chy-

Dorn. Prob. S. J. Vienna ad S. Anna
misticæ,
Per quam obscura Philosophorum N. Y. od
dicta referantur.

Compendium tres libros continens,
partim phisicos, medicos, & pro ma-
iori parte chymicos. Cuius Summa-
rium versa pagella indicabit.

PER GERARDVM DORN.

LVGDVN I,

Apud hæredes Iacobi Iunctæ.

M. D. LXVII.

180148 Summarium totius operis.

*Pars prima tres tractatus continet.
 Quorum primus, tria Physices docet princi-
 pia, qua Chymia theoriam indicant.
 Secundus, tria Chymie praxis principia.
 Tertius, manualement praxim, & applica-
 tionem ad opus habet.*

*Secunda pars, septem gradus philosophi-
 cos docet, per quos studiosorum animi veri-
 tatis, ac virtutum eius apicem, & metam,
 hac in arte contingere valeant.*

*Accesserunt, Mundi fabrica,
 Peregrinatio Vita communis.
 Erroris Via.
 Veritatis quoque semitta.*

*Præterea, quadam recapitulationes sin-
 gulis capitulis adiunctæ sunt, & Colloquia,
 quibus Metaphysica quadam, Physicis &
 Chymicis elucidantur.*

GENER

GENEROSO VIRO

virtutibus ac doctrinæ clarissimo, domino Adamo à Bodestein, Medicinæ Philosophiæq; Doctori, hac tempestate nemini secundo.

ERV S ingenuè faterur discipulus per quem profecerit, quod subilétio præterit apostaticus. Quapropter ne talis, & ingratus aduersus præceptorem videar, quantum equidem potui mundo facere palam (quamuis inculto sermone) volui, tantillum hoc, quod de Physicis, Methaphysicis, & Chymicis hucusq; sum assequutus, Deo primùm, Doctori demum, & præceptori nostro Theophrasto Paracelso, Medicorum ac Philosophorum facile principi, debere me gratum & acceptum ferre. Quod licet exiguum sit, indignumque magis, quàm vt Theophrasti per discipulum fortis dici mereatur, nihilominus eo ditatum, quòd pro paucis tantas agat, quantas pro plu-

4 DEDICATORIA

rimo multis dare suis doctoribus gratias (quod vitium est illis) rarò contingit. At cum præceptori nostro mundo functo, æternisq; fruenti, gratitudinis, hoc quaecunque sit officium præstare non possim, id tibi, tum quod ipsum Paracelsum doctrina facile referas, tum quòd inter omnes quos habuerit auditores, illi gratissimus extiteris, dicatum velim. Est quod conquerar animum torquere meum ingrata conuitia, quæ seculum istud ferreum in veritatis professores ingerit, verùm hoc solatur, cuius ab æterno testimonium habemus verissimum, persecutionis omnis in veritatem fructus veros persequutæ veritatis gloriam esse, ruinamque persequentium. Non cessant enim vniuersitatum sapientes Theophrastum & suos impugnare, quod cū faciunt, ignorant ignem igni proprium in caput accumulare scenam quoniam magis veritati contradixerint, eo surgent abundantius, qui profitebuntur eam, & quibus resistere nō poterunt. Dum isti nil inueniunt quod in Paracelsum rodere valeant argumenti, puerile
solum

solum hoc adferunt in medium, obscure scripsit (inquiunt) & vulgariter, ut non intelligatur. Ego nunc inter omnes, qui de scriptis eius aliquid reportarunt minimus, hæc tam humili stilo Theophrastica dare non vereor, nec metuo, quibus tum videant iam aperte sibi non amphibologicè loqui Theophrasticos, tum etiam quæ fundata supra petram sunt, suis non cedere flatibus. Theophrasti pupillarem hunc igitur in tutelam, quem etiam solus defendere potes foetum, pro tuo arbitrio corrigendum suscipe precor: quod etiam ego de tua benignitate mihi pollicitus, adepturum me non dubito. Vale. Lugduni Calendis Augusti, 1566.

Tuus ut ipsius Theophrasti
minimus discipulus,

Gerardus Dorn.

*PIIS AC ERUDITIS
viris Medicis, qui Theophrasti
Paracelsi Doctoris Medici li-
bris, aut praedictura fructum fe-
cere, Gerardus Dorn.*

S. D. P.

SCIO vos non latere
fratres, quam igno-
minia per orbem affi-
ciant ignari præcepto-
rem nostrum Theophrastum Pa-
racelsum, vel quia vident ipsum
facile superasse quosuis nostri se-
culi Medicos, ac priscos, tam ex-
perientia quàm arte, vel quòd
ignaros in genere medicos, phy-
sicos, & chirurgos non immeritò
reprehenderit ab enormibus eo-
rum erroribus. Nec vident isti
quàm turpiter sibi conscij fatean-
tur

EPIST. EXHORT. 7

tur ignorantiam suam cū ignaros
 non tam carpere, quàm docere co-
 netur, & doctos in arte sua quos-
 que, summopere laudare studeat
 & exhortari. Docti viri sibi non
 attribuunt eam reprehensionem,
 tanquam ipsos non concernen-
 tem, sed admirandam eius expe-
 rientiam, conati sunt imitari po-
 tius quàm vituperare. Contrà, qui
 sibimet sapiunt, nihil probare so-
 lent, cuius fuerint ignari: tales ru-
 stica nimium invidia moti, dentes
 acuunt in eos, qui suo labore pro-
 desse conantur omnibus. Qua-
 propter hortor vos fratres (ne tan-
 tum facinus maneat inultū) arri-
 pite calamum in eos, quos non pu-
 det medicam artem depravare
 tantum, verumetiam eos perse-
 qui, quorum omne studium assi-

duo versatur, circa sepultam in hac arte veritatem recuperandam. Quod certè præceptor noster præstitit, dum infinitas regiones peregrinatus Medicinam chymisticam (non sine maximis expensis) nostro seculo solus restituit. En præmium pro meritis, quod ab ingratis hominibus accepit, utpotè calumnias post mortem. Ipso viuento nullus oblatrare fuit ausus: mortuo iam bellum parant inerimes. Euge viri boni resistamus, ne cumulus iste vilis per exemplum auctus, si non iure, saltem iniuria, bonas artes vna cum earum professoribus piis, ac veris prostertere præsumât. Non quòd per se quidpiam præstare possunt, verùm quia se viribus omnino destitutos esse vident, ipsos se dant
in

EXHORTATORIA. 9

in prædam gigātibꝫ: nam sciunt hominum hæc monstra nihil operis ardui vel præclari, quod non fecerint ipsi ferre posse. Et ne tanto quod susceperunt operi (nempe Iouem ipsum de sede sua deicere) per aliud excellentius aliquādo sit in honore diminutum: cūm ex eo summos honores ac diuitias hauriant, cateruā suam abiectis hominibus augere non verentur: vt quod ab æuo non potuerunt, arte nec ingenio, multitudine iam exequantur & ære. Solent attamen gigantum nonnulli, qui nectaris dulcedinē paulisper degustarunt, eius allekti suauitate, viros accercire, potissimum eos, quos Theophrasti doctrina rescuerunt imbutos fore: non quòd eorum delectentur confor-

rio, sed vt blandis verbis ac pollicitationibus venentur, vt ab eis intelligant scripta Paracelsi, eorum ingenia superātia. His adhuc non contenti, petunt eorum quæ dicti viri practicarunt vnquam habere duplum: quod postquam obtinuerint, mox friuola quadam occasione quæsitā, simulabunt iniuriam ab eis recepisse maximam, & rixosis verbis conabuntur eos terrere, ne vix (vt putant) hiscere sint ausi: dicentes, hoc opus vestrum est puerile, minus dignum authoritate nostra: quòd si Theologiam tractaret, aut leges, gratum nobis foret opus: abite hinc, opera vestra non indigemus. Sic solent bonos viros laboribus & arte fraudatos & inanes, impudenter dimittere. O pater omnipotens,

EXHORTATORIA. II

tens, qualem Theologiam quæ-
runt hi, qui montem montibus
accumulant, vt te de cœlis dei-
ciant? quales expostulant leges,
qui iustitiam tolerare nō possunt?
Si talibus imbuti non estis arti-
bus, etiam vocati fratres nō adea-
tis: nisi vestro periculo velit ex-
perientiam facere huius historiæ.
Expertus hortor, & moneo vos,
vt præceptoris nostri teneatis do-
ctrinam, scribentis, Alterius non
sit, qui suus esse potest. Interim
in Christo primum, tandem in
Theophrasto, fratres charissimi
valete, non immemores quantum
debeamus præceptoris nostro, li-
cet mortuo, iterum iterumque
valete.

AD

AD LECTOREM

PRAEFATIO.

ABES hic optime
lector, Theoriam &
Praxim totius artis
Chymisticae quam (nisi
velis) ex lectura compendioli huius
ignorare non potes. Lege & relege
pluries, cum tranquilla mentis at-
tentione, nil obiter aut inconside-
ratum pertransiens. Quod si di-
versa nostra mentis opinionem col-
legeris, nihil eorum quae pulchra
sunt in hac arte, latere te poterit
unquam. Inuenies hic sub duro cor-
tice verae medicinae laticem, quo te,
necnon amicos & pauperes a lan-
guoribus corporeis (auxilio Dei)
subleuare possis. Laborum te non
pœniteat in exercendo practicam,
quam

quam tibi descripsimus: nam fabricando nos ipsi fabri facti sumus in hac arte, non lectura sola. Quod si forte contingat primo, vel secundo votum te non consequi, ne desponderis animum, sed tertio & quarto rem ipsam repetas. Accidit erranti mihi sæpius, compotem illius me fieri, quod appetebat animus. Nihil prohibet hominem ad hanc artem pervenire magis, quam pusillanimitas, & impatientia. Hoc solo nunc te monitum velim, quod medicine corporis humani limites in principio non excedas: nam si metallorum vulgarium metamorphosin quæsieris, deplorabis errorem tuum. Vale, æqui bonique labores nostros consule.

Philo

Philosophia chymistica quid.

CAP. I.

HYMISTICA
 Philosophia rerum
 latentes formas se-
 cundum rei verita-
 tem, & non apparen-
 tiam inuestigare docet. Huius
 veri discipuli duas ingrediuntur
 vias, Opinionem, & Experimen-
 tum. Quibus contingit harum al-
 terę duntaxat inniti, sese, nec non
 alios sua doctrina vel opera falli
 necesse est. Quicunq; tamen utrā-
 que rimati iudicarint alteram ex
 altera, hij suo labore non frustra-
 buntur, nec alij quibus opem fe-
 rent aut consilium. Opinio qui-
 dem dubia præsupponit, philoso-
 phicis tamen rationibus apparen-
 tia

ria vera, quæ demum experientia verificari debent. Quapropter & mihi visum est, in hoc opusculo compilando viam vtrunque tenere tutissimū, solis mutatis nominibus in Theoriam & praxim. Priusquam tamen vltterius progrediar, clauē tradere non grauabor, qua nihil iis qui vocati sunt occlusum sit, sed nature secretorum scrinia sint reſerata. Quod gratis ab altissimo datur timētibz eum gratis accipite timentes pariter & diligentes dominum. Studio rerū comparatur notitia. Cognitionem subsequitur amor. desiderio seu delectatione datur assiduitas, Frequentia dat experientiam. Quæ virtutem. Ista potētiam. Hac opus mirum perficitur in rerum natura quæ talis est.

Natu

Natura quid. CAP. II.

A Pud chymistas natura dicitur, cœli cum Elementis in generationem omnium quæ sunt excitatio. Quod artificium duplici perficitur instrumento, dispositione videlicet, ac influxu. Natura materiam corrumpendo disponit ad potentiam formæ receptivam, & cœlestium influxuum: quæ tandē suo determinato tempore prorumpit in actum, & formā specificā. Hoc sibi vult dictū illud philosophorum. Secundum dispositionē materiæ agit forma.

Quid sit forma. CAP. III.

Forma est æthereæ regionis in elementarem actus & potētia. Per eleméntorum adinuicem transformationem, aptat natura materiam,

riam, illi formam tanquam matrici semen includens: huius virtute prægnans, veluti mater fœtum producit in actum specificum. Id sibi volunt philosophi dicentes, Forma deducitur de potentia materiæ. Potens est enim ipsa materia parere, quod à forma generatur in illa. Concludendum est igitur, quòd forma sit agens in materiam patiētem eius actionem, inter quas natura se mediam præbet tanquam artificem. Hæc quidem ex vniuersali totius forma specificas indies formas excitare nō cessat, nec magis quàm cœlorum motus est otiosa.

Quid sit Materia. C. A. II II.

Materia, nobis est elementaris regio tota, quæ licet in quatuor partes (quas elementa

vocamus) diuidatur, ignē, aërem, aquam, & terram, duo tamen sunt principalia, scilicet ignis, & aqua: quia nihil aliud esse videtur aër, quàm per calorem in creatione mundi persistens aqua resoluta, terra verò per calorem & siccitatem aqua densata, vel potius exsiccata. Conatur ignis ex propria natura dum potest aquam in se conuertere, quod vt facilius perficiat, duo quærit media, secundum ambas vtriusque qualitates: prius, vt calore suo frigiditatem, illo siccitatēque suis, humiditatē aqueas absumat. Videmus nubes ignis calore suspensas. inter aquam & ignem tenere medium quia si calor ignis, qui circa superficiē remissior est, quàm in suæ spheræ meditullio, vincatur

tur aquę frigiditate, medium hoc in alterum extremorum vt pote vincens conuertitur, & ignis (sic disponente natura) suo conatu frustratus, dum vnum absumere nititur, ex eo generat alterum, quod rursus in id ex quo generatum est redit. Hęc transmutationis circulatio, generationis est potissima causa. Non absimile videmus ignem in corporibus à natura cõpositis exercere. Lignum exemplo sit ad motum igni quod priusquàm omne humidum aqueum in aerem sit conuersum, non flagrat eius sulphur, hoc tamen absumpto pariter & ignis in aërē & demum in seipsum transit, ligni partibus solidioribus in cinerem vel terram decidentibus: propterea non est dicendum elemen-

ta ligni talis consumpta fuisse, sed à suo separata composito, quodlibet ad propriam spheram rediisse. Hac de re facta fuit apud philosophos quæstio dubiosa, vtrum plus absumeret ignis quàm generaret? Sanum videtur dicere q̃ sint æquales operationes ignis ætherei elementaris, quia si plus absumeretur igne elemētari, quæ generaretur igne æthereo, posset assignari vacuū in rerum natura: quod omnino foret absurdum. Si verò plus generaret ignis æthereus q̃ absumeret elementaris, superfluum non posset determinato iam suo loco cōtineri: sic aluū naturæ solui foret necesse. Breuius tamen respōdetur, nihil ab igne consumi, sed per transmutationis modum, quod ab vno recedit, accedit ad

ad aliud elementum. Sic natura sagax in dies ex elementis adinuicem hoc modo transmutatis, & forma, nouas excitare formas sollicitè procurat: vt per generationem reformetur, quod per corruptionē deformatum est: sitq; circularis operatio nature, sicut & cœlestes motus. Solent etiam plerique nimium curiosi physiologi nondum experti rerum, nobis hoc argumentum obruere, quo chymistarum quintam essentiam oppugnent, verum non expugnabunt nisi validius adferāt. Corpora (inquam naturalia) quatuor constāt elemētis, vbi quintū erit elementum? Respondemus omnia naturalia corpora constare quatuor elementis simul & forma, quæ etiam aliquid est, & po-

tissima pars cuiusvis cōpositi: nec solū ex his omnibus, q̄a nō pōt fieri vera cōiūctioni si p̄ aliquod vinculū: alias erit contactus, vel collisio. Nō possunt enim qualitates primæ p̄pter earū inter se repugnātiā in vnū cōuenire. Quapropter necessariū fuit illas in elementa duas qualitates habētia cōponi, quo facilius cōiungerētur. Hoc natura vinculo cūcta cōponit corpora. Philos. solēt nobis id ænigmate tradere dicētes: Fac pacē inter inimicos, & totū habebis magisteriū, nēpe chymisticū. De elemētis itaq; cōcludēdo dicimus, illa fore triplicia, nēpe, Simplicia, Cōposita, & Decōposita. Simplicia sunt quæ nec corrūpuntur, nec patiūtur cōpositionē: nō ex his, sed p̄ hęc omnia alia inferiora elementa vires suas exercēt: quas etiā ab illis sor-

tiuntur. Cōposita suntque cōponū
tur, & corruptionē patiūtur. Decō
posita verò quæ iam in cōpositio-
ne per corruptionē conueniunt.
Quicūq; hæc in illa, impura in pu-
ra, composita in simplicia nouerit
conuertere, maximus erit chymi-
sta, & mirandorū bonus artifex.

*De Corruptione.**CAP. V.*

CORRUPtio chymistica nihil a-
liud est, q̃ totius à natura cō-
positi, suas in partes resolutio. Om-
ne quidē cōpositū si resoluatur, in
id solui necesse est, ex quo cōposi-
tū fuit prius. Idcirco naturalia cor-
pora in elemēta, & in quintā essen-
tiā, ex quibus cōstant, resoluūtur.
Nō est q̃ p̃pterea putemus id opi-
nioni repugnare Paracelsi dicētis
Oē corpus naturale p̃ artē in tria
solū resoluiposse. s. in Sal, Sulphur
& liquorē, q̃a semper aër liquori

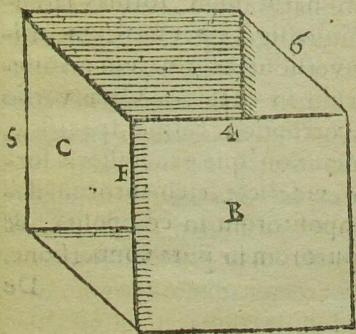
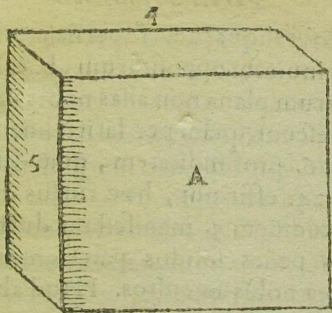
vel Sulphuri mixtus reperitur. Ita quòd non sit artis aërem purum, & ab aliis elementis omnino secretum aliquo vase concludere: licet natura nihil vacuum relinquat, sed aëre composito ab initio creationis impleat, tamen aër ille non est arte secretus ab aliis elementis, sed permixtus. Chymistis indies ob oculos versatur, nihil à corporibus arte separationis elici posse, præter aquam, oleum, & terrā. Et licet oleum in principio stillationis clarius sit quā in fine, nihilominus diuersum natura dici non potest, sed accidente: hoc est in fine magis adustum, quā in ipso principio. Restat vt nunc dicamus quòd nostra corruptio differt à naturali, per hoc, quòd indiuidua distrahit à suis speciebus

bus ad suum genus. Nullus artifex destructa rerum specifica forma, rursus eandem formam in illâ poterit materiam introducere. Natura tamen ex elementis, à quibusvis corporibus, quovis modo separatis, in dies similes prioribus formas, & diuersas excitare potest & summo conatu genera nititur in species, ad indiuiduorû conseruationem dilatare. Sed quia corruptio vnus, alterius est generatio, meritò de generatione loquemur.

De generatione. CAP. VI.

Generatio dicitur ex occultatione manifesti, mox occulti manifestatio. Tribus enim dimensionibus omnia corpora concluduntur, videlicet, Altitudinē ma-

nifesta, Profunditate occulta, & latitudine has intermedia. Philosophi nobis hoc occultè tradunt his verbis. Non fit transitus de extremo ad extremum nisi per medium: hoc est, ex corporis alicuius manifesta forma, non potest occulta nobis innotescere, nisi per manifesti corruptionem: qua patet fit occulti proprietas: quod geometricè demonstrabitur, vt melius physicè queat intelligi. Obuersa nobis vna facie, seu potius superficie corporis alicuius solidi geometrici, quale per A. literã designatur, tali situ quòd reliqua plana non sint omnino perspicua, possumus longitudinem eius superficiem metiri, quæ nobis est manifesta vel obuersa, quam 5. pedum fore ponamus: tanta etiam est altitudo

rudo reliquarum superficierum
sibi inuicem oppositarum, b. c. f.
quarum plana non alias nobis in-
notescunt, quàm per latitudinem
4. & 6. profunditatem, quæ du-
cta 24. efficiunt, hæc rursus in
altitudinem 5. manifestam ducta
120. pedes solidos patefaciunt,
antea nobis occultos. Haud ab-
simili via solent chymistæ corpo-
rum naturalium formas laten-
tes inuestigare, per medium, scili-
cet, versionem formarum manife-
starum in occultas. Quæ versio
fit, corruptione formæ specificæ,
generationeque generalioris for-
mæ, videlicet, elementorum de-
compositorum in composita, &
impurorum in pura conuersione.

De

*De excellentia ternarij.**CAP. VII.*

S Acrato ternario totus mūdus
ordine, numero, & mensura
per vnitatem cōstructus est. Vni-
tas enim non est numerus, sed
concordiæ fœdus. Binarius verò
primus numerus, discordiæ fons
& origo, per assumptionem ma-
teriæ dissectus est ab vnitatem, &
rursus in vnum coniungi non po-
test, nisi vinculo plurimum indis-
solubili: quod solūm vnum est.
Frustrā certè laborat qui paria pa-
ribus copulare nititur, sed impare
solo paria conueniunt in vnum.
Numero Deus impare gaudet. vna-
rius itaq; binarium (hoc est vnum
& vnum) per vnitatis simplicitatē
in ternarium vincit animatque,
mexu quidem insolubili: nam
vnum

vnum in aliquas partes diuidi nō potest. Non enim vnum atque vnū duobus coniungi possunt, cum duo, quænectere deberent, in vnum atque alterum per se solubilia sint. Reiciatur itaque binarius, & ternarius reducibilis erit ad vnitatis simplicitatem: vt ait Io. Trithemius in epist. ad Germanum Gnaum, & vltcrius, Non est humanus mi Germane hic ascensus, sed solum his familiaris, quorum est in mēte ternarius (id est) qui reiecto binario per assumptionem ternarij, sunt ad vnitatis simplicitatem assumpti.

De mundo elementari.

CA. VIII.

TRibus potissimum partibus cernitur elementaris mundus constare, Mineralibus, Vegetabilibus

tabilibus, & Animalibus. Præter hæc nihil in hoc mundo (quod sub sensum cadat) est quod queamus inuenire. Quapropter à mineralibus tanquàm aliarum partium basi faciens exordium, veniam ad reliqua corpora materialia. Terra quidem basis est & retinaculum omnium tam cœlestium influxuum, quàm solidorum corporum. Circum eius centrum cœlestes motus fiunt oēs. Ad eius centrum graua quęquæ feruntur nisi soliditatis eius beneficio retinerentur. Et ab eius centro leuia fugiunt omnia. Quod Hermes Trismegistus in archanorum secretissimo (quod smaragdinam tabulam nuncupant) ait. Terra nutrix, & paulo inferius. Ascendit à terra in cœlū, & iterum descendit

dit in terram: sic recipit vim superiorum & inferiorum. Ibidē videmus ipsum inferiorum vires, terræ potissimum ascripsisse. Mirabilem enim est productrix ex cœli semine, sororisque suæ menstruo. Quod idē Hermes inquit, rei vnius pater est Sol. Luna verò mater, portavit ventus hanc rem in ventre suo (& rursus quod prius) nutrix eius terra est.

De Mineralibus. CAP. IX.

Mineralia sunt quæ in visceribus terræ mixtione huius & aquæ, secundum earum diversam proportionem, in diversas formas ac species concreta, reperiuntur. Horum tria sunt genera, lapidū videlicet, metallorum, & mediorum mineralium, & licet
hæc

hæc omnia generetur exmixtione
proportionali terræ, & aquæ, ni-
hilominus ex quatuor elementis
constant, sicut vegetabilia & ani-
malia: nam suprâ dictum est capi-
tulo quinto, quòd omnis liquor
& sulphur aërem secum habent
occultum. Lapidēs ex multa terra
& aqua pauca secundum magis
aut minus à natura conflati sunt
ideo nō fusibiles, sed potius igne
friabiles. Quod nonnulli ceteris
lucidiores euadant, ac diaphani,
fit propter maiorem terræ depu-
rationem, & clarificationem à na-
tura factas: cum videamus, &
arte cineres aridissimos in vitrū
transire diaphanum, nec potest
ars æmulatione curiosissima, mi-
nimum opus quod naturæ fuerit
facilimū imitari. Metalla quidem
è contra conflantur ex aqua multa

in argentum viuum transmūtata,
& pauca terra in sulphur à natura
conuersa: quo fit vt liquabilia sint
potius quàm friabilia. Diuturna
decoctione densatur aqua, modo
non exhalet, è diuerso terra cla-
rescit: nam occulta manifestis, &
hæc illis semper, & in omnibus
cōtraria sunt. Principia metallica
triplici statu differunt, aut sunt
remotissima veluti terræ cum
aqua mixtura, vel remota, prout
vitriolum, aut sunt immediata,
sicut argentum viuum & sulphur.
Ex his duobus posterioribus se-
cundum puritatem amborum, vel
impuritatem alterius, aut vtriusq;
nobile vel minus, aut prorsus
ignobile, natura calore subterra-
neo vix annorum milibus gene-
rare dicitur metallum. Eo fit, vt
quāto diuturnior sub obediētia
cœlest

cœlestium influxuum mineralia fuerint, tãto firmiori validioriq; potentia virtutes acquisisse cœlestes efficacissimas, inter ea quæ corporeas vires habet restaurare cōseruareque, nō immeritò putentur, & eo nobilius quo metallica forma, sua materia minus fuerit oppressa. Metallorum forma generalis, æqualis est omnibus, at propter materiæ variam dispositionē (vt suprà Capitulo secundo dictū est) in varias prorumpit formas específicas. Quòd si vniuersalis forma iungatur materiæ coequata proportionē partium dispositæ, in speciem omnium nobilissimam, & in aurū prorumpat oportet: nā locus iam equatas partes cōtinet, natura quoq; proportionatū calorem adhibere nouit vt instrumentū. Aurum itaque suo calido non est

frigidius, nec frigido calidius, pariter humido suo non siccus, nec humidus arido, sed vndique temperatum, vnitum, ac tanta perfectione compactum à natura, quòd nulli penitus igni cedere putetur artificiali: Naturali tamen, aiunt philosophi primam in sui materiã resolui posse: in quam nisi resoluatur impossibile fuerit ipsum in humano stomacho posse digeri quod igne vehemētissimo reliqua metalla vincente, lapidēsque consumente non vri dicitur, sed purius ac perfectius reddi: donec ad summũ suæ perfectionis gradum deuenierit, tunc in igne tanquam Salamandra iubilare tradunt philosophi. Non de monetario, sed per antimonium ita depurato, quod nihil alterius in eo mixti metalli relinquatur, ipsos intelligere puto.

Quap

Quapropter frustra laborare videtur omnes qui conantur aurum potabile facere (quod ait Marsilius Ficinus) nisi prius aurum in primam sui materiam resolverint (hoc est) in argentum viuum & sulphur: quę materia metallorum omnium est prima, proxima, & immediata. Hęc sit igitur auri conclusio, qđ à sua perfectione, similitudinēque Solis cœlestis, terrestris Solis nomen sortitum sit à philosophis: qui etiam terrestrem Lunam argentum purum (quod cupellatum vocant aurifabri) nominarunt: colore ponderēque solū ab auri perfectione diminutam. Calore namque deficiente defecit in ea pororum compactio, restrictioque, quibus metalla pondus acquirūt, vt argētum viuum. Omne decoctū naturaliter primo

nigrum, secundo quidem album, tertio rubeum efficitur: qui postremus color est excessivus, & à perfectione superabūdans. Vt omne corpus naturale perfectum sit, requiritur ne in aliquo deficiat, vel perfectionis limites excedat: quæ perfectio medium tenet in omnibus. Medium autem inter nigrum & album est pallidum, sicut inter album & rubeum perfectum maius est citrinum. Hinc est quod aurum inter album & rubeum tenens medium, citrinum colorem habeat non excedens nec diminutum. Nihil aliud est citrinum quàm determinata proportio, mediæque rubei coloris & albi. Hinc fit etiam quòd omnes quotquot putant argentum, & reliqua diminuta metallavulgaria in aurum auro transmutari posse, decipi contingit,

tingit, necnon illos quibus libenter audiuntur. Nam aurum non plus coloris habet quàm indiget ad colorandum suum argentum viuum. Experientia doctos docuit viros, medicinam ex auro fieri posse, quæ possit argentum purum, vel aliud ritè depuratum aliquod metallum in colorem auri tingere perfectum: verùm non plus auri factum est hac arte, quàm fuit illud auri pondus ex quo talis medicina tracta est. Fatuum ergo videtur consilium eorum, qui suadent in aliquo quærendum esse loco, quod in eo non continetur naturaliter: vt superabundantem in auro colorem, & pondus superfluum, quæ tribuat aliis: quæ etiam si haberet, non esset aurum, sed coloratius auro quid, & non metallum perfectum. Quòd si in

auro non sit hæc transmutationis perfectio, rationibus iam allegatis nec in aliquo alio minerali: nam quod in perfecto non fuerit perfectionis, in imperfectiore querendum non est. Nec in vegetabilibus erit, minus etiam in animalibus, quæ natura magis ab auro distant, & in auri generatione minus conueniunt, quàm aurum ipsum: natura quoque sibi simili natura gaudet, ac transmutatur in ipsa facilius, quàm in aliena. Sed cum in transmutatione corporis imperfecti requiratur summa perfectio, siue medicina perfecta quæ propinquius etiam elici non potest quàm à summè perfecto, quod suæ sit naturæ: nam potiora propinquiora quæ semper & in omnibus eligenda sunt, propter faciliorem transitum: cum etiam

omnis

omnis perfectio corporum à temperamento suarum in compositione partium dependeat, temperatius auro nihil erit, aut ad rem istam propinquius. Quapropter ab auro vel à nullo petenda venit hæc transmutationis perfectio. Proculdubio Philosophi veri nullius auri fossilis, aut vulgaris auri vel sitibundi, transmutationes describunt non vulgarium fossiliūmve metallorū, sed suorum, & philosophicorum: Hi suo seculo consulētes, & posteritati, summis laboribus conati sunt, ex consideratione temperamēti fossilis auri, temperamentum auri factitij reperire: quod non solum ex vno corpore, sed ex diuersis, tam vegetabilibus, quàm mineralibus, & animalibus extraxerunt. Est itaq; philosophorum aurum, quædam

arte compilata medicina temperata, quæ tanquam forma separata à suo corpore, tantam ad subtilitatem redacta est, vt in quoduis sibi obiectum, instar formæ cœlestis in præparatam à natura sibi materiâ operetur. Forma quidem vniuersalis, quæ semel specificam induit, cum ab indiuiduo separatur, vim retinet actiuam, quam rursus in alienum corpus imprimere potest vnitatis virtute, cuius vires iam induit, & tunc omnia secum vnum facit: licet etiam hæc medicina tracta sit ab indiuiduo non temperato. Nam arte, quæuis & quorumuis elementa possunt ad temperamentum in vnum reduci temperatum. Nunc de reliquis inferioribus metallis dicendū est, vt pote Stagno, quod Ioui calido & humido: Cupro vel aëre quod

quod Veneri frigida licet parum
calide humideque: Plumbo, quod
Saturno frigido & sicco: Ferro,
quod Marti calido & sicco, pro-
pter dictarum qualitatum simi-
litudinem dedicauerunt philoso-
phi. Quæ pariter quatuor com-
plexionibus, non humoribus in
corpore non phisico medicorum,
sed eleméntato non incôcinne qua-
drare videntur, ob qualitates di-
ctas. Quoties igitur Colericus,
Melancholicus, Flegmaticus, vel
Sanguineus ad temperiem per
medicinam temperatissimam re-
duci potuerunt, existimatum est
à Philosophis Cuprum, Ferrum
Stagnum aut Plumbum in aurum
transmutata fuisse. Sub metallis
itaq; vulgaribus occultarunt sa-
pientes, medicinas phisicas & phi-
losophicas: quas etiam ex metal-
lis

lis vulgaribus præparauerunt in
transmutationem suorum, hoc est
philosophicorum metallorum: vt
sub æquiuatione tantus medi-
cinæ thesaurus ignarum lateret
vulgus. Interim tamen vix docti
medici qui philosophiæ profes-
sionem faciebant nō exiguam, id
potuerunt intelligere: donec Au-
reolus Theophrastus Paracelsus
Doctor vtriusquæ medicinæ, vir
Heluetius & nobilis, diuino magis
quàm humano ingenio, tum lon-
ginquis peregrinationibus, docto-
rum etiam vbique locorum con-
sortio, rem omnem detexisset:
eâmque libris innumeris in gra-
tiam doctorum virorum, & utili-
tatem cōmunem propallasset: Ger-
manicè potissimum, vt & illis co-
piam faceret, qui latini sermonis
expertes erant. Huius ego libera-
litatem

litatem sequutus præceptoris aper-
tius fortassis de hac re tractare
volui: cuperem enim alios per me
tantum proficere quantum ego
per ipsum. Nunc restat, ut de me-
diis mineralibus, suis correspon-
dentibus extremis loquar, veluti
sunt omnes marchasitæ. Reperi-
tur aurea marchasita, argentea,
Stagnea, plumbeaque (hanc anti-
monium vel Stibium puto) quas
vidi, reliquæ mihi adhuc ignotæ
sunt, ut cuprea, ferreæque. Sunt
& magnesia, thucia, auripigmen-
tum, arsenicum, Salia multa, Alu-
mina, Sulphura, & reliqua id ge-
nus similia, quæ magis in trans-
mutationem physicam faciunt,
quàm ad vulgarem illam metha-
morphosim philosophis ignotam.
Idcirco media dicuntur minera-
lia, quòd non omnino metallum,
nec

nec lapidem omni ex parte referant, sed cum his affinitatis plurimum habent. De altero extremorum, nempe lapide, specialiter tractare superuacaneum foret, cū de hoc apud Plinium, Albertum magnum, ac reliquos probatissimos authores abundè satis tractatum sit. Hoc solūm decet pro instituto me dicere, quid inter metallum, & lapidem sit differentia: hic scilicet nec liquefcit, nec malleo ductilis existit, illud verò sub malleo tractabile est, & igne liquabile. Media tamen liquefcunt, & non producuntur, sed dissiliunt in fragmēta, quo lapidem referūt, liquefcencia verò metallum.

De vegetabilibus. C A P. X.

VEGETABILIA dicuntur, quæ per fixam radicem à terra nutrimētum sumunt. Hæc sunt triplic

triplicia, nempe herbalia, quæ vegetabilia sunt, vltra annũ vel paulò plus in terra non asseruata, sed arefactis foliis, ac stipibus, per feminis in terram demissi putrefactionẽ, à natura propagantur. Arboralia vegetabilia sunt maxima, quæ per solidas radices in truncos ramósque solidos assurgunt, & in plurimos annos asseruantur. Plãtalia vegetabilia sunt inter hæc media, herbis maiora, sed arboribus valde minora, formam tamen vtriusque referentia: diutius herbis virescunt, & asseruantur, citius quidem arboribus intereunt. Sed quia hæc philosophis omnibus quãtumuis mediocribus nota sunt, obiter pertranseunda putavi: hoc solo notato, quod prout animantibus alimentũ, non secus à sua corrumpente materia per artem repurgata, medicamentum

exhibēt. Nam impeditur potentia formæ, per materiam illius actionem cohibentem. Melius erit hanc extra stomachũ separare, quàm in ægrotantis stomacho, iam satis ad hanc separationem faciendam debili. Verum si alimento debeant esse, cum corpore sunt exhibēda: nam partes corporis generaliores, utpote liquor, sulphur, & balsamũ naturalia, quodlibet suo simili nutriri debet. Excessus enim & defectus intēperiem causantes oportet suo contrario temperato scilicet ad æqualitatem reduci: quod medico diligentissime cōsiderandum est, tam in præparandis vegetabilibus medicamentis, quàm ex animantium partibus tractis.

De Animalibus. CAP. XI.

Animantia sunt corpora quæ per se mota naturaliter ore
nutrim

nutrimentum sumunt. Chymici non frustra motum in naturalibus triplicem considerant, Corruptentem, Generantem, & animantem. Philosophi motum aut per se, vel per accidens dicunt fieri. Qui per se fit est naturalis, causans, ut primi nobilis, & Zodiaci, vel causatus, ut rerum ad generationem & corruptionem. Qui per accidens siue localiter fit motus, est rectilineus, vel curvilineus. Rectilineus, est perpendicularis, obliquus, vel transversus. Perpendicularis, sursum, vel deorsum latus. Curvilineus, circularis est, vel flexus. Circularis, voluens, vel rotatus. Non est inanis motuum in hac arte cognitio, sed quia hac ad Philosophum pertinent, ac Geometram, qualem oportet chymistam fore, de his haecenus dictum

fit. Cum vegetabilibus hoc habēt animalia commune, quòd alimentum in vegetationem vtraque sumant, hæc ore, radice quidem illa. quæ sensibus rursus inferiora sunt animantibus. Animantium tria sunt genera, reptilium in terra, volatiliū in aëre, & natatiliū sub aquis. Brutorum animalium duplex est animæ motus, vegetariū, & sensitivus. Hominis animæ triplex motus habetur, nam ad præcedentes duos accedit motus animæ rationalis, qui perpetuus est.

De Chymistica praxi. Liber II.

C A P. I.

Postquàm theoricè de chymistica tractatum est arte quantum fas est, restat nunc experimento probare, vel sensu, quod imaginatione siue intellectu chymista

mixta potest assequi. Praxis chymistarum est eorum quæ Philosophus certis notisque philosophiæ rationibus, & intellectu, circa rerum naturalium latentes formas, fuit assequutus ex occultis manifesta demonstratio sensualiter facta. Solis enim authorum scriptis ita standum esse non existimo, quin si quid potioris experimentum docuerit, anteponendum non sit opinionibus eorum, quos sæpe numero de rebus penitus non intro spectis asserere iudicareque contingit ea, quæ sibi met minime constant. Artificium chymisticum circa tria potissimum versatur, utpote locum, instrumentum, & operationem. Locus duplex est, fornacum scilicet, ac vasorum continentium ipsam materiam. Instrumentum etiam duplex, ut ignis

corrumpens, & ignis generans.
Pariter & operatio dupla, Solutio
& congelatio.

De Loco chymistico. C A P. I I.

Fornax ipsa, vel vas materiam
continens chymistis habetur
proprius locus. Fornaces diuersis
artificibus variæ sunt, & vasa pro
cuiusvis arbitrio diuersimodè for-
mata. Verum secundum tres mo-
tus perpendiculares, nempe sur-
sum, deorsum, & lateraliter latum
triplicem & vnicam priori loco
ponemus fornacem nūquam ante
hac visam: qua tres operationes
diuersę fieri possunt vnico tātum
igne corūpēte. s. deinceps alterā
(quā accidię vocarunt) ponemus:
hæc etiā operationes quatuor absol-
vūtur igne pariter vno generāte.

De Fornacis triplicis structura.

C A P. I I I.

Opere

O Pereprecium fuerit huiusmodi fornacis egregiæ structuram demonstrare, priusquam ad operationes ventum sit. Eri-
gantur muri duo, lateribus cōstru-
cti iacētibus, abinuicē intervallo
cubitali distātes, sesquipedalis alti-
tudinis & eiusdē latitudinis: qua-
les litera B. notatos videre licet. Ab
vno ad alterū murū quatuor ferra-
menta protēdantur per transuer-
sum, quibus lateres primum sola-
rium conficientes sustentati sint,
quod R. littera designatum est.
In medio dicti solarij foramen
relinquatur apertum, & rotūdum
latitudine quatuor digitorū, per
quod inferius promineat collum
inuersæ cucurbitæ terreæ sine
fundo basim in collo foratam ha-
bentis, &c. signatæ per litteram E.
quæ possit obstrui coperculo acu-

minato, litera F. notato. Super huiusmodi basim tres muri vel oppositi duo lateribus lateraliter erectis, vel iacentibus extruendi sunt, altitudine cubitali, se mutuò contingentes aut respicientes ad angulos rectos. Super hos muros alia ferramenta seriatim collocanda sunt, ut ab vno ad aliud latitudo digitalis sit intermedia, hæc vicem supplebunt craticulæ fornaci mediæ, prout litera notatur V. Iam fornacem habemus extructam descensoriam, & vas etiam dicetur descensorium. Super hanc craticulam alios tres muros prioribus similes oportet erigere, hoc solo mutato, quòd postquam muri pro media parte fuerint erecti, curuum ferramentum oppositis muris inferendum est, quod cucurbitam terream supra craticulam

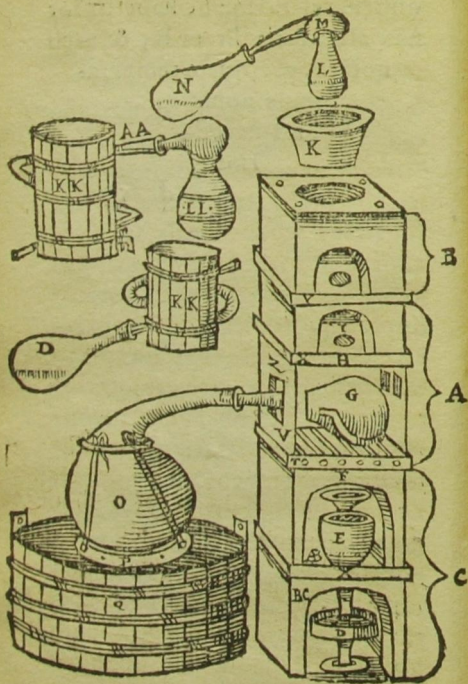
lam

lam teneat suspensam, & in muro medio foramen per quod collum cucurbitæ promineat, reliquendum, quod caractere Z. notatum videtur. Postquam cucurbita fuerit in fornace collocata, latus quod apertum manserat ad imponendum cucurbitam, obstrui poterit vno atque altero foramine relicto, vel pluribus per quæ carbones rude ferrea moueri possint. Super hos muros iterum quatuor alia ferramenta locanda sunt, super quæ lateres basim conficiant in medio foratam ore rotundo, per quod carbones immitti possint, & deinceps debet illud foramen obstrui, latere tamen amouibili: dicta basis per X. literā nobis designatur & foramen per I. literam. Iterum super eam basim murum vnius lateris latitudine sur-

gentem edificato, relicto tamen
hostiolo H. litera signato, per quod
carbones in dictū foramen immit-
tantur. Super hunc murum, aliam
basim perforatam priori similem
omnino construere decet. Sic for-
nax reuerberatoria perficitur, A.
litera & arcu notata. Postremò
super hanc basim, iterum quatuor
muros altitudine cubitali surgētes
extruemus, relicto tamē hostiolo,
per quod later à supremæ basis
foramine possit auferri pariter &
admoueri cum libuerit. Super hos
muros in orificio fornacis argilla
fingemus rotūdum labium, quod
vas terreum vel cupreum excipiat
(hoc cupellam vocant nonnulli)
per K, literam signatum, & qua-
tuor conis quatuor digito for-
amina facienda sunt, quæ possint
obstrui

obstrui referatq; sic habetur for
max ascensoria litera B, & arcu
notata, per quam tempera-
bimus nobis calo-
res necessa-
rios.

d s

*De alterius furni structura, quem
accidia vocant. CAP. IIII.*

Quatuor lateres lateraliter
erigendi sunt in quadrum,
vt se mutuo non contingant ad
interuallum quatuor digitorum,
sed ab vno latere duo fragmenta
sufficiant ad angulos ita posita,
q̄ inter illa vacuus sit locus hostio
lo, per quod cineres eximi queant.
Super hoc structum bacillos fer-
reos collocabimus in modum cra-
ticulę, sic primam concameratio-
nem extruxerimus, per A, nota-
tam. Super hanc craticulam simi-
les struemus muros, sed altitudi-
ne duplices, hoc est, duobus lapi-
dibus altos, relicto hostiolo, per
quod carbones ferro commoue-
ri possint: quod litera B, notatum
est. Inferioris camerę quatuor an-
guli claudendi sunt, superioris
verò

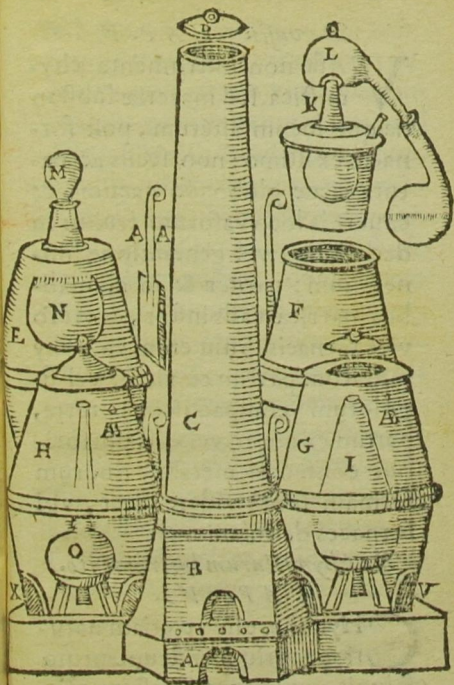
verò concamerationis relinquendi sunt aperti, per quæ foramina, calor furnos laterales subintrare valeat. Hostiola quatuor hæc ferrea cludent spatulæ literis A A, signatæ, quæ subleuari possint ac deprimi. Super hūc furnū, turriculā terreā, vel cupreā potius, latiorē, inferius quàm superius, litera C, notatam erigemus, quæ coperculo terreo possit occludi litera D, signato, postquam carbonibus ad summum fuerit impleta turris. In superiorem concamerationem prunas aliquot accensas ponemus, quibus & recentes accendantur carbones, sic fiet ut successiue tota turricula per integrum diem vacuetur, & interim tamen ignem nobis continuum subministret. Cum viderimus carbones deficere, turrim iterum repleb

plebimus vt prius: Hoc artificio poterit ignis extrui, continuus ad aliquot horas. Ad quatuor dicti furni latera quatuor alij furni coaptentur E, H, G, & F, designati qui duabus singuli conchis fictilibus inuersis, & ad labia se mutuo contingentibus structi sint, ita quòd superiorum concharum tres, fundum habeant perforatum rotundis foraminibus sex aut septem digitos per diametrum latis. Quarti furni concha superior F, notata, fundum excissum omnino habeat, vt balneum maris cum cucurbita per K, & L, signata literas, intret. Conchæ superiores omnes foraminibus per quæ cicer intrare valeat, perforentur, vt A, B, notatum est literis. Concharum inferiorum qualibet, habeat à latere prope fundum ho-

stiolum

stiolum excisum, quatuor digitorum latitudine, sed altitudine sex aut septem. Quatuor hæc hostiola quatuor inferioris fornacis mediæ foraminibus respondeant ex diametro, ita quòd spatulæ ferreæ supradictæ possint inter hæc inferi, liberè tamen, vt subleuari queant ac demiti, cum claudere vel aperire fuerit opus, ad ignem temperandum. Nunc furnum habemus completum, quem accidiæ solemus appellare, tum quia tardus est in operando: propter lentum ignem, vel quod fortassis pigris arrideat ea de causa, quòd postquam turricula C, repleta fuerit carbonibus, non est curandus ignis per aliquot horas: quod pro turris altitudine metiri potest.

De

De vasis. CAP. V.

Vasa non instrumenta chymistica, sed materiæ substantiæque locum alterum, post fornaces ex istimo: non secus ac natura terræ globo, fornacum, & cauernis loco vasorum fruitur in decoctione vel generatione mineralium: pariter & in animalibus matricæ vasis instar, & vtero vice fornacis. Sunt enim vasa chymistarum partim ex vitro, vel sigulorum compactissima terra, partim ex cupro vel aliis purioribus confecta metali, quorum formam suprà videre licet, vbi fornaces deliniauimus.

*De Chymistarum instrumento.**CAP. VI.*

Chymistarum vt etiam naturæ proprium instrumentum est ignis, qui penes artifices tripliciter

pliciter consideratur. Est enim ignis, externus aut internus, externus ignis est, aut violentus, aut per tres gradus temperatus, vel naturali similis remississimus, qualem sibi natura in generatione rerum vsurpat. Internus ignis cui libet substantiæ proprius est, & naturaliter insitus, cuius etiam chymista rationem habeat oportet. Utuntur igne violento chymistæ, vel inter calcinandum, vel sicciora sublimandum, aut metalla liquādum. Igne temperato per gradus inter destillandum, tam ascensoriè quàm descensoriè. Naturali simili dum putrefaciunt, digerunt, congelant, vel circulatoriè fixant. Operationes istæ sequenti capitulo diffiniuntur.

Cla. Philo.

e

De Operatione. CAP. VII.

Operatio dicitur manuum & instrumentorū ad rem chymicam exequendam applicatio. Chymisticum opus duplum est, utpote, Solutio, & Congelatio. Solutio, corporis est calcinatio, Congelatio, spiritus est in vaporem acti condensatio. Solutio variis modis pro ipsius artificis arbitrio solet fieri, per se, vel cum sibi socia specie congelatione, scilicet. Per se fit quando corpus aliquod in vas fictile reconditum, per sui spiritus exhalationem non retentam, friatur in calcem aridissimam. Solet etiam hæc fieri iacente in olla testacea, semper agitata materia, donec ficcetur in pulverem. Solutio quidem & congelatio simul fiunt, cum aliquod corpus in terrea cucurbita fictili positum,

positum, aut vitria, siccatur, vapore per galeam rostratā vitriam sic retento, quòd spiritus in aërem solutus, ac iterum in aqueum corpus congelatus, submisso vase recipiatur etiam vitrio. Hac ratione soluitur corpus terreum in calcem, & aqueum in spiritum aëreum, qui rursus in aqueum corpus congelatur, vnica tantum operatione, quam vulgus destillationem vocat: Philosophus propriè separationem dicit. Potest etiam fieri solutio simul vnà cum congelatione, per clausum vas reuerberatorium duobus vasis fictilibus ingenti luto conglutinatis, ne respirare valeat materia: per fornacem reuerberatoriam, id sublimationem appellare solent. Est & alia solutionis species per se facta, quam putrefactionem vo-

cant, quando corpus siccum sua
rursus aspersum aqua plurima,
duplice cucurbita clauditur, & in
accidia furnace ponitur. Quod si
corpus aqua pauca fuerit imbu-
tum, vel saltem se pauciore, per
idem artificium congelabitur: hu-
midum vincente sicco, tunc dice-
tur congelatio per se facta. In
balneo Mariæ vel maris fit solu-
tio, quæ putrefactio dici potest,
in vase duplice super vaporem su-
spenso, vel in aqua tantum ad me-
dieratem eiusmerso, circumqua-
que tamen in vapore clauso. Po-
strema solutionis per se facta spe-
cies, & pulcherrima fit, dum hu-
midum sæpius destillatione recti-
ficatum, & rarefactum, in duplici
vase vitreo, vel pellicano recondi-
tum, suprema parte vasis extra
furnum eminente, lento quidem
igne

igne tamdiu sollicitatur, donec
amplius non ascendat aliquis va-
por: sed in fundo maneat fixus,
quam operationem solent circu-
lationem, spiritusque fixationem
appellare. Rectificatio nihil aliud
est (vt suprà patet) quàm destilla-
tionum iteratio, vitriis organis fa-
cta. Sunt etiam quæ nullo fiunt
igne solutiones, vt calcinatorum
puluerum, salium, & aliorum su-
per marmor vel tabulam vitriam
in penario plurimum humido, vel
in manica hipocratis linea,
politorum, subiecto
vase liquorem
excipien-
te.

PRæcedenti tractatu diffini-
uimus operationes chymi-
starum, hoc autē illas deducemus
in actum: in quantum venerint
in vsum rei medicæ. Non est enim
institutum nostrum, singulatim
ea tractare quæ ab aliis olim scri-
pta sunt: potius conabimur quas-
dam generales operandi vias pro-
ponere studiosis, quibus, omnes
præparationes phisicarum medici-
narum facillime possint apprehen-
dere. Quapropter vsum triplicis
fornacis demonstrantes, docebi-
mus tres mundi partes vtpote
vegetabilem, mineralem, & ani-
malem destilare, necnon in medi-
cinam phisicam præparare. Pro
parte

parte minerali sumemus vitriolum Romanum, quod in oleum præparabimus in fornace media reuerberatoria, & eodem igne destillabitur vinũ in quintam essentiam suprema fornace, infima descensoria solidiores animalium partes in oleum & aquam vertentur. Has tres operationes quicumque rite nouerit ex demonstracione quam facimus imitari: nihil est quod veniat in eius mentem, de quo despondeat animum se præparare non posse phisica ratione, non empirica. Hoc dico vt videatur ab omnibus, quænam sit differentia inter phisicas præparationes & empiricas. Decet enim vere phisicum hominem sua præparare indiuidua (pharmacopolis simplicia dicta) sine cuiusuis alterius rei mixtura vel additione, quæ præpa

randæ rei naturam immutet : De-
mum poterit huiusmodi succos
vel pulveres ita per se prius repur-
gatos, in medicinã si velit miscere
vel temperare: sed quanto simpli-
cior medicina fuerit, tanto vehe-
mentior. Nec est quod nos terreat
aliquos medicos olim scripsisse
medicinas simplices interimere,
cum ipsi alias vtantur illo voca-
bulo (simplex) quàm chymistæ.
Dicunt medici Reubarbarũ fore
simplex, chymici autem asserunt
esse compositum, quod etiam arte
docent & experimento, non solis
verbis. Empirici vero dum phisi-
cos imitari conantur absque noti-
tia Phisices, non possunt assequi
plerunque quod optant, quapro-
pter coguntur corpora miscere
corporibus ante præparationem,
& illa præparare simul. Non ta-
men

men inficias ibo chymistas corpora physico modo miscere Spiritibus, vt similia similibus alliciant, quo facto corpora tãquam inepta prorsus ad medicinam, reijciunt. Excellentius quid faciunt, spiritus hac ratione mixtos ab inuicem subtilissima via separant. Nunc ad rem deueniamus, & vitriolum in oleum ita vertamus, vt medicamentum sit optimum ac simplicissimum.

De vitrioli preparatione in oleum simplex. CAP. II.

Vitrioli Romani vel Hungarici, pondera sumito terna vel quaterna, quæ in olla fictili fortem ignem sustinente, recondita, prunis ardentibus cremantur, donec quicquid humoris continuerit exhalet. Cum videris duram massam in fundo vasis, pru-

nas accensas in & circum ollam
iniicias : hoc modo calcinabis il-
lud in massamvalde rubicundam.
Tandem eximatur ab igne , fran-
gatur olla , massaque contunda-
tur in puluerem , quem in cucur-
bitam longi colli fictilem, ea ter-
ra compactam qua solent aurifa-
brorum vrceoli fusorij confici,
ponito , duabus tertiis vasis va-
cuis remanentibus. Ollam prius
tamen luto munitam transuerso
locabis situ , prout in media for-
nace reuerberatoria deliniatum
videtur, & litera G, notatur. Col-
lo prominenti coaptetur vas vi-
triũ O, litera designatum (quod
retortam vocant) in aqua frigida
situm , & annulo plumbeo mer-
sum, ne vacuum subleuetur aqua.
Commisuræ luto forti munien-
dæ sunt ne respirent. Deinceps
excit

excitandus est ignis sub cucurbita, sensim etiam augendus, donec prunis ardentibus omnino sit sepulta. Tam diu continuandus est ignis ille violentus, donec retorta quæ prius repleta spiritibus obscura fuerat, nunc sensim clarescat, ut intus videatur quid contineat. Hoc percepto cessandum est, & igne per se consumpto, separetur vas recipiens, & quicquid olei continuerit eximatur, vitro solido reconditum, optimaque cera factitia clausum seruetur ad usum. Huiusmodi ceram conficiendi modum habebis à Philippo Vlstadio, libro quem Cœlum Philosophorum intitulauit. Notandum est ne cucurbitæ terreæ lædantur igne, vel fissuram quantumuis exiguam contrahant, alias oleum perdetur ac opera, quap

quapropter curandum est eas ex optima terra confici. Exsiccandum est etiam chalcantum aut vitriolum peroptime priusquam destilletur, alias oleum erit multo phlegmate perfusum: hoc tamen balneo Mariæ poterit auferri per destillationem, sic remanebit oleū purum in fundo vasis, aqua sursum ascendente. Hoc oleum paucis adhuc est notum, quia veteres illud præparandi modum celauerunt multis ænigmatibus, & tanquam archanum secretissimum summo silētio deuouerunt. Summis laudibus vires eius etiam supra vini quintam essentiam extolunt, non secus ac istam, dicunt illud omnium tum corporum, tum spirituum, quibus adiunctum fuerit, vires ad se trahere. Hinc fit quòd ab his qui generalem eius

poten

potentiam sunt experti, soleat in curam ad omnes morbos assumi: restricta quidem eius universalitate, per alicuius particularem formam, ut aquæ destillatæ, vel olei, corporum quæ scribunt medici morbis mederi posse. Verum ne quidpiam ad huius excellentissimi medicaminis reuelationem omisisse videar, aliquot eius vires enarrabo: poterit inde quivis qui rei medicæ gnarus fuerit, alias eius excogitare virtutes. Cū aqua samfuchi, buglossi, vel melissæ capitis dolores, & vertiginem curat. Cum aqua rosacea, febrim continuam. Cum aqua fumarie myrobalanis quoque cōditis, malam scabiem. Cum aqua acori vel fœniculi, restituit memoriam labilem. Cum aqua endiuie, renouat hominem alterat

alteratū. Cum vino maluatico, per octo dies, obstructionibus prodest. Calculum pellit, & sanguinē purificat. Cum aqua plantaginis, fluxum restringit ventris. Cum aqua agrestæ, curat omnes morbos, post euacuatum corpus. Cum aqua vitæ, corpus purgat. Cum semine lactucæ, somnum excitat, vel cum semine papaveris. Cum aqua nimpheæ rabiē & insaniam. Cum aqua absinthij venenosos morsus. Cum aqua buglossi vel boraginis melācholiā pellit. Cum aqua absinthij sanat apostemata, & hydropem. Cum aqua mentastri, saluæ, vel hissopi, paralysim curat. Cum aqua cydoniorum, vomitum restringit. Cum aqua rutæ agrestis lethargiam. Cum aqua raphani, & tribuli marini, pellit calculū, & obstructos renes
aperit.

aperit. Cum aqua rutæ, colicam curat. Cum aqua fœniculi, omnē oculorum debilitatē corroborat. Cum aqua trifolij, diuerfos morbos internos. Cum aqua plantaginis vel bursæ pastoris, vomitum in phlegmatico restringit. Cum aqua saluæ, spasmū sanat. Cum aqua adianti & hyssopi, catharrū, & tussim. Cum aqua basiliconis, tremulos. Cum aqua plātaginis, morbum lateralem. Cum aqua capillorum veneris pleuresim. Cum aqua menthæ, stomachi debilitatem. Cum tamarindis, lieni prodest. Si cum felle bouis illiniatur confert membris resolutis. & generaliter omnibus morbis, dū illis adiungantur ea quæ morbum eiusmodi pellunt. Dosis eius est vt robustis octo guttas, quatuor mediocribus, debilibus verò tres, admin

administres cum prædictis, impo-
rando sudorem, & quod ad qua-
tuor horas postea non edatur nec
bibatur, nisi debilitatis causa fiat.

*De preparatione quinta es-
sentiae vini. CAP. III.*

CVcurbitam cupream. L L.vi-
no rubeo fortissimo vel albo
vsque ad tertiam vel mediam par-
tem imbutam, galeaque sua ro-
strata cuprea coopertam atque lu-
tatam, tripodi superimponas in
fornacem ascensoriam. Rostro
galeæ serpentinam cum refrigerio
K K. coaptabis, vt in serpentinae
tubum galeæ tubus intret. Com-
missuram cura ne respiret vini
spiritus. Extremitati serpentinae
vas applicabis vitrium excipiens
aquam. Eodem igne quo destilla-
tur oleum vitrioli, destillabitur in
fornace suprema: hoc solo notato,
quod

quod si calor æquo fuerit vehementior, occludatur foramen sub tripode frusto latericio: quod si adhuc sit calor vehemens luto muniatur later, occludés ad commissuras: si forte iusto sit violétior ignis, ponatur cucurbita cuprea vinum continens in cupellam terream. K.cineribus plenam: si leuiorem calorem, velis duas cupellas vnam in alteram ponito: leuissimum habebis ignem, cum in fundo fornacis ascensoriæ cineres ad duos digitos latos posueris: hac via tibi poteris calorem administrare pro arbitrio temperatum. Cum vini bona pars in vas submissum per serpétinam transierit, amoue, subiecto nouo recipiente vacuo: vbi iam parum acceperis aquæ, gusta num adhuc ardens sit spiritus, sin minus, serpenti-

nam à galea separabis, & cucurbitam extrahes de fornace, galeam à corpore cucurbitæ semouendo: feces in cucurbita manentes euacuato, recénsq; vinũ imposito. Demum cucurbitæ serpentinam vt prius applicato, refrigeratorium quoque recenti aqua frigida repleto, in omnibus & per omnia sicut prius facito, donec magnam copiam ardentis aquæ congregaueris: de qua non alias facies, q̃ de vino fecisti, destillando per serpentinam bis, & demum per organa vitria ter, hoc modo. Postquam ardens aqua tota per cupreum vas transierit, illam in cucurbitam vitriam L. cum galea sua M. & in suo recipiente N. in cupellam terream cineribus plenam K. ponito, destillatõeque ter vel quater, ac toties donec accen-

sa comburatur omnino phlegmate nullo relicto. Aquam ardentem comodo rectificatam in pellicano, vel duplici vase, poteris in quintam essentiam cōvertere circulando prout ostendetur cum vsum accidiosi furni demonstrabimus.

De oleorum destillatione per descensum ex animalium partibus, & solidioribus, ut lignis aliisque. CAP. IIII.

QVorumvis animalium ossa, lignorū vt guaiaci, iuniperi, & baccarū eius, hederæ, fraxini, reliquorum quoq; solidorum fragmenta ponas in cucurbitam terream inuersam E, suo coperculo F, etiam terreo clausam, atque lutatam, cineribúsque sepultam, vt non videatur: sed cineres duobus digitis latis superemineant. Sub-

iecto vase D, liquorem excipias eodé igne fornacis mediæ. Quòd si minus vehemens calor ille fuerit, cinerum plus addas super cucurbitam, si minor sit calor quàm deceat, detegatur olla, cineres amouendo rude ferrea. Ecce iam habes omnes destillationes, quæ hac in arte chymistica requiruntur, & vnica fornace tres diuersas operationes, etiam vnico tantum igne perfecisti. Quòd si velis, poteris quamlibet fornacem seorsum extruere, sub eadem forma, quam in triplici fornace vides.

Vsus accidiosi furni. CAP. V.

PRimo laterali furno E, quem cunque liquorem destillatum & rectificatum circulare possumus, & in quintã essentiam conuertere, vt nunc de vini quinta dicetur essentia. Rectificatã aquam
arden

ardentem in duplici vase M, N, ad medietatem vel tertiam partem pleno reconde, tum vasorum prius commissura lutata, cucurbitam hanc in balneo maris vase cupreo aqua pleno pones, & calore medij furni permitte vapores toties ascendere descēderēq;, donec quiescant, & fixetur spiritus ille, nullisque vaporibus amplius galeam impleat, sed in fundo maneat mirum in modum clarus & odoratus, omnem odoris suavitatem excedens.

Secundo furno laterali destillari potest quicquid indiguerit igne lento, cucurbita vitrea K, co-
perta sua galea L, rostrata sigillataque, balneo Mariæ, vel cupella cuprea cineribus impleta T.

In tertio laterali furno G, poterimus putrefacere materiam

aliquam, vt destillationi separationique sit obedientior, cucurbita vitrea I, luto forti (quod sapientia dicunt) obstrueta, super tria pinnacidia terrea sicca locata sic, vt fundum non attingat, sed tribus vel quatuor digitis latis ab eo sustentetur in altum.

Quarto laterali furno H, poterimus vel spiritus paucos in sua terram figere vel congelare, vel terram paucam multo liquore solvere, phiala longi colli super pinnacidia terrea locata O, sicut prius de tertio dictum est furno. Hoc solo notato, quod tertius furnus & quartus his operationibus assumpti, superius tegi debeant, & etiam hostiola V, X, exterius obstrui, relicto foramine AB, paruo superius à latere furni, vasaq; sint omnino cōclusa. Alterū nunc habes

besfurnū, quo poterint operationes quatuor absolui per vnicum ignem continuum, & pro tuo arbitrio temperatum registris, hoc est spatulis ferreis A A, quibus obstruuntur hostiola interiora, subleuando vel deprimendo, iam ad tertiam hostiolorum partem, nunc ad duas tertias, vltimo totum aperitur hostiolum: sic habebis ignem in temperamento primi, secundi, tertiique graduum.

De quinta essentia viribus in genere. CAP. VI.

Mirū est & incredibile vulgo quod vini spiritus à suo corpore tractus, & separatus omnino per continuum circulationis motum, potestatem habeat extrahendi quosuis alios spiritus à suis corporibus, tam vegetabilibus quàm mineralibus, ac animalibus

per solam infusionem. Verum Philosophi chymistæ nihil verius, & experimento magis comprobatum habent, quàm quòd actiua separata à suis passivis, agunt in quodvis compositum, & illud per spiritus agentis acuitatem solvunt ab eoque spiritum segregant per symbolisationem: quoniam similia similibus attrahuntur non impeditis, & spiritus appetit natura propria liberari à vinculis corporeis, ac ad suum originem redire, vel sibi simili copulari. Quapropter mirandum non est, si quinta vini virtus & essentia prima, rerum omnium infusarum in ea, vires attrahat, & ab elementis disgreget solutione vinculi naturalis, spiritibus per appetitum & actionem passiva superantibus. Quod igitur superius de chalcanti spiritu

ritu dictum est, hic etiam cōuenire peroptime videtur. Quid igitur aliud medico restat? præterquam simplicium (vt dicunt) naturam considerare, pariter & mineralium, ac animalium vires & potestates, & eas à suis corporibus separare, patientibúsque pro morbi ratione cuiusvis administrare. Non est quod hic medicinam doceam, sed chymisticam artem, eos qui melioribus delectantur artibus, quàm de medicamentorum præparationibus à nonnullis traditæ sunt.

De metallorum destillatione

simplici. C A P. V I I.

OMnes fere chymistæ docent metalla destillare, nonnulli cum aceto sæpius destillato, vel acuto lixiuio: plerique cum aquis vel succis ex acuentibus tractis.

Verum ego nunc modum ostendam, quævis destillandi metalla, sine mixtione, sed per se, quod à nullo hucusq; traditū fuisse puto, vel saltē si fuerit, me nusquā legisse memini. Omne quod igne cōsumitur metallū, euaporatione destillabitur, si per se positum fuerit in boccia vel cucurbita terrea, galea rostrata lutōque forti conclusa, per ignem liquefactionis, modo longissimo tempore teneatur in eadem liquatione: vapor omnis per galeam retentus congelabitur in ea, hinc dimittetur in vas subiectum humorem recipiens, corpore metalli friato. Quod campanarum & tormentorum bellicorum fusoribus euenire solet, nobis testatur metallum euaporatione consumi: Nam postquam liquefactum est, si longam

traxe

traxerint morā priusquam effundatur, quandoque pondere diminuetur, vt non sufficiat operi medio, quod prius tamen superabūdarat, si mox fuisset effusum. Non est aspernenda metallorum hęc destillandi ratio, sed diligentissime notanda.

De eorum distillatione quæ succo plurimum abundant.

CAP. VIII.

SVperius diximus qui debeant arida minúsque succosa per descensum destillari, nunc de his quæ succi plena sunt differemus. Hęc enim contrario modo (quia facilius aliis attolluntur) per ascensum destillanda sunt, organis vitriis vel saltem terreis intus vitriatis, & non cupreis vel plumbeis, nisi postea vitriis rectificentur sæpius, vt de vino destillato supra

prà dictum est. Quicunque liquores metallicis vasis destillati sunt, noxam ex metallo contrahunt, tanto maiorem quanto metallum fuerit minus perfectum. Loquimur de his liquoribus, quæ intra corpus administrari debent ægris. Non est quod cauillator obtrudat, nos nunc laudare, nunc improbare metalla. Reprobamus enim venenum existens in imperfectione metalli, sed balsamum quo metallum diutissimè conseruatur illæsum ab interno & externo veneno, comprobamus. Quid si malignis aliud mastigatu durius adferam? utpote balsamo veneni venenum pelli, non veneno, quia betæ sunt labiis eorum insuetæ nasum & linguam in me torquebunt? propterea non deterrebunt animum ab instituto, quin probos

probos viros & studiosos participes faciam eorum quę dedit Altissimus luminum dispensator. Sed quia de metallis abundè satis dictum est, iis qui mentem habēt & ingenium, ad ea reuertar, quę præsentī capitulo tractare proposui. Radices igitur, frōdes, flores, fructus, & id genus similia quę molliora sunt, item animalium sanguis, & carnes, minutim concissa, vel cōtusa (& si velis eorum succus expressus) in cucurbita vitria posita, cum galea rostrata, recipientēque destillentur in balneo Mariæ, vel in cineribus lento prius igne primi gradus, vt inter vnā atque alterā guttulas, viginti quatuor calculos numerare queas. Ignem hunc continuabis, donec tuo iudicio videbitur decimam totius liquoris partē ascendisse

diffe, tum amouebis recipiens
& euacuatum iterum admoue-
bis: nam solet quod phlegmo-
sum est, & nullius valoris in o-
mnibus, præterquam in vino,
prius ascendere. Mox inde, vrge-
bis ignem donec ad secundum
gradum peruenerit, vt interual-
lum duarum guttarum sit nume-
rus duodenarius. Hoc igne quin-
quies tantum liquoris accipies,
quantum prius abstulisti plegma-
tis, id seorsum tanquam rei me-
dicæ magis idoneum serua: nam
quod fuerit in cucurbita reli-
qui, solet ignearum virium quid
secum & adustionis non parum
adferre. Tamen vt curiosis re-
rum indagatoribus satisfactum
sit, progrediar ad extractionem
olei simplicis ex quacunque ma-
teria.

teria. Cucurbitam extrahe de balneo Mariæ, prius infrigidato, ne frangatur vitrum, & panno prius siccata reponatur in cineres. Tandem igne tertij gradus, vt interuallum sit numerus ternarius totam aquam attrahe, donec videris eodem igne numerum augeri, tunc igne ad summum aucto videbis liquorem nigrum in modum olei spissi plurimum ascendere, qui sapiet adustionem. Potest enim hic fœtor, quem ab igne contraxit, per digestionem corrigi, hoc modo. Aquas primam & vltimam ad illud oleum affunde, vel si velis aquam fontis prius tamen destillatam, & in vase putrefactorio I, furno G, vt vas sit in balneo Mariæ vel maris positum, & conclu

conclusum, digeratur per aliquot dies, demum distilletur aqua tota in alia cucurbita galeata per balneum Mariæ. Rursus affundatur alia aqua fontis destillata, digeratur, & redistilletur, hoc toties reiterari poterit, donec fœtorem amittat oleum: quod semper in fundo cucurbitæ residet, nisi balneum efferuere facias vehementer, tum ascendet olei purior substantia, quam insolabis in ampulla vitrea papiro perforata clausa, vel hieme per calorem accidiosi furni minimum. Hac via poterit oleum elici simplicissimum ex qualibet materia. Si verò quidpiam in fundo cucurbitæ restiterit, quod per balneum non queat ascēdere, per cineres vrgeatur, & per tubum in refrigeratorio aqua frigida pleno.

*De seminum & siccorum quorum-
cumque destillatione.*

C A P. I X.

Possunt à seminibus recenti-
bus aqua simul & oleum eli-
ci, modo quem in superiori capi-
tulo descripsimus. Verum à siccis
oleum extrahitur per vehiculū,
id est per asperionem alicuius
humoris extranei. Solent nōnulli
vinum, alij ardentem aquam in
vehiculum assumere, sed cum hæc
rei substantiam immutare viden-
tur, laudo fontanam aquam ad-
minus bis destillatam. Postquam
femina sicca fuerint in puluerem
cōtusa, pulvis aliquātulum asper-
gatur, vt moderate madefiat in
cucurbita vitrea, galea sua rostra-
ta coperta, non lutata vt recenti
semper vehiculo cum opus fuerit
aspergi possit. Hæc in furno G.

Gla. Philo.

g

vel H. super pinnacidia terrea collocetur, vt galea sola pmineat extra furni coperculū, & igne lento destilletur aqua cum oleo mixta donec arefiat puluis, tunc iterum madesiat: si vero cum aqua non fluxerit oleum, augeatur ignis, hoc sæpius repetatur donec cum aqua nihil fluxerit olei. Separabis aquam ab oleo per balneum Mariæ, ascendet aqua tota, remanēte tantum oleo deorsum in fundo cucurbitæ, quod rectificari poterit per insolationem vel digestionem vt dictum est superius. Consultum erit oleum per refrigeratorium aqueum recipere, ad euitandam adustionem. Solent etiam aliqui retortis vtri vitreis, vt spiritus facilius effluat: quoniā nō attollitur in illis ad tantam altitudinem, quā in erectis cucurbitis.

Liquorum

*Liquorum concretorum destil-
latio. C A P. X.*

Liquores concreti qui lique-
scunt igne per se destillari
possunt. In genere duplici repe-
riuntur, aut vegetabiles, vt gūmi
sunt omnis generis, vel minerales
vt gagates & carabe, vegetabiles
vt thus, mirrha, ladanū, styrax ca-
lamita mastix, gummi Iuniperi,
Camphora, trita ponuntur in
aquam destillatam simplicem ad
infusionem, sub terra, loco per-
quam humido per aliquot dies,
& cum resoluta fuerint destillen-
tur prout suprā de seminibus sic-
cis narratum est. Aliqui vinum
addunt, vel ardentem aquam, sed
meo iudicio naturam eorum im-
mutant. Minerales vt gagates,
bitumē, & carabe per se destillari
possunt, in retorta vitrea luto forti

minuta supra lentum ignem primo, tandē aucto recipiatur liquor. Possunt etiam hæc olea per descensum extrahi.

Liquidorum ebullientium destillatio. C A P. XI.

QUedam sunt destillatu difficilima propter ebullitionē, oportet igitur modum inuenire, quo retineri possint horum corpora, ne simul cum suis spiritibus in galeam se recipiant. Huius generis sunt mel, cera, terebinthina, & resinæ, quibus in cucurbitam altam positis super imponendi sunt calculi fluuiales parui qui spumam detineant, & sic igne mediocri procedendum est donec liquores effluant. Solet primus albescere, quia phlegmate quodammodo permixtus est. Secundus flauescere, Tertius autem rubet

rubet ideo quod vires habet magis igneas quàm secundus. Aliqui fragmenta laterum vel tegularum imponūt, sed dumoleum simplex fecisse putant, compositum habēt & laterinum magis quàm eius à quo denominari debuit. Alij frondes arborū iniiciunt & lignorum fragmenta, sed hæc omnia de suo vidētur quicquam tribuere, quod calculi dicti non faciunt. Hactenus omnes præparationes ad rem medicam necessarias posuimus tam exacte, vt neminem ingenio præditum latere possit ars præparandi medicinas phisicas, ex quibusuis corporibus mixtis, quæ simplicia solita sunt appellari. Nunc autē vt vnusquisque promptior euadat ex lectura huius opusculi, tediosum non erit philosophorum tres potissimos lapides

adiicere, nepe mineralē vegetabilem, & animalē. Quod sub ænigmate titulos eorū posuerim, factū est nō vt lateant, imo potius vt ingeniosi lectores per exercitium assuescant obscuris philosophorum scriptis, & sic in hoc opusculo respondeant vltima primis. Læto igitur animo suscipite lectores optimi, legite relegite, fiet vt labore vestro non frustremini.

Enigma facilimum per quod reuelatus est lapis ille medicinalis, & mineralis. C A P. XII.

Visitabis interiora terræ, reperiēs ibidem occultum lapidem veram medicinam.

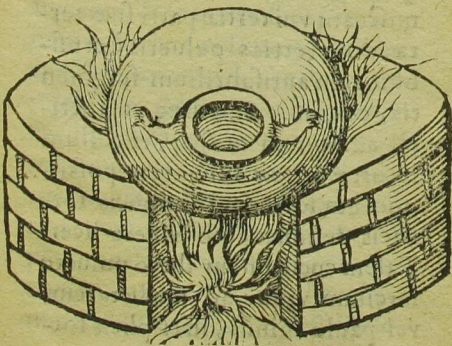
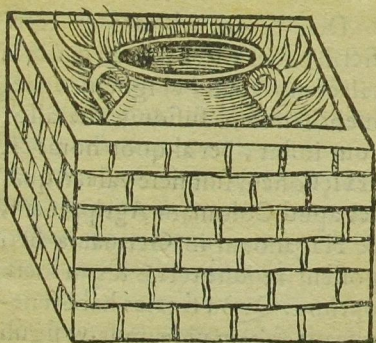
Preparationis modus.

Huius lapidis iam nobis manifesti libras sex, in olla fictili hunc in modum calcinabimus. Fornacem ex lateribus coctis se mutuo

mutuo non contingentibus, vno super alterum collocatis circum ollam extruemus, cuius in medio super fragmentum laterinum collocetur olla superius aperta, carbonibus quoque circum ollam accensis, & successu temporis auctis ad supremum vsque fornacis, exsiccetur lapis donec amplius non fumet: quod media potest horula fieri. Quo facto carbones accensos in ollam iniiciamus, quibus & in medio sicut à lateribus, calcinetur optimè quicquid in olla materiæ fuerit. Post quartam horæ partem carbones amouendi sunt, si res accelerationem exigat, sin minus, sinimus per se contumi donec olla frigescat, tandem exempta frangatur. Si non satis rubuerit lapis vel quidpiam albi relictum sit in eo, conteratur in

mortario, & pulvis in alia olla
priori simili iacentéque super pru-
nas accensas in fornace paulisper
immutata (prout videbitur) co-
cleari, vel rude ferrea semper mo-
ueatur, donec pro arbitrio
fatis rubeat. Ollarum fi-
tus, & fornacum
formæ sunt o-
tales.

Deinde

Deinde cucurbitam ex terra fictili habeamus oportet, materiali compactam, ut ignem vehementissimum fusionis metallorum instar, per aliquot horas citra lésionem sustinere valeat, quales apud Coloniam Agrippinam, & Haganoam in Germania fieri possent, ratione terræ his in locis optimæ. Quòd si tales haberi nequeant, saltem videamus, ut figuli misceant vni tertiæ parti suæ terræ, duas tertias pulueris è crucibulorum aurifabrilium fragmentis, contusi. Sint hæc vasa stricti admodum orificij, ut collum retortæ vitreæ subintrare possit, quorum formam in triplicis fornacis deliniamento videre licet. Talem cucurbitam dicto puluere farcitam vsque ad medietatem, vel paulo minus, in triplicis fornacis

nacis media reuerberatoria transuerso quidem situ collocamus. vt prius de vitriolo diximus. Collum oblongum cucurbitæ promineat per foramen ad latus fornacis, pro quantitate quinque vel sex digitorum latorum, quod retortam magnam vitream (qualem pro vitriolo sumpsimus) intret. Commissura pultibus ex ouorum albumine farinæque subactis obstruatur, & fornacis foramen circum cucurbitæ collum prominens, argilla munitum sit, ne calor expiret inde. Mox carbones accensos in fornacem ponamus oportet, primò paucos, & sic igne lento phlegma totum elicimus. Postquam viderimus vas recipiens impletum esse spiritibus albis vt introspecti non possit (quod potissimum in calcinatorum destillationibus

nibus

nibus fieri solet) amouemus illud
vas recipiens, & altero statim ad-
moto maiorem excitabimus igne:
sensim carbones imponendo per
foramen medio solarij fornacis fa-
ctum, quod postea latere venit
obstruendum. Hoc continuabi-
mus donec tota cucurbita carbo-
nibus cooperta sit, & accensa can-
deat omnino. Vulcanicum ignem
hunc exercebimus tandiu, quous-
que retorta recipiens iam optimè
clarefcit, nullisue nebulis amplius
imbuta, nobis patefaciat quid su-
doris, & laborum sit præmium.
Hoc opus octo sæpius horis per-
feci, quod vix septuaginta dua-
bus, hoc est tribus diebus, ac toti-
dem noctibus perfici posse scri-
bunt nonnulli docti viri. Liquor
exemptus debet sæpius rectificari,
necnon ad summam subtilita-
tem

tem redigi, veluti suprà dictum est de aliis. Quo facto poterit ægris administrari cum theriaca vel mithridate contra quoscunque morbos.

Aliud enigma, per quod secundus lapis, & vegetabilis ad medicinam detegitur.

Vnum post quinque nihil n, post quinque millenum colloca.

C A P. XIII.

HVius partes 16. æquales, in cucurbita vitria vel potius cuprea destillabimus, aut terrea vitriata, fornace quam ascensoriam nuncupamus, & igne temperato, donec visum fuerit harum partium vnam ascendisse: quam seorsum ponemus. Admoto tandem alio recipiente continuabimus, quousque aliam similem extraxerimus partem: quam etiam
ab alt

ab altera semotam separabimus. Tot extrahendæ sunt partes tales donec gustu perceperimus nihil aut parū liquori stillatio virium sulphurearum inesse: quod optime probabitur, si liquor admotus igni flammam conceperit tanquam sulphur: si non cessandum est & quod residuum fuerit in fundo cucurbitæ fecum, & phlegmatis prius euacuabimus. Recentes iterum partes sexdecim ut prius destillabimus. Toties hoc repetendum est, quousque liquoris huius maximā partem habuerimus, tam primæ, quàm secundæ, tertiæ quartæque (si tot sunt) destillationum. Deinceps cucurbitam ad medietatem ut prius implebimus destillatione prima: cuius mediam partem cum extraxerimus, amoto recipiente reliqua
medietas

medietas altero vase recipiatur. Quod iam de prima destillatione factum est, de secunda, tertia, reliquisque fiat oportet. Sic primæ destillationis prima, & secunda seorsum destillationes habebuntur item & secundæ ac tertiæ prima & secunda, & sic de reliquis. Poterit etiam tertio reiterari hæc destillatio, vase cupreo, vel terreo vitreato, sicut prius, vnicam lagenam imponendo, si primæ primam, ex ea medietas cum ascenderit, ponatur seorsum, & vocabitur ex prima primæ prima. Cum secundam receperimus medietatem, hanc intitulabimus ex secunda secundæ secunda. Necessarium erit ad hoc opus multas habere lagenas, & ordine suo quæquæ locanda est, ut dinoscatur, vel singulis destillationibus (quod potius fuerit) scheda

ſcheda pulvibus affixa notanda venit. Erunt ex qualibet deſtillatione repetita ter in quatuor duodecim lagenæ : Quæ ſeparatim poterint rectificari vitriis organis. vt de ſuperioribus dictum eſt. In ætheream ſubſtantiam prima, ſecunda, & tertia lagenæ redactæ poterunt contra quoscunque morbos adminiſtrari. Doſis erit pro diſcretionem medici.

Tertium enigma, per quod lapis ad medicinam potiſſimus, & animalis à philoſophis dictus reuelatur. CAP. XIII.

Precium vile carum draconi caducifero pro ſexta ſui parte deuorandum exhibemus. Quo deguſtato, mox inquietus ille ſerpens gradum ſiſtit, & in ſoporem actus, aquis è duobus fontibus albo viridique manantibus abſorbendus

bédus datur: donec redeat Aestas proxima, quæ suo vehementi calore siccet aquas, & cadauer in profundo maris appareat mortuum. Quod in ignem proiectum reuiuiscit, aliisque sibi reassumptis euolat in auras, in igne tamen relicto fœtu: quem parit ex conceptione præcij. Fœtus hic quia in igne natus, vt Salamandra nutriendus est igne, quousque iam adolefcens factus, valde rubicundus, & sanguineus euadat. Tum fœlicioribus vndis quàm illæ quibus mater, lauandus est, & submergendus, vt ex morte sua languentes viuant fœlicius. A corpore iam pallido facto separatur anima cum sanguine: quæ præciū nobis est, corpora cuncta vilis valeant. Animam hanc vndiquaque sanā in ægrum corpus fusam

illud ab omni labe mundum suæ virtutis simplicitate reddere, compertum habent philosophi. Hæc est omnium medicinarum medicina perfectissima, simplicissimaque, nihil in humano corpore corrupti relinquens: sed omnia languida refocillans, & in téperiem transmutās quicquid intemperati fuerit, ac imperfecti. Vnionis simplicitate sua pacem facit inter inimicos mortales, & concordia, vitam in hoc sæculo Deo dante semimortuis tribuit ac sanitatem largitur ægris corporibus.

Conclusio totius operis.

C A P. XV.

Solent omnes quotquot sunt huius artis ignari licet ex universitatibus doctissimi sint, eam improbare: quid mirum? cum tale quid nunquam audiuerint vel experti

experti sint. Ex eo non sequitur
artem fore damnandam, quam
ignorarunt docti viri. Multa qui-
dem nostro sæculo prodierunt in
lucem, quæ priscis ignota fuerunt
non secus ac plurima iam deli-
tuerunt nobis quæ patribus anti-
quis erant familiarissima. Quid
non temporis iniuria, necnon ho-
minum ignavia transit in obli-
vionem: propterea non deperit
res ipsa cum memoria, sed post-
quam aliquãdiu sepulta iacuerit
illis eo tempore eisdem hoc sæ-
culo vel aliis emerget nutu Dei:
cuius in pectore quiescunt ab
æterno cum eius sapientia, cunctæ
laudabiles artes, ac bonæ. Distri-
buit Deus omnipotens dona sua
quibus vult, & aufert ab ingratis
qui abutuntur illis. Dubium non
est quin Deus antiquis patribus

medicinam aliquam reuelauerit per spiritum sanctum suum, qua tuerentur carnis corruptionem, & potissimum iis cum quibus loquutus est, & fœdus iniuit. Sed postquam hominum per se sapiēdi vanus appetitus induxit eos ad quærēdum salutem à seipsis & in aliis rebus quàm in eo in quo salus est & redemptio, cecutiuit mens eorum, & in labyrinthum ducta: nunc hanc nunc illam herbam, cras istam & aliam radicem, postridie mixtum quid, & sic in dies experientes nunquam ad scopum deueniunt, nec suæ doctrinæ certitudinem verā habent, semper in eo dubioso hærentes labyrintho, nunquam contingit adire Corinthum. Et quod magis absurdum fore videtur, homines sua sorte nunquam sunt contenti.

Dedit

Dedit Deus vnicuiq; nationi quod voluit eam possidere, tam in alimentum quam in medicamentum, quid inde? nostra nos docet inimicus contemnere, alienaque semper appetere. Habemus apud nos & fortius in nobis ipsis, non à nobis, quæcunq; extraneos quærimus, vel ab aliis. Videamus qui Pagani hoc in loco nos arguant Christianos (inquiunt enim) Natura naturam sibi similem appetit & congaudet suæ naturæ, si alienæ iungatur, destruitur opus naturæ: mirabile dictum iis qui non bene considerant quid sit natura, sed his qui naturam norunt nihil verius esse potest. Natura triplex est, scilicet, Vniuersalis, particularis, & mixta. Vniuersalis natura conuenit omnibus, & per omnia, Particularis sibi si-

mili conuenit, & triplex est ratione suarum partium. Mixta natura magis materię, spirituique minus: quapropter impeditè dici potest agere. Ex hac tota medicina sæculi nostri dependet, igitur secundum hanc minus probamus ea quæ fuerint extra climatis naturam ad medicinam assumpta, quàm illa quæ sunt eiusdem climatis. Pari modo minus conuenit particularis natura diuersi climatis, quàm eiusdem. Vniuersalis natura diuersi climatis, quandoque magis, aliquando minus operatur, secundum cœli diuersas influentias: attamen plus conducit, quàm particularis aut mixta natura proprii climatis. Et secundum hanc rationem triplex erit medicina, scilicet, vnarij methaphysica, ternarij physica, & binarij vulgaris:

ris: quæ postrema simplicis nomen hoc sæculo sortita est, quod tamen duobus prioribus olim inditū erat, ac magis cōgruum. Hinc fit q̄ hij qui medicinæ mixtorum duntaxat operam dederunt, ingenio licet sint acuto, non possunt assequi notitiam illius medicinæ tam vniuersalis, quæ possit indifferēter omnibus mederi morbis: hac inducti ratione. Nulla medicina (inquiunt) potest assignari, quæ non sit calida, & sicca, vel calida & humida, qui poterit igitur calida & sicca medicina morbum calidum & siccum pellere superflua? cum hoc frigido humidoque medicamento fieri debeat: nam contraria contrariis curantur. At maior eorum neganda est, quia in omni mixto vel indiuiduo reperitur aliud quàm calidū.

frigidum, siccum, humidum, vel
elementum. Quod ab his omni-
bus arte nostra separatur, hoc non
est humidum neque siccum, nec
frigidum, & minus calidum, sed
æthereum quid, ut cælum ab infe-
rioribus segregatum elementis:
quapropter à philosophis cælum
nominatur hæc medicina, quia
non aliàs agit in corpora, quàm
cælum in inferiora, tum etiam
quod incorruptibilis naturæ sit
respectu corporis à quo sumpta
est, sicut cælum respectu elemen-
torum. Sunt enim elementa per se
mortua, quæ nisi vivificentur ab
anima vel spiritu mūdi nihil pro-
ducunt: veluti terra quæ sub dio
non fuerit, quantumvis pinguis
sit nihil producit: Sed sub nudam
auram posita suas herbas, & ani-
malcula profert. Nihil tamen tam
solid

solidum in globo terræ, quod impedire possit quin hæc anima penetret in eius centrum usque: docet nos hoc generatio metallorum in visceribus terræ hiatum aut spiraculū nō habentibus. Videmus ergo differentiam inter generationem vegetabilium & animalium (quæ fit nisi per medium aëris liberi) & inter metallorum generationem, quæ fieri non potest nisi vasis vndique clausis: nam si pateret vaporibus metallicis exitus, nunquam congelarentur in metallum, sed evanescerent in auras. Inde iudicium facimus animam in metallis fore magis penetratiuam, quàm in animalibus & vegetabilibus: quoniã vasa perquàm solida penetrauit lapidea, quæ spiritus aliorum acutissimi penetrare non possunt. Qui

putaret elementa per se generare, philosophus non censeretur, non magis quàm fatuus, qui vellet asserere mulierem absque viro naturaliter impregnari. Quamuis elementum vel ignis subterraneus terram in sulphur comburat, & aquam in vaporem aëreum exciter, nihilominus animari non possunt nisi per animã penetrantem, de qua suprà dictum est. Habet ignis elementaris potentiam acti-
nam ad corrumpendum, non ad generandum, vt suprà. Rursus qui negauerit ignem elemētarem in centro terræ habere primã originem, vnde naturaliter assurgit ad concavitatem suæ spheræ, philosophi non est dignus appellatione, quia fatetur ignorare, quòd ignis corruptionis magisterium exercet in reliquis elementis. Ge-
neratio

nerationis verò beneficium cœlo
debetur non elementis : per hoc
possumus concludere generatio-
nem omnem inter cœlum & ele-
menta fieri. Nunc videndum est
quisnam sit fœtus huiusmodi par-
tus, certè finis est generationis, vt
corruptionis finis est generatio.
Sed vt apertius loquar , fœtus est
est mixtum ex vtriusque parentis
substantia, productum ad sui per-
fectionem. Omne indiuiduum est
mixtum perfectum, quia licet ali-
quando fuerit aliqua ex parte de-
forme, non est hoc adscribendum
naturæ nec formæ (quas non con-
tingit errare) sed materiæ (vt supe-
rius dictum est) indispositæ. Vi-
dentur ergo plurimum errare, qui
simplicia vocant indiuidua, & po-
tissimum vegetabilia : nisi fortas-
sis hoc faciant respectu medicina-
rum

rum ex pluribus mixtis & indiuiduis compositarum, & sic quodlibet mixtum vnicū simplex esse somniant: hinc venit appellatio simplicistarum his applicata, qui vegetabilibus dignoscendis operam dant. Nunc ad simplicem illam medicinam reuertamur. Quicumque talem negat medicinam dari posse, quæ valeat incorruptibilitate sua, quāuis corruptionem indifferenter corrigere, Cœlum inferiora sustentare vel gubernare negat. Sed ne videamur naturæ secreta lenocinio prostituere velle, pauca de his sapientiæ filiis sufficiant: hi facile quid per hæc velimus intelligunt. Qui verò nostram ignorant artem & rident, fugiant hinc procul, quoniam illis in ruinam est posita: vt quærentes non inueniant, & audientes

tes non intelligant. Non est pro-
iciendum rosas & margaritas an-
te porcos, ne pedibus eas tãquam
betas labiis eorum insuetas con-
culcent. Sapientię filij spiritu, non
ore hauriunt alimentum, vt men-
te magis quàm corpore vivant. In-
terim tamen vt sit mens sana in
corpore sano cupiunt, donec à na-
turæ vinculo soluta, tria hæc
in vnum rursus vnita,
vivant in æter-
num.

*Finis primæ partis Clauis
Philosophiæ Chy-
misticæ.*

SEC

S E C V N D A

P A R S.

Speculatiuæ Philosophiæ gra-
 dus septem, per quos ad
 sublimia menti pa-
 tet aditus.

*Accessit his mundi Fabrica, Pe-
 regrinatioq; vitæ communis,
 quarum cognitione vitatur er-
 roris via, veritatisq; semita
 demonstratur.*

Colloquiis & comparatiuis reca-
 pitulationibus illustran-
 tur omnia.

Per Gerardum Dorn.

AD BENIGNVM
LECTOREM AVTHO-
RIS PRAEFATIO.

POSTQVAM Chy-
 misticæ philosophiæ cla-
 uem hoc artificio com-
 pilatam, vt quodlibet
 capitulum peculiarem tractatum
 requireret absoluissem, facere nō
 potui quin explicationem primi
 capitis huius Philosophiæ studio-
 sis amatoribus darem: vt qua fa-
 cie labores nostros recepturi sunt
 experirer. Quod si hos illis gra-
 tos, & acceptos fore perceperim,
 quandoque maioravidere licebit,
 quam hucusque de meis lucubra-
 tiunculis processerunt: sin minus
 aliis hac in re suum vt experiātur
 ingenium, si quid vtilius excellen-
 tiusque præstare velint relinquo:
 fecisse

fecisse me satis, dum cunctis per
 clavis traditionem, & graduum
 demonstracionem viam aperuerim
 existimabo. Sat scio plurimos ex
 his qui nihil præterquam ea quæ
 vel sua sunt, aut saltem sibi cogni-
 ta, vel in vniuersitatibus audita
 probare solent, dētes in eos acue-
 re, qui secretiora naturæ scrutan-
 tur mysteria. Verum hoc non ad-
 miror, cum tales animaduertam
 pessime habere, quod post eorum
 longo labore, sumptibúsque non
 exiguis parata studia, quibus iam
 sibi canos contraxere capillos,
 noua sibi quædam, si non inaudi-
 ta, saltem parum aut nihil intel-
 lecta prodeant in lucem suis lōgē
 præstantiora: antiquissimis etiam
 auctoritatibus, & experientia re-
 centi sic probata quibusuis iudi-
 cio sanioribus, vt nullis argumen-
 tis

ris labefactari queant. Senio confectos discere pudet, eos maximè qui docere solent alios, rustico potius quàm philosophico pudore moti. Nunquid & nos ætatis, laborum, & sumptuum in Academiis iacturam fecimus? nec veremur tamen à minoribus pedem quem in stabiliora figamus retrahere. Non propterea (vti nostra hij) spernimus ea quæ docentur in vniuersitatibus, omninòque reiicimus, tanquam nulla forent, hoc solùm dicimus, nos experientia longè meliora didicisse, quàm lectionum frequentationibus. Nec dubito multos futuros, qui dum rem ipsam carpere non poterint, occasionem vel minimam quærent, aut sermonis inculti, vel ordinis in tractatione, qua quod lacerare non valent rodant. Verùm vt pro

utraque responsum sit his, certum est eos qui rebus ipsis intenti sunt maximè, rerum inutiles circumstantias minimè curare, tum quòd videant ad rem verè cognoscendam hominis ætatē longissimam deficere, tum etiam in veritatis professione locum non esse pallio: veràque minus, sermonis elegantia, vel multiloquio colorari sole-
re. Ne videar etiam alicui de phys-
icis in mea clauē positis principiis in moralem philosophiam inci-
disse, doctis hoc reuelabo secre-
tum. Ea quæ videntur physica,
quandoque, licet non semper, mo-
ralia sunt philosophis, tum occul-
ta legentibus, manifestissima sibi,
quæ non minus aliis pro occultis-
simis reputantur. Hac arte vela-
runt artem iis, qui rident omne
quod assequi non valent ingenio.

Hinc

Hinc etiam factum à me putetis, quòd post traditionem artis, eiúsque clavis, mox inde gradus, vt media proponam, quibus vestra studia de gradu in gradum ad altiora promoucantur. Impossibile foret quempiam literatum vel quantumuis doctum ad hanc artem naturæ secretissimam peruenire posse, nisi per hos gradus philosophicos omnes moraliter, vel saltem phisicæ transitum fecerit: licet vtroque modo fœlicius. Alios defuturos non puto, qui dum accusare philosophos tantalogiæ vel superfluxæ repetitionis audebunt, suam in hac arte prodent ignorantiam: cùm huic philosophiæ proprium sit, ea prius obiter discurrere, quæ postea latius explicantur, & postremo recapitulatione quadam repetere, qua legentium ani-

mi rei frequentia potius confir-
mentur, quàm cogantur ea multi-
loquio credere, quæ sibi coactè
non sunt obtrusa. Philosophi om-
nes amore quodam studioso per-
uenerunt ad artem hoc etiam alios
ad hanc admonent, non cogunt
tamen. Nec est etiam quod existi-
metis hic aureos latere montes,
aut tantopere iactatum illum phi-
losophorum lapidem, qui cuncta
(vt asserunt nonnulli) in aurum
monetariũ inferiora quęque me-
talla transmutare queat, sed phi-
sicum vobis lapidẽ propono quæ-
rendũ, quo corporis humani phi-
sica metalla minus perfectæ (mor-
bos putato) per methaphisica per-
fectissima permutari valeant me-
talla, quæ vocantur Eleyiria, me-
dicinæque omnium simplicissi-
mæ. Quade re tot locis philoso-
phi

phi hortantur omnes quotquot ad hæc studia se conuerterint, ne philosophorum scriptis per litteram fidem adhibeant, sed vt allegoricè potius interpretentur ea. Summas in sanitate mentis & corporis diuitias antiqui reposuerunt: ex eo patet quòd plerique horum qui hæc artem nobis tradiderunt, strictissimam paupertatem libenter obseruarunt, vt Raymundus Lullius. Alij vel mediocriter vixerunt, vt Hermes Trismegistus, vel splendide bonis quæ non ex hac arte, sed paterno successu habuerunt antea, potiti sunt, vt Geber Arabum opibus paternis rex ditissimus. Quicquid sit hoc scio, dum adhuc artis discipulus minor essem, vna cum cæteris ditari cupiēs hoc magisterio, post multos labores, fœtidos, valitudiníq; noxios

halitus haustos, sumptusque non exiguos, oleum & operam perdidisse me. Nec tamen illud animū ab ista philosophiæ parte meum retrahere potuit: imò potius, tum quòd tantorum virorum graues admodum legerem authoritates, tum quòd experiendo mirabiles viderem operationes naturales, persuasum est alio mihi navis huius proram esse diuertendam. Et cum animaduertissem medicinas metallicas non transmutare metalla, sed tingere tantum & illustrare. De philosophicis tincturis philosophos artem scripsisse iudicaui, voluique pariter eas quæ circa humanum corpus applicari possent, experiri tincturas: maximè quòd olim rei medicæ non hac, sed alia (quod aiunt) minerua dedissem operam. Tandem Aureoli Theophrasti

phraſti Paracelſi doctrina proue-
ctus, quicquid deſiderari poteſt,
diuino conſequi poſſe medicum
auxilio circa corporis humani cu-
rationem ex Alchymia haud am-
plius dubito. Hæc ſunt ſtudioſe le-
ctor, quæ de meis laboribus tibi
polliceri poſſum, nempe quæ plu-
rimum acuent ingenium tuum ad
eorum intellectum conſequendũ,
quæ ſcribuntur à philoſophis in
arte tranſmutatoria. Si quæ plura
tamẽ de hoc ſtudio ſperãda putes,
ab eis qui fœliciori ſunt ingenio
petere poteris: interim ea quæ ſtu-
dioſorum in vtilitatem li-
benter adfero, boni
conſule, va-
lẽque.

De Speculativa Philosophia.

CAP. I.

P E C V L A T I V A

Philosophia dicitur, bene compositæ mentis à corpore voluntaria distractio: qua facilius circa veritatis cognitionē versari queat animus. Ad bene vereque speculandum requiritur bona corporis dispositio, quæ mentem non impediat: Hæc dupliciter acquiri potest natura scilicet vel arte. Quæ naturalis est, arte iuvare potest, necnon id adipisci quod à natura hac in parte negatum fuerit: præcipuè rationis usu, tandem sobrietate victus, & medicinis philosophicis: horum vnico vel omnibus simul adhibitis remediis. Verum vt melius intelligatur quid hæc sibi velint, ab omnibus definitio-
nis

nis terminis, ad ultimum usque
veniendum est. Mens bene com-
posita dicitur quoties animus
cum anima tali vinculo iunctus
est, ut corporis appetitus frænare
valeat, Corporis bona dispositio,
cum suis corruptis appetitibus
minus fuerit obnoxium intelliga-
tur: & optima cum partium eius
componentium excellentiorem
temperaturam acquisierit, tunc
minus quæ sua sunt appetit, men-
tique fit obedientius. Quicquid
corpus appetit, corruptum est,
Verum nihil appetere potest nisi
per facultatem animæ, quæ cor-
poris est motrix: hæc simpliciter
mouet absque boni vel mali con-
ceptione: Corpus huiusmodi mo-
rum suscipit, ac per sui corruptam
naturam in malum appetit exequi
nisi resistat animus qui nil nisi

bonum suadet. Est igitur anima bonum & malum inter sita, suamque boni habet optionem per bonum, & mali per malum: permittente bono (non alias) tale malum fieri propter continuam resistentiam quam facit anima corpore tracta, cōtra tractum animi bono moti, quæ proprie pertinacia mali contra spiritum suadentem omne bonum dici potest. Vt hæc melius intelligi queant sciendum est, hominem tribus potissimis constare partibus, Animo scilicet, Anima, & Corpore. Dicitur Animus spiraculum vitæ. Anima quidem organum est animi, id est spiritus, veluti Corpus organum animæ: quæ vita corporis est, & substantia media inter animum & corpus, Hæc si magis adhæserit animo quam corpori, Mens exurgit ac inter-

nus

nus homo: si contra corpori magis quàm spiritui, non fit mens, at externus homo dicitur, & tenebrarum abyssus. Tribus etiam delectatur animus, Ratione, Intellectu, & Memoria. Ratio speculationis imaginem intellectui representat, hic eam archanis conservandam exhibet memoriæ. Ratio prima Mentis est æternæ perpetuus & inuiolabilis ordo: cuius homo factus est particeps ex dono Dei, simul & Intellectus, qui rationis est apprehensio: Non secus ac Memoriæ, quæ quidem amborum conservatio dici potest. Anima duobus constat, Motu videlicet, ac sensu. Motus est aut naturalis vel accidentalis: sed quia de hoc in clauē nostrā tractavi, hic obiter pertransio. Sensus est vel visæ, vel auditæ, degustatæ, olfactæ, vel tactæ

tactæ rei perceptio: Nam corporis membra per quæ sensus ab anima percipiuntur, sensuum propriè vocamus organa. Sensus perceptio rerum præteritarum noticiam, præsentium representatione reuocat in memoriam, Hanc animalia bruta cum hominibus cõmunem habent: nam illa solum præsentibus oblatis, eadem sensu recolunt. Est & alia radix memoriæ perquam excellens, quæ nulla representatione media, sed spiritus nunquam ociosi sedula tantum agitatione dictam colit memoriam, virereque perpetuo facit: hæc memoriæ cõtinuatio rationis cultum subsequitur, & est homini solo contingens. Ergo sensus est communiter animalis, ratio particulariter intellectualis: quia non intelligunt bruta nisi per sensum præsentem.

sentem, Animalia rationalia per intellectum à ratione motum, & sensum, posteriore siue, vel medio. Iterum animus & corpus in rationalibus opposita sunt contraria, quæ nunquam possunt coniungi nisi per mediam animam de utroque participantem inimico, sed quia alterum extremorum est perfectum, & alterum imperfectum, si motus fiat à perfecto, per medium transit in imperfecti perfectionem, & è contrà. Hac ratione Deus omnia condidit ex tribus in vnum vt conueniant: ipse nanq; pacis author est & vnionis. Duo & vnum sunt inimici. Reiiciatur binarius, vt in vnum ternarius conuenire possit, quod in clauē latius dictum est, copiosius hic non repetam. Animus omnibus est equalis, mens verò non omnibus æqua.

Pauci

Paucissimi sunt qui cum animo coniunctam habent animam: multi qui secundum magis & minus de mente quid participāt: plurimi qui corpus in anima colentes, & hanc in corpore, non agnoscunt animum, quibus nulla mens, at insania manet. Mens itaque bene recipitur quoties animus & anima conuenientia simul, à corpore sunt ita recepta, quòd ex his tribus vnum fiat consonum & inseparabile: sed hæc amicitia nullo modo fieri potest, nisi per separationem, sine qua non fit coniunctio methaphisica. Vnum est solum, quòd si solum manet impossibile est cum altero iungi: si tamen cum altero coniungendum sit, hoc alterum ex illo vno separari necesse est: cùm nihil sit præter id vnum, & quia partes vnus

ex vno symbosant, vel sympathiam habet, in vnum de facili conueniunt: sed eo facilius, quo minus per intervalla separatae sunt ab vno. Quapropter mentis à corpore distractio necessaria est, vt eius & alterius fiat vnio. Sed cum vnio perfectionem requirat, ab extremo perfecto (sicut suprà dixi) per medium facit transitum ad imperfectum, vt illud perficiat. Per huiusmodi mentis à corpore distractionem, quam voluntariam nonnulli mortem vocant, acquirunt animus & anima simul iuncta, potentiam ac dominium in suum corpus, quod solus animus non habebat antea, propter medium renitens, per quod naturalis transitus fieri debet: quia non conueniunt inimici, nisi per sequestrem currum ex parte discordiæ: sed

partic

participem ex parte reconcilia-
tionis utriusque. Hoc postremo
labefit Astronomia iudiciaria, quæ
dispositionem astrorum inclinare,
sed non necessitare docet: nam
astra mentibus hominum longè
sunt inferiora, pariter ignobile, pa-
rum aut nihil penitus in se nobi-
lius potest. Verùm si corpora hu-
mana vincant animam, eamque
reducant in corruptibilis corporis
servitutem, inficias non iero, quia
corpora astrorum tunc nobiliora
sunt hominũ similibus corporibus
suas in humana corpora passiones
imprimere posse. Breuiter Sapiens
dominabitur astris, insipiens nedũ
his subiicitur, verũ etiam inferiori-
bus & erũnis quibuscũq;. Sapiens
est qui mētē adeptus eā excolit: in-
sipiens vero, qui corpus in anima
vel hanc in corpore diligit, animo
neglecto

neglecto: quod etiam ex verbo
diuino comprobatur. Qui diligit
animam suam (intellige in corpo-
re) perdet eam, & qui odit eam (vt
suprà) in æternum custodit eam.
Diligere dicitur is animam in cor-
pore, qui suos appetitus prauos
exequitur: è contra qui non exe-
quitur, sed vanitatum cogitatio-
nibus delectatur, corpus in anima
videtur diligere. Odit animā suam
in corpore qui corporis frænat
appetitus & corpus in anima qui
vanis resistit speculationibus. Vi-
sum est & hoc adicere, quod apud
probatissimos auctores, & præci-
pue theologos anima nonnun-
quam pro spiritu, & hic pro ani-
ma sumitur indifferenter: per hoc
non est inferendum quod spiritus
& anima sint vnum & idem ante
mentis compositionem, sed post

& in eo conueniunt philosophi cum theologis, nam siue mentem vocemus spiritum, siue animam, appellatione vnius non excludimus alterum: propter vnionem iam factam. Non dicitur vnio vera nisi fuerit inseparabilis: possunt tamen vnionis initia iaci, quæ non cōsequuntur effectum: per hoc non stat, quin mēs adhuc imperfecta magis vel minus appellētur. Qui perfectam consequuntur mētem, sunt paucissimi, Qui inchoatam habent multi, qui nullam verò plurimi. Nunc ad corporis anathomiam veniens (vt suprà) dico bonam corporis dispositionem ad veram speculationem esse necessariam (nimirum) quia corpus ex sui corrupta natura plurimum aggrauat animam & impedit quominus, spiritus actiones percipere

re possit. Nonnullis à natura datum est, magis idoneos esse ceteris ad hanc separationem faciendam, utpote quibus ad naturalem corruptionem in eorum formatione, per accidens nulla prorsus vel pauca saltem accessit corruptio. Minus apti sunt, qui præter ortivam corruptionem & accessoriam, ex propria petulātia, victusque dissoluta serie rationem impediunt: ut sunt hi, qui mundanis agitati curis ea quæ extra mūdum perpetua sunt negligunt, & qui largius utuntur eis quæ natura dedit in necessitatem, quàm par sit. Quapropter uti per accessionem alicuius quid impeditur, ita per amotionem eiusdem iuvati potest. Fiunt itaque medicinæ philosophicæ per Alchymicam artem præ ceteris excellentissimam,

à propriis semotē corporibus, quę
per naturalem vim agendi, quàm
habent in proprium corpus &
post remotionem suę partis pa-
tiētis retinēt, id idem in alienum
corpus obiectum exequi possunt
& excellentius, quàm à natura
datum illis erat in propria corpo-
ra perficere. Nunc quicquid est
in rerum natura formam habens
& materiam desiderat in suo ge-
nere perfici: quod naturale desi-
derium perfectionis omnium est
potissima causa. Et cum natura
sibi simili naturę iungi gaudet,
ac delectetur in ea, vincente men-
te per sibi simile medicamentum
adiuta, corpus in eandem conde-
scendere naturam cogitur: sicut
vincente corpore sibi similibus
corroborato corrumpentibus, ani-
ma cogeatur prius. Quod ne
cuiquam

cuiuspiam absurdum videatur adii-
ciam. Quoduis nutrimentum in
sanguinem nutriti mutatur eius-
dem naturæ cuius fuerit nutri-
mentum: exemplum natura docet
in his qui ferocium animalium
carnibus aluntur assiduo ferocis-
simos fieri. Nihil assumitur in nu-
trimētum à natura præter id quod
est subtilius, grossum & feculen-
tum reiicitur in excrementum, &
iterum nutriti superflui quod-
uis excrementum natura per po-
ros in sudorem vel per vesicam,
aut lachrimas eiicit. Hoc mouit
præceptorem nostrum Theophra-
stum Paracelsum dicere quoduis
corporis membrum stomachum
habere proprium, in quo decoqui-
tur nutrimentum, & fit in eo se-
paratio superflui à necessario. Si
per membri cuiuspiam stomachi

debilitatem, huiusmodi superfluitas non separatur ob malam digestionem, superfluum hoc nutrimentum, vel carnes in tali membro cogit in tumorem corruptum excrefcere: quod apostema vocarunt, vel ossa præter naturam extendi. Huius exemplum in multis vidi, nempe costas omnes ab vno latere hac de causa præter naturalem ordinem extensas fuisse, gibbumque sub scapulis excitasse præter dolorem: quia non potuit hæc superfluitas in apostema purgari, propter ossium soliditatem, & in excrefcentiã est dilatata sine purgatione, doloréque, nam oppressa non fuit amplius. In medicamento philosophico nihil grossi relinquitur, nec superflui quid: quapropter incorrupta natura totum hoc medicamentum assumit

ac sine separatione transmutat in
sibi similem naturam, utpote su-
perfluitatis expertem. Incorrupta
natura dicitur balsamum naturale
quibusvis corporibus naturaliter
insitum, per quod eorum calor &
humor etiam naturalia quantum
fieri potest à corruptione præser-
uantur, quo deficiente corpus
humanum efficitur leprosum, &
eo conualecente per augmentum,
quod iam corruptum est propter
eiusdem balsami paucitatem, in
excrementum eiicitur. Differt in
hoc medicamentum philosophi-
cum à phisico, quòd hoc vna cum
suo corpore traiectum in stoma-
chum, non aliàs quàm cibus in
triplex alimentum, & duplex se-
paratur excrementum illud in bal-
samum mercurium aut vulcanum
transmittatur. Oportet enim tres

corporis phisici partes potissimas, sanguinem, sal, & sulphur, sibi similibus nutriri. Hinc fit quòd cibi potúsque quotidiani cum suis sumuntur corporibus, nam quoduis elementum sustentatur elemento, sed omnia simul conueniunt & in temperaturam conseruantur ab æthereo, cui nostrum balsamum & socios quantum possumus conformia reddimus, quoniam est in corpore humano quædam substantia conformis æthereæ, quæ reliquas elementares partes in eo præseruat, ac pro suis viribus continuare facit. Spiritus itaque medicamenti philosophici cum anima sua iunctus, & à corpore suo separatus, mentales partes in sibi similem substantiam transmutat, corpus quoque phisicum à corruptione præseruat

feruat , corruptumque corrigit.
Methaphisicum habere posse corpus nostram non negamus medicinam, tunc scilicet , quando corpuseius factum fuerit spirituale, spiritusque corpus hoc induerit: quod philosophi dicunt, fixum fieri volatile, tandem volatile fixum. Phisicum certè corpus excellentiori corpore curari non potest, quàm methaphisico, nec humana mēs componi melius quàm dispositione methaphisica, post diuinæ gratiæ donum tamen. Ex his omnibus concludimus, speculatiuam philosophiam in superatione corporis, vnione mentali facta consistere. Sed hæc vnio prima nondum facit Sophū, at mentalem Sophiæ discipulum tantum: mentis cum corpore secunda Sophum efficit, completam illam &

beatam vnionem tertiam cum vnitate prima sperantē, & expectantem. Faxit Omnipotens Deus vt tales efficiamur omnes, & sit in omnibus vnus, cuius auxilio nunc ad huius fœlicissimæ philosophiæ primum gradum veniamus, quod studium esse verū compertum est à sincerioribus philosophis, non prius tamen quàm recapitulatione quadam ea quæ præcesserunt clarius explicentur.

Recapitulatio primi cap.

MENS, vt etiam fides, est verè donū Dei gratuitū, sic & virtutes omnes. Hinc nō sequitur, vt aliqui putant ad eas acquirendas nō esse laborandū, quia Deus igna uos & segnes nō exaudit, imo potius eorum orationes tanquā blasphemias reiicit. Magna certe foret hominū insania, panē à Deo petere,

re, arare quidē & serere nolle: non minor est desiderare mentē, & expectare, nulla prorsus ad eā acquirendā adhibita diligētia. Maxima verò, si quis tā ignarus foret vt putaret labore solo, gratia Dei nō implorata prius hāc acquiri posse. Diligētes benedictione sua replet, dū salutaria petunt, negligētes Deus nō exaudit, etiā si petāt. Petere verè dicitur quis nō solū ore, sed corde vel cum affectu quid cū exigit. Quapropter antequā ad primum philosophiæ gradū pergamus, admonendos fore discipulos putavi, auxilij diuini implorationis, deinceps accuratissimē diligētiae in disponēdo seipsum ad huiusmodi gratiam recipiendā. De hac dispositione tantū tractatus iste disserit, gratia verò petēda est desuper à datore luminū O. M. D. Nec putet quis piā suprà me definisse mentē, non

magis quàm Paulus eisdem verbis fidem à Deo solo petendam esse docet, non à propriis viribus, nec aliunde quàm ab ipso Deo. Et quia huius artificiatae dispositionis tres sunt potissimæ partes, utpote phisica moralis, & methaphisica, necessariũ fuit qualibet hac in tractatione via progredi: quod legëtibus postea liquebit amplius. Impossibile est malæ vitæ hominem possidere thesaurum sapientiæ filiis reconditum, & male sanum ad illum inquirendum, quanto minus ad inveniendum aptum esse. Hæc est ratio quare de moralibus, & phisicis corruptis, per methaphisica medicamina corrigendis loquamur. In corpore humano latet quædam substãtia methaphisica paucissimis nota, quæ nullo penitus indiget medicamen

camento , sed ipsa medicamentum est incorruptum. Verum quia phisicorum corporum corruptio nibus obruitur, & impeditur quo minus perficiendi suas actiones excerceat, philosophi diuino quo dam afflatu cognouerunt hanc virtutē, cœlestēque vigorem à suis compedibus liberari posse: non contrario, veluti docet phisica, sed suo simili. Cum igitur tale quid siue in homine, siue extra ipsum inueniatur, quod huic est conforme substantiæ, concluderūt sapientes similia similibus esse corroboranda, pace potius, quam bello contrariis esse pellenda contraria. Ex his triplicem patet esse medicinam labilium, vt pote methaphisicam phisicam atque moralem. Ad phisici corporis dispositionem artificiatam vtimur methaphi

thaphisico remedio quo corruptionem eius ad naturalem digestionem, & expulsionem arceamus, hoc operante natura per formam intrinsecus roboratam. Hæc est præparatio corporis nostri phisici metaphisico modo facta, per quam ad separationem facilius peruenimus absque corumpentium impedimento. Inde colliget studiosus lector quod à methaphisica per alchimiam ad phisicam debet fieri transitus: operando philosophicè. Quid enim artes in vniuersitatibus vel audiuisse vel priuatim legisse, nisi de potentia deducantur in actum (magis quam psitaco suum cheire) prodest? certe nihil: quia omnis scientia quæ non probatur experientia non est ars, at hærens ignorantia. Nunc ad separationem voluntariam

riam

riã progrediamur, quæ morali philosophia perficitur. Completa corporis præparatione, facile separabitur à reliquis partibus, cum eisdem quicquid præter philosophicam necessitatem appetierit, ab anima, suasu quidem animi vel spiritus, denegatum fuerit, quid philosophica sit necessitas dicetur postea. Ex hac separatione resultant vnio prima spiritus scilicet cum anima, per studium; philosophiæ moralis continuatum. Erant hæc studiosis proponenda prius, vt cognoscerent qua ratione, methaphisica cum phisicis & moralibus hic miscuerim, & quãdo moralia methaphisicis, & hæc illis cõparanda sunt ac phisicis: ne forte sub labyrintho hæretes introitũ ad rem capescẽdam (vt solẽt plurimi) præstruxisse videar lectoribus.

De

*De studio philosophico, primoque
gradu. C. A. P. II.*

STUDIIUM philosophorum est
inquisitio sedula veri & neces-
sarij. Verum est esse à quo nihil
abesse, cuique nil adesse, multoq;
minus obesse potest. Necessarium
id omne quo carere non possu-
mus. Veritas itaque summa virtus
est, ac inexpugnabile castrum pau-
cissimis inherentibus amicis, at
innumeris obsessum inimicis, pau-
lo minus quàm toti mundo nunc
inuisum, sed insuperabile pignus
iis qui possident illud. Hac in arce
verus & indubitatus philosopho-
rum lapis & thesaurus cōtinetur,
qui non erosus à tineis, nec perfos-
sus à furibus manet in æternum
cæteris dissolutis omnibus multis
in ruinā positus, aliis ad salutem.
Hęc est res vulgo vilissima, spreta
plurima

plurimum, & exosa, non tamen odibilis, at amabilis, & preciosa philosophis supra gemmas, & aurum obrizon: omnium amatrix, omnibus fermè inimica, vbiq̃ue reperibilis, & à paucissimis, quasi nullis inuenta: per vicos acclamans omnibus, venite ad me omnes qui quæritis, & ego vos ducam in veram semittam. Hæc est res illa tantum à veris prædicata philosophis, quæ vincit omnia, nec ab vlla re vincitur, corpus & cor omne durum & solidum penetrans, ac omne molle consolidans, & ad omni duro resistendum confirmans. Nobis omnibus se facit obuiam, & non videmus eam, vociferans & alta voce dicens, ego sum via veritatis, transire per me: quia non est alius ad vitam transitus, & nolumus eam audire.

Odorem suavitatis emittit, sed non percipimus eum. Dapibus sese nobis liberaliter in suauitatem offert in dies, & non degustamus eam. Blande nos ad salutem trahit, & eius tractui resistentes, sentire nolumus. Quoniam facti sumus sicut lapides oculos habentes & non videntes, aures habentes & non audientes, nares non olfacientes habentes, ore linguaque muniti, non degustantes neque loquentes, manibus & pedibus nil operantes nec ambulantes. O miserum tale genus hominum, quod lapidibus non est prestantius, imo longè inferius eo, quod hoc, non illi, rationem daturi sunt operationum suarum. Transmutemini (inquit) transmutemini de lapidibus mortuis in viuos lapides philosophicos. Ego sum

sum vera medicina corrigens & transmutans id quod non est amplius, in id quod fuit ante corruptionem, ac in melius, & id quod non est, in id quod esse debet. Ecce præ foribus conscientiae vestrae sum noctes ac dies pulsans, & non aperitis mihi? tamen expecto mitis, nec à vobis irata recedo, sed patiens iniurias sustineo vestras, cupiensq; per patientiam ad eam exhortando vos, ducere. Venite iterum atque sæpius iterum venite, qui sapientiam quaeritis, & emite gratis, non auro nec argento, minus laboribus propriis, quod offertur vobis ultro. Sonora vox, suaui & grata philosophantium auribus. O fons divitiarum inexhaustibilis veritatē & iustitiam sitientibus. O desolatorum imperfectioni solatium.

Quid ultra quæritis mortales anxij? cur infinitis animos vestros curis exagitaris miseri? quæ vestra vos excæcat dementia quæso? cum in vobis, non ex vobis sit omne quod extra vos, non apud vos quæritis. Proprium hoc solet esse vulgi vitium, vt propria contemnens, aliena quæ sunt semper appetat: proprium hic pro nobis appropriato sumimus, nam ex nobis ipsis nihil habemus boni, sed si quid habere boni possumus, ab eo qui solus est bonus ferimus acceptum: e contra quod habemus mali, nobis ipsi nos appropriauimus ex alieno malo per inobedientiam. Proprium ergo nihil homini est ex suo, præterquam malum quod possidet: quod ex bono bonum habet, non ex seipso, sed contribute proprium habet,

ex bono, cum recipit tamen. Luce-
ret in nobis (licet obscurè) vita lux
hominum tanquam in tenebris,
quæ non ex nobis est, & tamen
quærenda est in, & non à nobis,
sed ab eo cuius est: Hic illam
plantavit in nobis, ut in eius lu-
mine qui lucem inhabitat inac-
cessibile, videremus lumē, & hoc
ceteras eius præcelleremus creatu-
ras: illi similes hac ratione facti,
quod sintillam sui luminis dede-
rit nobis. Est igitur veritas non in
nobis quærenda, sed in imagine
Dei quæ in nobis est. Ulterius, ut
definitioni veri faciamus satis, di-
cimus esse vero nihil adesse, nam
vni quid adest quæso, quid etiam
deest, aut quid contra niti potest?
cum nihil verè præter illud vnum
existit. Quis ignorat perfectum
esse nil præter id vnum quod nec

in aliquo diminutum est, nec superflui quid admittit, sed abundans est potentia & virtute, sic ut ex abundantia tribuere possit deficientibus, & semper æqualiter abundare. Quid enim tale potest esse præter id solum quod omni dat esse quod est, & esse non recipit ab alio: sed ipsum esse totum est, quod esse potest, cui nihil obest, quia præter ipsum nihil est. Quod nihil est vere non est, & è contra, quod vere non est, nihil est. Quicquid extra veritatē est, vere non est: quia veritas illud vnum est omne vere quod est. Falsitas igitur quæ non est, nisi quod esse vero contrarium est, & esse non debet, nec nisi per essentia veræ priuationem est nihii est: quia vere non est. Vnde concludunt veri philosophi peccatum, & mortem nihil

hil esse, quia non procedunt ab
esse vero, sed ab essentiæ veræ
priuatione. Peccatum igitur est
priuatio boni, quæ causa mortis
efficiēs est: quia mors est priuatio
vitæ, quæ vita, boni finis est. Ex
bono quidem veritatis stimulus
resultat, cui non præualebunt acu-
lei mortis, & contra quem cuique
quantumque duro durum est cal-
citrare. Quicumque veritati quid-
piam adiicere vellet, falsum pro
vero palliatione quadam substi-
tuere cogeretur, ideo quod veri-
tas perfectionis amictu solo cir-
cumfulta non veretur. Quod si
noster primus ille parēs amictum
hunc iustitiæ non exuisset, veritus
non fuisset videri nudus, qualis
antea non videbatur; nec erat, sed
omni decore munitus. Priuatus
Adam veritatis amictu perenni,

falsum quæsiuit pallium à frondibus arborum, quo fassus in seipso suum errorem, & coram Domino dixit, nudus sum domine: cuius misertus Deus quod veritatem amisisse vereretur & fateretur, pro terrene fœlicitatis amictu perduto, perennis gloriæ vestem nuptialem gratis illi restituere statuit, per proprium filium: qui veritatis viam se nobis ac vitam esse dixit, & ostendit, cum sua morte mortem à nobis perpetuam, qua dignè plecti debebamus omnes, abstulit. Videte fratres igitur quārus sit veritatis effectus, ut erga suos inimicos, modò recognoscāt eam, sit benefica placidaq;. Cum Adamo peccauimus omnes, at paucissimi sunt, & ferè nulli, qui cum eo nuditatem suam apertè fateantur, imo potius quisq; quoq; cupit videri

videri nædum, sed esse perfectior, licet omnium ipse sit imperfectissimus, & bysso purpuraque palliatus maxime nudus. Vitium hoc hæreditauius à primi parentis appetitu primo, quod caro nostra præ cæteris maximè iure vel iniuria sapere, possidere, vel honorari desideret: quod potissimum hoc sæculo hominum est studium exitiosissimum. Veritas iterum nulli potentiæ subiicitur vel mundanæ fortitudini, quapropter ei nihil obest, nam ipsamet est fortitudo vera, potentiam totius mundi superans. Quòd si corpus veritatem possidentis in mille frustra seccetur, nil patitur animus eius, at in eo martyrio gaudet. Hæc est veritatis potentia, quam pauci sunt adepti, sed infrà latius audietis eius excellentiam. Nunc dicemus

ulterius quas proprietates habeat
veritas, pietatem scilicet cum iu-
stitia iunctam inseparabili nexu.
Est enim pietas gratia diuinitus
data, quæ docet vnumquemque
se verè cognoscere. Iustitia qui-
dem retributio cuiusque cuique
quod suum est, dicitur: quicun-
que virtutes has possidet, omniū
est ditissimus. Sciendum est etiam
hoc loco pietatem operari pacem
& misericordiam, de quibus suo
loco dicetur. Restat nunc vt phi-
losophici studij partem alteram
intueamur, quæ necessitas est.
Victu quidem & amictu carere
non possumus, ergo nobis sunt
necessarij. Deliciis in cibo potu-
que, vestium quoq; luxu byssino,
coccineo, purpureo ue carere qui-
uis (etiam qui habet) potest, ergo
nō sunt hæc necessaria. Pauci sunt
qui

qui necessitatem observant philosophicam, vulgarem quis non, vel ydiota quiuis inuite sustinet, eoque solo carere cupit, quod assequi non potest. Indicat omnia vulgus superficialiter secundum apparentiam, secundum profunditatem sunt qui iudicant fere nulli: hinc fit quod veritas exosa sit, cum sub lacero cortice prodit in lucem. Plus possunt nunc splendida vestis, & armillæ, torques & monilia, quam ipsa veritas & sapientia. Quid mirum, cum sapientia summa mundo stultitia facta sit, hæc vero sapientia: testantur scripturæ sacræ. Veritas ipsa Christus ac sapientia tollitur à mundi sapientibus, quia ex mundo non est attamen superat mundum, Barabas vero latro potius eligitur, quia fuit ex mundo vitiosus. Cur miramur

mur itaque, si mundus verarum
artiũ professores (cum veritatem
ipsam sit persequutus) tanquam
venenum abhorret? quod ipsi gen-
tiles mundi sequaces aperte faren-
tur, cum veritatem odium & ob-
sequium amicos parere dicunt:
hac sua doctrina videntur homi-
nibus ambitionem persuadere vel
le magisquam virtutem & verita-
tem: Hæc dico quia si nunc in lu-
cem adferatur hoc ferreo sæculo
quid, ex veris & indubitatis Phi-
losophiæ veræ fontibus, quod in
utilitatem faciat reipublicę: si non
sit Ethnicorum ac gentilium do-
ctrinæ consonum, ab his reiicitur
qui succum illius hausere studiij,
quod inanis illa philosophorum
scholacommetata est. Dicite quæ-
so viri iuditiosi, qui potest fieri, vt
Gentilis carens omnino lumine
vero

vero, lumem adferat aliis. Humanam habuerunt Sapiētiam & mundanam, quæ Stulticia reputatur apud Deum, quia ex Deo non est, & tamen parens omnis filium torquet ad eam addiscendum per mediam ætatem. Postmodum si talem cōtingat Philosophū eminentum cum vero speculatiuo conferre Sopho, mox erūpit in conuiuia contemnens omne bonum ac verum quod à suo pedagogo non audiuerit : tanquam nihil boni verique foret præter id quod à Gentilibus veritatem ignorantibus processisset. Plus enim potest speculatiua Mens adiuta vero lumine veritatis, vnico tantum anno vel momento consequi, quàm assiduus, & improbus labor totius æui hominis, absque lumine quærentis lumem ab his, qui luce ca-

rent

rent omni. Sed videamus quænam sit doctrina gentilium philosophorum. Summum bonum ponunt bene vivere, quod in honestum partiuntur & utile. Honorum ambitionem & laudes maxime reputant honesta: denique diuitiarum partum & conseruationem quocunque iure vel iniuria, bello, vel sudore facta, vocant utilia: ex quibus post mortē aliud nihil expectant, q̃ posteritati memoriã sui, famamq; reliquisse: Resurrectionē partim ita negantes, partim ignorantes, poëmatū mille nugas præter veritatē, cuius quidē expertes fuerunt, effingunt in hominum, & sui ipsius perpetuum exitium. Ecce propter quā doctrinam oportet verarum artium professores his exosos esse maxime, qui de quibusvis artibus & facultatib

tatibus plus reportasse nomen gerunt. Tamen si veritatem ob oculos ponat experientia, nisi per inexpertas opiniones eorum, qui veritatem nunquam sunt experti sit comprobatū pro falso verū obiicitur, & maximo clamore fatuus estimatur, qui veritatē profiteri velit. Quod si quis etiā vanos authores meritò detestetur, innox eorum discipuli minatur in vniuersitatibus tales, vel afficere supplicio, vel dedecore summo, quod equitationē asini vocāt: interim nō vident ipsi q̄ eorū sit solatiū per vicos indies asinos equitare, quib⁹ alios dedecore conātur excipere. Quid tādē subtrahitur veritas, quia sicuti docent gentiles, odiū parit? minimè, sed potius obire mortē philosophū decet, q̄ negare veritatē. In omnibus est obseruāda veritas, vt sūmū apud christianos bonū: beati q̄bus

datum est cœlitus in ea perseuera-
re in finem vsque, quod paucissi-
mis (hei miserum) contingit. Ro-
gemus Deum vt huius solius nos
faciat participes. Concludendum
igitur solam veritatem expeten-
dam, sollicitéque fore querendam
ab omnibus: ad cuius fastigium
vltcrius qui saliendum sit audite.

*Recapitulatio primi gradus, &
secundi Capituli.*

Philosophi studium suum in
inquisitione veritatis, per opi-
niones rationi cōsonas, dirigunt,
in his quæ sensum fugiūt: at Chy-
mistarum studium est, in sensuali-
bus, in sensualem illam veritatem
à suis compedibus liberare posse,
per quam cœlestes virtutes subtili
admodum venētur ingenio. Qui-
cunque chymicam artem addisce-
re vult, philosophiam, non Aristo-
telic

relicam, sed eam quæ veritatem docet, addiscat oportet. Dicit quispiam Aristotelis discipulus, an Aristotelem faciam mendacem? non ego sed ipse se: nam eius doctrina tota consistit in amphibologia, quæ mendaciorum optimum est pallium. Cum ipse Platonem, & reliquos reprehendisset, querendæ fame gratia, nullum potuit commodius instrumentum reperisse, quàm idem quo in reprehendendo fuerat usus Amphibologico sermone scilicet, scripta sua quæ contra sinistram oppugnantem, dextro subterfugio saluans & è contra: quod Sophismatis genus in omnibus eius scriptis videre licet: quæ etiam à quouis mediocriter docto in vtranque partem interpretari possunt. Hoc semper fuit Sophistarum studium, ut quædam

subterfugia molirentur, quibus
iam victi suas regere falsitates pos-
sent, ad eaque tāquam ad sacram
anchoram periclitantes confuge-
rent, vt est asinorum ille clipeus.
Contra negantem principia non
est disputandum, non sine causa
propugnaculum hoc extruxerūt,
nam artes eorum ex falsis consta-
bant principiis. Non melius con-
tra Sophistas agendum est quàm
sua principia perspicacissimè num
falsa sint examinando: hoc retili-
tio quemuis malè cautum irretire
conantur. Sed missa faciamus hæc
donec disputandum sit, scriptisq;
probandum vltèrius: ad studium
chimicum redeamus. Veritas in
arte chimica per manualet pra-
cticā & Pyromantiā, separatione
partium à suo toto facta queritur,
quod studium Alchymistarū est.

*De secundo gradu philosophorum,
qui dicitur Cognitio.**C A P. III.*

Cognitio est opinionum de veritate quorumvis conceptarum, per experientiam certa, & indubitata resolutio. Opinio veritatis est in animo hærens & dubia præsumptio. Experientia veritatis est manifesta demonstratio. Resolutio quidem est dubij depositio. Non possumus de quovis dubio alias certi fieri quàm experiendo, nec melius quàm in nobis ipsis. Quapropter id quod de veritate suprà diximus, verificemus à nobis facientes exordium. Diximus suprà Pietatem in cognitione sui ipsius consistere, hinc fit ut ab ipsa cognitione philosophicâ incipiamus. Nemo vere pōt cognoscere se, nisi sciat quid, & nō quis ipse

fit, à quo depēdet, vel cuius sit (nā sui iuris secūdum veritatis legem est nemo) & in quem finem factus sit. His cognitis incipit Pietas, quæ circa duo versatur, vtpote Creatorem, & creaturam sui similem, impossibile est creaturam à seipsa se cognoscere, nisi prius cognito suo Creatore. Qui potest effectus ante causam, cognosci, nōne præcedit omne principium sua medium & finem, vel à fine rem aggredietur quispiam?

Deus est sine principio & fine per se persistēs, omni repletus gloria, quam solus ex propria liberalitate possidere noluit, sed eius nos facere participes, quos ad imaginem suam condidit: primum liberalitatis eius exemplar, & mysterium. Qui fit igitur vt admirandum illud Archanum ignoremus

remus ex veritate ? Audi frater, sicut à preciosissimo de vilissimo creati sumus, ita propter materiam ex qua facti, sumus ad vile quoduis proni magis, quàm ad id quod nos de vili preciosissimos post illum fecit : imo potiores angelis, si mansissemus in tali dignitatis gradu. Admiremini quot quot mecum estis mortales miseri, quod summus rerum artifex vilissimam de limo terræ materiam contractare manibus voluerit, & ex ea preciosissimã excitare creaturam: non abs re factum putemus, sed vt agnoscamus quidnam simus, & ab elationis superbia nos contineamus: quod secus facientes nemo nostrum non pauperem quem Deus elegit, odit, cum tamen ex eadem massa qua facti sumus omnes, constet: hinc

fit vt personarum non sit acceptor
Deus, sed paupertatis, & humili-
tatis amator, & inimicus elatæ
superbiæ. Nemo creatorem pote-
rit melius cognoscere, quàm ex
creatura, sicut ex opere noscitur
artifex. Videamus igitur quis ille
sit qui de vilissimo potest excitare
preciosissimum, nullus certe præ-
ter eum qui creauit vtrunq; Nullo
modo pinserna potest vinum in
aquam permutare, tamen id po-
test qui vinum & aquam creauit,
maius cum terram in animam vi-
uentem transmutauit, fecit, &
quod maximum est, supremo
beatitudinis dono, scilicet ima-
gine similitudinèque suis dotauit
eam: per eas datum est omnibus
saluos fieri, qui donum hoc re-
cipiunt, sed nolentibus accipere
gratis quid dabitur? certè nihil:
habeant

habeant igitur illi quod suum est, ut seruetur iustitiæ locus. Proprium cuique suum est quod elegit à principio, damnatio scilicet. Gratuitum est æternæ salutis donum, his qui cum gratiarum actione recipiunt illud. Cum itaque pretium vile charumque simus, videat quisque nostrum quid potius optet: res intelligentibus per se clarior est, quàm illius elucidatione sit opus. Scimus vile quod sumus & præstantissimum à quo processimus, restat in hoc negotio perpendamus quare, vel in quem finem facti fuerimus. Creavit omnipotens Deus primum hominem Adamum ad imaginem & similitudinem suam, ut ipsi Deo foret in æternum ad gloriam, & immortalis esset,

non anxius, nullius indigus, semper in Deo gaudens, terrenis passionibus non subiectus. Verum quia tantum munus non agnouit, vilifecit: cognouit tamen quod perfectus factus esset & sapiens, at in ea cognitione non permansit. Consideremus ergo quantum boni cognitio, quantumque mali huius muneris, & verbi Dei vilipendium attulerit, cum ex immortali perpetuò reddiderit moribundum: nam qui moritur in æternum, & semper in agone mortis degit, & nunquam desinit mori: hinc fit ut perpetua dicatur illa mors, veluti vita dicitur æterna, qua Deo viuemus in æternum, & nunquam sinemus viuere. Cum igitur primus parens vnà secum nos omnes Deo rebelles fecisset, ac inimicos, misericordia motus

Omni

Omnipotens Deus pacem inire nobiscum induratis voluit, qui pacis est author. Quis erit lapideus ille, qui cum diuinæ bonitatis hoc mysterium animo reuoluerit cum inimico suo, licet iniuriam ab eo receperit non reconcilietur? Qui tandem fit, quòd inimicorum inter mortales neuter offendens vel offensam passus, alterum aggredi velit reconciliationis, ergo? Certè nō alia de causa, quàm quòd nemo seipsum, & per consequens, nec Deum creatorem suum, nec proximam equipollentem creaturam cognouit: quo fit ut pacem nō amplectatur is qui eam ignorat. Est enim pax misericordiæ radix, nam qui pacem non habet, misericordiam non exercebit, nec etiam assequetur, donec habeat. Non est quòd

hoc loco Pacem & misericordiam
confundamus, quia pax est mise-
ricordiæ causa, veluti pacis est ipsa
pietas. Pacem ergo si cum Deo ha-
buerimus per pietatis cognitio-
nem, pariter eam cum proximo
tam inimico quàm amico necessa-
rio sumus habituri. Maxime cum
considerabimus, quod summus
ille rerû artifex vermiculo diabo-
li mancipio, per pacis amplexum
suæ, misericordiam fecerit. O mi-
seri mortales quotquot misericor-
diam expectamus à Deo, coram
quo miseriam nostram nō agnosci-
mus. Vnde quæso Misericordia,
quàm ex miseriæ confessione per
cordis cōtritionē in emendatio-
nē facta? Quod si demū nostram
fratrūq; nostrorū miseriā nō igno-
rabimus, at pari cōpēsabimus pon-
dere sæculi bonis huius opimiores
facti

facti, diuitiarum æternarum nos abundantiores nō existimabimus illis, qui prorsus opibus mundi destituti sunt. Quis mortales inter hoc vere cōsiderat, bonorumque sibi solum in hoc Mundo concreditorum communione, fratrem egenum non solabitur? da tu considerantem, & ego tibi mox ostendam qui tale diuinum archanum agnoscat. In his omnibus Deus suum erga nos amorē satis adhuc explicuisse noluit. Verum sua nos accusante Iustitia cui nihil diminutū esse potest vnquā, nō magis quā eius misericordiæ, nobis potius quā proprio filio parcere voluit, in quo pax & Iustitia simul osculatæ sunt. Quare igitur non osculamur nos in Christo fratres facti pares, cum nos miseros vermiculos summus rerum osculetur artifex,

artifex, & in filio suo vnigenito
præstantissimas facit creaturas
de vilissimis proprio malo factis.
Quotquot Deum agnoscunt in
filio, pariter & filium in patre per
Spiritus sanctum, cui non relu-
ctantur, fratrem etiam agnoscunt,
& non alij. Hæc sunt vera & in-
dubitata veræ philosophiæ fun-
damenta: sed quia nondum ab
omnibus cognita sunt, licet audi-
ta multis, adhuc in aliquorū non
bene resolutorum animis posset
hære dubiū, an imaginatio præ-
dictorum veritatis amorem in
nobis excitare queat; operepre-
tium illis fuerit ambiguitatem
hanc experimento per seipsos &
in seipsis facto, deponere, hunc
in modum, qui sequitur. Consi-
deret vnusquisque penes se dili-
genter ea quæ superius dicta sunt,
degust

deguſtataq; ſæpius ruminet animo ſincero, ſic paulatim ſcintillas aliquot magis ac magis indies perſuadere ſuis oculis mentalibus percipiet, ac in tantâ excreſcere lucē, ut ſucceſſiuo tēpore quæuis innoſceſcēt, quæ ſibi neceſſaria fuerint, nec amplius in veritate quouis hærebit modo: ſed pietatis exercitio iuſtitiaęque paulatim aſueſcēs ritum viaque præmiſſis, animi trāquil-
litate ſentiet, qua tandem allectus intelliget, maiorem in animo delectationē eſſe, quàm in corpore. Non prius incipit vera cognitio, quàm perennium & labiliū, cum vitæ tum interitus oblata cōparatione, ſelegat Anima cum Animo iungi delectatione maiori tracta huius, quā Corporis. Ex ea cognitione Mens oritur, & corporis voluntaria ſeparatio ſumit exordiū,
cūm

cū anima respiciens ex vna corporis fœditatem & interitum, ex altera parte præstantiam & fœlicitatem animi perpetuā, cum isto (diuino sic disponente flatu) connecti cupit, altero penitus neglecto, vt hoc solum appetat, quod à Deo conclusum esse videt in salutem & gloriam: Corpus in amborum iam vnitorum vnionem condescendere cogitur. Hæc est admirabilis illa Philosophorum transmutatio corporis in spiritum, & huius in corpus, de qua dictum nobis relinquitur à Sapientibus: fac fixum volatile, & volatile fac fixum vt habeas magisterium nostrū (intellige) fac de pertinaci corpore tractabile, quod animi præstantia cū anima conueniente constantissimum fiat corpus ad omnia sustinēdum examina. Probatur enim aurum igne, quo re-

probatum omne quod aurum non est. O præstantissimū philosophorū aurū, quo ditantur sapientiæ filij, non illo quod cuditur. Adeste qui thesaurū philosophorū tam vario conatu queritis, reprobatū à vobis lapidē cognoscite prius, quis ille sit antequam quærat. Mirū est su per omne miraculū, quod quispiā appetat ignotū sibi: fatuū certe videtur id ab hominibus quæricuius veritatē non norunt, quia nihil in eo speirelinquitur. Suadeo quibusuis ergo perquirētibus, ut cognoscant prius eius quod querunt veram existentiam, antequam quærant: sic eos laboribus frustrari nō continget. Sapiens quærit quod amat, nec amare potest quod non cognoscit, alias insipiens esset: ex cognitione igitur natus est amor omnium veritas, quæ sola viget in omnibus veris philosophis.

*Recapitulatio secundi gradus.**C A P. III.*

Non est quod quispiam putet
me hic theologica tractare
velle, sed talia quæ rusticum &
pueros latere non debent: ex qui-
bus tamē altius quàm litera sonat
repetitis, omnem Scientiam &
Artem in omnibus tā cœlestibus,
quàm prophanis rebus hauriunt
Sapientiæ filij. Frustra laboratis
omnes abditorum Naturæ secre-
torum indagatores, cum aliam
ingressi viam, terrenorum virtu-
tes per terrena detegere conami-
ni. Discite igitur cœlum per cœ-
lum non per terram, sed huius per
illius virtutes cognoscere. Nemo
enim ascendit in Cœlum quod
quæritis, nisi qui de Cœlo (quod
non quæritis) descendit illuminet
eum. Incorruptibilem quæritis
medici

medicinam, quæ corpora nædum à corruptione transmutet in verum temperamentum, sed etiam temperata diutissime conseruet: talem alibi quàm in cœlo reperire non poteritis vnquam. Cœlum virtute sua per inuisibiles radios in terræ centrum vndique cōcurrentes omnia penetrat elementa, & elementata, generat, fouetque. Nemo in seipso, sed in sui simili, quod etiam ex ipso sit generare potest. Fœtus etiam promiscuus vtriusque parentis in se naturam ita retinet, vt in eo parens vterq; potentia & actu sit reperibilis. Quis hærebit amplius nisi lapis in generatione philosophica? Si cognitio hæc adhuc tibi non suffecerit amice lector, cum ea que data est in clauē nostrā, non est quod tecum agam latius. Verum ne tibi

de me conquærendi maneat anſa,
dicam vltèrius. Diſce ex teipſo
quicquid eſt, & in cœlo & in terra
cognoſcere, vt ſapiens ſias in om-
nibus. Ignoras cœlum & elemēta
prius vnum fuiſſe, diuino quoque
abinuicem artificio ſeparata, vt &
te & omnia generare poſſent? Si
hoc noſti reliquū & te fugere non
poſteſt, aut ingenio cares omni.
Rurſus in omni generatione ſepa-
ratio talis eſt neceſſaria, qualem
de te ſuprà dixi fiendā, antequam
ad verè philoſophiæ ſtudia velum
applices. Ex aliis nunquam vnum
facies quod quæris, niſi prius ex
teipſo fiat vnum quod audiſti,
latiusque audies in ſequentibus:
nātalis eſt volūtas Dei vt pij pium
cōſequantur opus quod quærun-
& perfecti perficiant aliud cui fue-
rint intenti. Malæ voluntatis ho-
minibus

minibus nihil præter quod seminauerint datur metere: imo quod magis est persæpe bonum eorum semen in lolium propter eorum maliciam conuertitur. Fac igitur vt talis euadas qualem tuum esse vis quod quæsieris opus.

De tertio gradu Philosophico.

CA. IIII.

A Mor philosophicus dicitur secretorum ab vno, rursus in vnum per pacem vnio. Pax vero per vnionem partium in toto concordia. Vnionem apprime diligit Deus, quia vnus est, & quicquid creauit vnquam sub vnione conclusit. Ab vno determinato, per vnum indefinitum facto procedunt omnia quæ finita sunt, ac rursus ad vnum suum instinctu naturali quæquæ tendunt: à quo si quæpiam declinauerint, à philo-

sophis sub secreto binario contineri censentur, & per ternarium ad vnionem reduci debere. Creauit Deus cœlum & terram, ac omnia quæ in eis sunt, occulto modo simul vnita, manifesto secreta. Sub appellatione terræ concluduntur Elementa, quæ continentur à Cœlo talique fœderis complectuntur amore, qualem inter alias creaturas vix videre licet. Animalia bruta quæquæ bina sese diuino prorsus ordine coniungentia videmus sinceriori vinculo quæ purioribus constant elementis, vt sunt volatilia, reliqua minus coueniunt pro materiæ de qua sunt conflata puritate minori, tamen coniunguntur licet promiscue magis. Ad præstantissimam creaturam deueniamus ex vilissimo creatam, vtpote hominem quem de limo terre creauit Deus

Deus, animal per se mobile, quod inde mox spiritu rationali vnum fecit: occasione qua mouetur sola cæteris animantibus irregularius esse quis non percipit? quæ viuum est & rationale factum, excellentius inter opera Dei nullum esse potest. Ab hoc scilicet homine cum adhuc in excellentissimo statu foret ante lapsum secreuit deus fœminam, os ab ossibus eius & de carne carnem eius, vt firmitus cæteris animantibus vnirentur: non dicuntur vniri nisi quæ fuerint ab vno semoti prius, sed coniungi tantum. Cum igitur in seipso non posset in altero gignere fuit necesse. Hac de causa præ cæteris humana generatio reuerenda est, quia fit inter duos qui prius vnum fuerunt, & iterum viuum diuino matrimonio facti sunt: testante scri-

ptura & erunt duo in carne vna,
quorum vterque propter alterum
relinquet patrem & matrem, &
adherebit alterę suę parti. Non est
alias existimandum, quàm vxoris
maritum, & huius illam alteram
fore corporis partem inseparabi-
lem: cum viderimus eos aliter se
gerentes, iudicabimus illos non
vnitos sed cōiunctos tantum esse,
non amore vero, sed vel turpis lu-
cri vel illiciti potius appetitus ex-
tinguendi causa, cuius ignis cum
refruxerit, frigent omnia simul.
Non talis est amor philosophicus:
nam inextinguibili prorsus accen-
sus igne, non extinguitur: quicun-
que per spiritum vniuntur, spiri-
tus in vnione manent, quę vero
per corpus iuncta sunt, de facili
soluuntur corpora. Est & parētum
erga natos, & horum erga paren-
tes

res proprius amor qui philosophico nullo modo comparari potest: nam pro gnato pater, nec pro parente filius, minus pro fratre vel sorore, soror aut frater, vel quispiam amicus vel minimæ suæ iuncturæ pati iacturam nollet. Quis ille qui pro seipso mortem obire libèter quāto minus pro quopiam alio velit? Vbi tandem quærendus? Certe non alibi quàm vnde processit amor. Sic Deus dilexit mundum (intellige hominem) vt proprium filium nasci voluerit hominem, qui pro hominibus mori, morteque sua iustitiæ, qua nos plecti debebamus, mortem persolvere posset. Non potuit enim filius Dei mori, sed homo factus, mortuus est perfectus homo filius hominis, iustusque iustitiam compleuit. O admirandus amor Dei

erga homines. Non ex Aristotelis inani philosophia, nec reliquorum mūdi Sapientum huius, tam fœlices vndæ manant, quas (dum nos vanis attentos studiis detinet) præterimus ô miseri sodales: ad aliam animos nostros philosophiam vocat amor iste diuinus.

Colloquium quo conatur Animus Animam & Corpus ad se trahere. Interlocutores sunt Spiritus, Anima, Corpus, & Philosophia amoris, his literis designati: S. A. C. & Ph.

S. **A** Gitedum igitur anima mea, corpusque meum, surgite, nunc animum sequamini vestrum. Ascendamus in montem excelsum hunc nobis oppositum, de cuius cacumine vobis ostendam iter hoc biuium, de quo per nubem & sine lumine loquutus est

est Pythagoras. Nobis aperti sunt oculi, tum præluce Sol pietatis & iustitiæ, quo duce nō possumus à via veritatis deflectere. Volgite primum oculos ad dextram, ne videant vanitatem antequam sapientiam perceperint. Videtis ne relucens illud & inexpugnabile castrum? A. & C. videmus. S. In eo se cōtinet Philosophicus amor, de cuius fonte fluunt aquæ viuæ, quas qui degustarit semel, non sinit vanitatem amplius. Ab eo loco tam amœno suauiq; recta progrediendum est ad amœniorem, in quo Sophia moram trahit: de cuius etiam fonte scaturiunt aquæ primis longè fœliciores, quas qui gustarint inimici, pacem eos inire necesse est: eorū qui deueniunt eo plerique solent altius tendere, sed non omnes optatum assequun

tur. Est locus ultra dictos, quem adire vix licet mortalibus, nisi per diuinum numen ad immortalitatis gradum assumpti sint: at antequam introducantur, mundum coguntur exuere, caducæ vitæ spolio retento: non est eo cum per uenerint, quòd amplius mortem timeant, imò potius eam indies amplectantur suauius, quàm in mundo quid vnquam suaue iudicatum est eis amplexu dignum. Ultra hæc tria loca quicunque progrediuntur, ab hominum oculis euanescent. Quòd si secundū & tertium locos videre lubet, ascendamus altius. En suprà cristallinam primam arcem, aliam argenteam, videtis, ultra quam & tertiam adamantinam, quarta verò non cadit sub sensum, donec ultra tertiam deuentum sit. Hic est aureus perpetuæ

petuę fœlicitatis locus, solitudinis expers, & omni repletus gaudio perenni. Nunc ad sinistram deflectamus oculos. En videtis mundum voluptatibus & diuitiis plenum, in quo nihil oculo caduco desplicere potest, at huius peregrinationis videamus exitum. Vallem obscuram fuliginoso repletam caligine, sub finem horizontis cernitis perspicuè. A. & C. Cernimus quidem. S. Cùm ij qui latam hãc ingrediuntur viam co peruenerint, horum solatia vertuntur in tormenta, quorum nullus est finis: quod si velitis aurem attentius præbere, potestis hinc vlulatum percipere, nisi vos impediat eorum gaudij rumor, qui tam anxie tendunt in sui ruinam. A. & C. Audimus profecto, sed qui sit, vt isti huc non redeant?

S.

S. Quia miseræ vallem hanc non vident, donec postremam pœnitentiæ viam præterierint, postquam non est reditus. A. & C. Sunt igitur aliæ viæ per quas ab eo gravi periculo deflectere possint? S. Imo duæ laterales tantum in dextram huc ad nos, vt videtis vergentes, nam ab hoc loco in quo iam sumus per primâ arcem oportet omnes facere trāsitum qui resipiscunt, vt quæ videtis nunc, videant ipsi. A. & C. Miramur quòd miseræ vallē non videant prius. S. Mirum non est, quia plana est via, facilis & grata, homines alliciendo seducens, tum in plano quouis brevis est horizon: quòd si huc vt nos cōscendissent, exitum vtriusq; viæ percepissent. A. & C. Quo nomine vocantur? S. Lata quidem erroris, lateralium prior infirm

infirmittatis, pofterior paupertatis, & hæc in qua fumus veritatis dicuntur viæ: quarumlibet in oftio poſitus eſt angelus Domini, qui tractus diuini ſpiritus nominatur. Hic in hoc paſſu primo trahit omnes, cui tractui ſi reſtiterint miſeri mortales, laxantur habenæ pertinacibus, quos viam erroris ingreſſos adhuc expectat Dominus, donec aliquandiu mundanis abuſi deliciis, per propriam petulantiâ incidant in corporis infirmitates non immeritò, per quod in errore tracti fuerint. Pauciſſimi quos errorem ſuum agnoſcere contingit, per priorem reſipiſcētiæ viam ad locum hunc redeunt. Reliqua pars maxima cum his qui primo non reſipuerunt loco, pertinax ulterius progreditur. Nonnulli qui per infirmitatem caſtigari noluerunt,

runt, & alij qui nondum castigati sunt, in paupertatem propria causa permittuntur incidere: ex quibus paucissimi pœnitentiæ viam posteriorem ingrediuntur. Plurimi verò procedunt in errore cæcutientes, donec in foueam cadant, à qua surgere non licet. A. & C. Paucos videmus per pœnitentiæ vias redire. S. Hoc impedit corpus. C. At ego potius mori vellem centies, quàm latā in finem vsq; viam perficere. S. Quia vidisti sic loqueris, at vide sis huius memor in posterum. C. Quocunq; vos ieritis promptissimum sequar: sed priusquam discedamus hinc dic precor, qui factum sit vt & nos latam non simus ingressi viam? S. Quibus cœlitus primum domini tractum recipere datum est, Deo non sibi ferant accep

acceptum. C. Trahuntur tamen omnes. S. Verum est, at omnes tractum nō recipiūt. C. Quēnā est huius occasio? S. Quod in biuio existentes, oculos magis ad sinistras vanitates, quā ad hūc dextrum viuētis æquæ fluuium tam admirando fluentem artificio demontis in quo iam sumus apice, deflectunt. C. Quod est monti flumini-que nomen? S. Vtrique primus domini tractus. C. Suntne alij tractus præter hos tres quos iam exposuisti? S. Plurimi sunt inter hos medij, qui sentiuntur ab omnibus in propria conscientia, sed parui sunt ab his qui nolunt, vt antea dictum est recipere. C. Quid est quod in isto ducis admirandum fluuiio? S. Vidisti tu vel quispiam vnquam de tam sublimi loco decidentem aquæ copiam sine strepitus.

pitus horrore per maximā? igno-
ras etiam pendentem aquam ultra
quod mundi vires omnes superat,
quantūvis intrepidum hominem,
vel in terra martem ipsum (si quis
sit) excitatione soni ventique ter-
rere posse, veluti plurimis in locis
videri potest? C. Certe quibusdā
in collibus tantum fui de quibus
aqua defluens à ponte distante sa-
tis perterrefactos, & agitados vëto
prætereuntes quantumvis fortes
deicere potuit: nisi quadam indu-
stria viribusque reassumptis ho-
minum vicissent animi, transitum
que sibi fecissent. S. Primus hoc
loco tractus est admiratio fluuij,
quàm & aquæ degustandæ desi-
derium, & gustum, eius originem
visendi maximus amor subsequi-
tur: qui degustantem vt ferrum
adamas huc allicit, vt quæ discrimina

mina rerum sint videat. C. Non-
quam ego per meipsum hoc con-
siderassem, etiam si locis inferiori
bus cōtrarium accidisse viderim.
S. Oculi tibi carnei sunt, qui non
percipiunt ea quæ mundum supe-
rant: res qui superficialiter, aut ex
manifesto vidēt, non putant aliud
in rerum natura fore, præter id
quod sub sensus cadit: tales quot-
quot sunt huc non contingit adi-
re, nisi spiritus eorum domini tra-
ctum ex fluminis montisque mira-
bili consideratione speciali dono
sentiant, & recipiant. C. Hoc vni-
cū adhuc abs te scire cupio prius-
quam discedamus hinc. Quid sibi
vult ad amœnissima loca tam dif-
ficilis aditus, cum propter itineris
asperitatem, exiguitatemque, tum
ob huius & fluminis protractū re-
ctissimum, vt vix protenso filo

quid rectius delineari possit. S. Video te Corpus meum libenter hic moram protrahere, quo diutius mundanis larvis, & fucatis oculos pascas: hos te sepius (etiam si de dextris petas) ad sinistram detorquere, mihi suspicandi præbet ansam, hæc te non tam sciendi curiosa cupiditate percontari, quàm quod postquam hinc recesseris mundi conspectu priuatum irite videas. C. Missa faciamus hæc, responde saltem. S. De difficultate, qua tibi satisfiat intellige primum, ad gloriam alia quàm per crucem via, non secus ac ad ardua quæquæ quàm summo labore nullus patet aditus, vt facile partorum levis, & difficile grauis existimatio foret. Asperitatis leuitas, vt mortis vita, non minus quàm

quàm exiguitatis amplitudo finis est. Rectiuium etiam, & carens ambagibus esse debet omne quod in veritatis semittam ducit. Iam habes quod optas, nec est quod immoremur amplius, sequere nos. C. Postremum hoc esto. S. Omnia nunc audisti quæ necessaria sunt, nihil moror. C. Saltem Anima tu mecum tantisper mane. A. Nec te nec Spiritũ libenter defererem, tacui tamen donec vtriusque rationes audiuerim, placeant quæ Spiritus loquitur, quæ tu nihil præter moram adferunt auribus meis. C. Video me nunc victum iri miserum. S. Vere miserum sequere nos quo fœlix, nobiscum fias. C. Utinam, at ego solus quid cõtra duos? S. Tace, post paucos dies sola cum solum ages.

C. Quid hoc audio, tu forte nos qui dux noster es auos deferes? S. Absit, vobiscum ero dum eritis. C. Aperias igitur quid hoc ænigmati velit. S. Prout oculi, sic intellectus, & omnia quæ possides carnea sunt. C. Fac saltem intelligam. S. Quid, si quæ tibi sunt ob oculos non percipis, ea quæ non vides, cum dixerò, qui percipies? C. Supra quod miseris me torquet modis lapidosum, strictum, & spinosum iter hoc, verbis tuis massam hanc per se grauem aggrauas. S. Non nisi subleuare conor. C. Sic non feceris. S. Qui factum velis? C. Aperta loquendo. S. Non didisci quæ tua sunt. C. Nil tecum solum efficiam. Heus anima mea quam semper charam habui, non loqueris? auxili-
lium

lium non præstas amico tibi fidissimo? A. Dubia sum inter vos, alterutrius partem æqualiter gero. C. Tamen spiritum quàm me sequeris libentius. A. Deliras omnino. C. utinam ego mansissem in itinere biuio. A. id fecisses. C. Non potui præter te qua sine nihil possum exequi. A. Nec ego præter Spiritum valeo gradum sistere: sine quo, te sine sim necesse est. C. Et tu parabolice loqui tam breui didiscisti tempore. S. Non nisi simpliciter: sed quæ nuda est oratio, sicuti tenebris innolutum es amphibologica, vel allegorica tibi videtur. C. Vobiscum nil effecero tacebo, ne sicut ipsa tu dudum ut hæc imposterum reseruares mihi. A. Nil nisi bonum. C. Spiritus te seduxit. S. Minime verum, at

ego ipsam & te huc ad salutem
duco. C. Dicis tamen. S. Cre-
des non antea quàm videas. C.
An tu me cæcum ducis? S. Opti-
mè, nec verius vnquam loquutus
es. C. Væh intolerabile scælus,
oculis mihi tu me meis carere
persuadebis? S. Imo docebo.
C. Audiam quæso. S. Vidisti
nos in radice montis Domini tra-
ctus bibere de fluuio fontis amo-
ris? C. Non bibistis. S. Ecce
iam ipsum tu cæcitatem tuam
apertè fassum es. C. Cur non
iussistis & me vobiscum bibe-
re? S. Quia non poteris do-
nec nobiscum videas. C. Quan-
do tandem id fiet? S. Cum tu
nobiscum vniendis vnum fue-
ris. C. Rursus quando? S.
Cum ad veritatis arcem ada-
manti

mantinam simul deuenerimus.

C. Acceleremus ergo, ne diutius videns cæcum dicar. S. En ad arcem primam appulimus, pulsabo. C. Quid opus est, porta caret foribus? S. Non decet peregrinam aduenam alienos ingredi lares, non petita prius venia: Introduci nos iube quisquis hic imperas. Ph.

Quis rarus admodum hospes acclamat? S. Tres Philosophiæ discipuli. Ph. Quid hic quaeritis? S. Philosophiam addiscere. Ph. Ea quæ didicistis iterum discere quid opus est? S. Carduos hucusque pauimus, ad fœliciores betas anhelamus. Ph. Betis implere ventrem cupitis? S. Quouis meliori quàm antea pabulo: nam quas pauimus her-

bas, pungentes nunc à sinistris
mox à dextris, inter dentes spinas
reliquerunt asperrimas, quæ no-
bis escæ talis præbent nauseam.
Ph. Audio vos rudioribus, quàm
schola nostra ferat imbutos esse:
verum quia non solemus recusare
quotquot ad nos veniunt, intro-
ducemi, non prius tamen quàm
ante portam deponatis cornua.
S. Præsto sumus iussis obtempe-
rare tuis. Ph. Moris est apud nos
recentiores discipulos examinari.
S. Esto. Ph. Quid Philosophia?
S. Amor est Sophiæ. Ph. Sophia
quid? S. Veritatis omnium sapien-
tia summa est. Ph. Quid amor?
S. Cognitiæ veritatis est desiderium
insatiabile. Ph. Vnde hæc habes?
S. A Domini tractu. Ph. Per
quos? S. Per eos quos docuit
prius

prius vt docerent alios. Ph. In
vniuersitatibus quid audistis? S.
Aristotelis philosophiã. Ph. Quid
hæc docet. S. Contentiosè rixa-
ri, pro & contra (vt aiunt) pertina-
citer argumentari. Ph. Pro & con-
tra, quæ chymera bestia est hæc?
S. Sophismatum nescio quod ge-
nus, hoc nunc ad dextram, modo
sinistram in partem, instar homi-
nis cereum habentis nasum de-
torquere licet, à nasutulo fortè
quopiam, qui cum isto retilio
cæteros immerito reprehendisset,
eodem vt aliorum euaderet ma-
nus excogitatum. Ph. In quem
vsum? S. Ostentationis doctri-
næ causa. Ph. Est igitur doctrina
fallax. S. Saltem illa quam audi-
uimus, qua qui magis imbuti sunt
sapientiæ minus habent. Ph. In
co verè sapis, eos maximè sapien-

tes fore qui circa perceptilia minus intelligunt. Antequam intretis huc oportet in album Scholæ nostræ describi nomina vestra. S. Spiritus vel Animus mihi nomen est, Huic Anima, tertio vero Corpus. Ph. Satis affines socij, S. Imo tres vnico partu nati fratres. Ph. Inuocato prius vero lumine sic mecum loquamini, O Pater omnipotens æterne Deus, Creator omnium quæ in cælis & in terra sunt, qui nos ad imaginem & similitudinem tuam creasti, non vt in nihilum nos redigeres, sed vt essemus tibi ad gloriam, da nobis gratiam Spiritus sancti tui, qua possimus intelligere & scire quænam sit tua voluntas, vt auxilio tuo faciamus eam, in tuoque lumine videamus
lumen

lumen , & Veritatem amore
vero prosequentes eam assequa-
mur. Amen. Ingredimini iam
ad gloriam Dei , vestrique salu-
tem Amoris philosophici portas,
& gymnasium in quo docetur
Amor perpetuus: Assidete dapi-
bus vt quisque suis potu cibo-
que reficiatur. In primis Deum
oremus , Oculi omnium in te
sperant domine , & tu das eis ci-
bum in suo tempore , manum
tuam aperis, & repleas omne quod
viuit benedictione: Non ex so-
lo pane viuit homo , sed ex om-
ni verbo quod procedit ex ore
Domini. Corpus ede bibéque ti-
bi quæ sunt apposita corporea,
tui sodales cibū non ore, sed auri-
bus hauriūt, eorū ego nūc habebo
curā. Spiritus Animaq; benignas
aures

aures adhibeto. Quanquam à tractu Domini primò vos per eius angelum audiisse non dubitem studij, cognitionisque philosophicorum efficaciam, tamen corporis mole tunc grauiores quàm futuri modo, vix potuistis omnia ferre, precium operæ fuerit antequam ad amoris fontem veniatis, obiter ea repetere, quæ hic necessaria videbuntur. Ante lapsum Adæ nec lata sinistraque via, nec miseræ vallis extiterunt, sed vndique patebat aditus omnibus ad hæc fœlicissima loca. Post primam hominis inobediētiam, Dominus viam hanc amplissimam in callem strictissimam difficilissimamque (vt videtis) restrinxit, in cuius ostio collocauit Cherubin angelum, ancipitem gladium manu tenentem, quo quidem arceret omnes ab introitu

troitu fœlicis patriæ : hinc defle-
ctentes Adæ filij propter pecca-
tum primi sui parētis in sinistram
latam sibimet viam cōstruxerunt,
quam euitastis. Longo postea tem-
poris interuallo D. O. M. secreta
secretorum suorum introiuit, in
quibus amore miscente, accusan-
tēque iustitia conclusit angelo gla-
dium iræ suæ de manibus eripere,
cuius loco tridētem hamum sub-
stituit aureum, gladio ad arborem
suspensio : & sic mutata est ira Dei
in amorem, seruata iustitia : quod
antequam fieret fluuius iste non
erat, vt iam in se collectus, sed an-
te lapsum per totum orbem terra-
rum roris instar expansus æquali-
ter : post verò rediit vnde proces-
serat, tandē vt pax & iustitia sunt
osculatæ se, descendit affluentius
ab alto manās aqua gratiæ, totum
nunc

nunc mundum alluens. In sinistram partem qui deflectunt, partim suspensum in arbore gladium videntes, eiusque noscentes historiam, quia mundo nimium sunt insiti prætereunt: nonnulli videntes eius efficaciam perquirere negligunt, alij nec vident, nec vidisse voluissent: hi recta peregrinationem suam ad vallem dirigunt omnes, nisi per hamos resipiscentiæ, vel pœnitentiæ nonnulli retrahantur ad montem Sion. Nostro iam sæculo (quod gratiæ est) mutatus est gladius in Christum salvatorem nostrum, qui crucis arborem pro peccatis nostris ascendit. Hæc omnia legum naturæ, divinæque, tum gratiæ tempora denotant. Nunc audite quis errorum viæ status existat.

Mundi

Mundi Fabrica.

Ph Dixit Deus Adamo post lapsum , in sudore vultus tui vesceris pane tuo , & in dolore pariet vxor tua , maledixitque terræ propter hominem , & sterilis facta fuit , quæ nullo cultu prius , sed affluentia cœlesti tantum producebat fructum abundantissimum : at licet humanis nunc agitata sit laboribus . tribulos & spinas vix ferre videtur. Ab eo tempore quo veritatem exiit homo , de victu & amictu quærendis , cum anxium reddidit ipsa necessitas , quæ studiorum mater est altera , primarum etiam artium inuentrix , vt agriculturæ , pariter & pastoralis exercitij. Cœperunt itaque primi sinceriq; homines quærare quibus carere non poterant:

poterant: impuri non solum ea, sed per fas & nefas vsurparunt omnia quæ suis viribus inferiora fuerunt. Nuditas docuit primum hominem carnes frondibus tegere nudas, tandem industria paulatim (vt moris est) propter necessitatem aucta pellibus animalium operire: mox inde fames fodere, ferere, suoque tempore messem colligere, gregis, armentorum, pecudum, & pascuorum habere curam, & alendæ familiæ, moribus naturæque legibus instruendæ, conseruandæque pacis, ab imbrum, & temporis iniuria casis tectisque sese, necnon armenta tueri: tota primæ fuit hæc necessitatis anxietas: his artibus primi patres æui, contenti lætique vixere pacis temporibus. Postquam terra fuit repleta, sufficere non potuit

potuit, ut quisque portionem haberet eius, & agricolæ forent omnes, vel pastores: at oportuit aliis alios inservire diuersimode qui non habuerunt. Amictus & fabricæ diuersa genera produxit curiositas, inde sartores, sutores, & fabri, quos acus & malleus comprehendunt, sumpserunt originem. Horum diuitiæ labore partem quaesierunt otium apud nonnullos, qui sibi tantum agri compararunt, quantum victui supplere potuit, amictuique: penes reliquos augmentum: hi considerantes rerum penuriam unius, & alterius abundantiam loci, mercimoniam exercuerunt: hinc vectores, & animalium baiulantium actores prodierunt, nec victus ratio currit suis artibus, nam pistores, farnarios, laniones, coquos, & ænopolas ex-

cogitavit in peregrinantium subsidium. Hæc ab initio bona fide tantisper administrata sunt omnia, donec proprium commodum, odiúmque fraternum irruerunt, à quo tempore mutata sunt hominum ingenia, tantúmque habendi fames, quantum opulencia crevit in hunc vsque diem, quo nemini nemo nec sibi fidere cœpit. Commodo quisque suo casas in splendidas mutavit domos, quæ tandem in pagos, oppida, castra, ciuitates, & suburbia in vrbes exercuerunt, ab odio non immunia tamen, postquam temporis iniuria homines ignauos, qui non proprio, sed alieno labore victitare volunt, simul & bellum peperit inter vicinos potissimum. Hoc iterum fossis, mœnibus, aggeribus, & propugnaculis in defensionem
iniur

iniuriarum dedit initia. Contra
vitiiorum quorumvis pasta, quam
otium esse scitur, bombardarum
& tormentorum execrabile genus
diabolicum attulit ab inferis, quo
totius humani generis, nisi diuino
cautum esset auxilio, rueret socie-
tas: quæ quidem nouarum artium
ultima conclusit mundi fabricam.
Et propter dictorum varietatem
pulchrum appellant mundum, qui
diligunt eum: at vos auditores iu-
dicare quænam sit eorum pulchri-
tudo, quæ quanto magis abun-
dant, tanto minus quieta sunt, at
magis anxia. Quæ mundum vt au-
distis concernunt omnia labilia
sunt, nec est qui pilum horum
pauper vel diues post mortem se-
cum deferat. Videre igitur in qui-
bus spem sibi reponunt miseri
mortales, & quanta cura sibi com-

parant, nihil quod eos perdit, qui sua sorte contenti nolunt esse. Nunc audite quæso sæculi transitorij peregrinationem huius.

Mundi peregrinatio, quam erroris viam appellamus.

A Etatis anno ter septeno peracto, biuium electionis maxima pars aggreditur, omniumque cursus per angelum Domini tractus hamo retardatur. Verum plerique sub eo repentēs, alij transilientes, & maxima pars dum paucissimi trahuntur inter haurum & introitum erumpens viæ, salutem fugiūt omnes quotquot hunc euadere tractum conantur, nulloque fræno mundum ingrediuntur. Horum pars maxima deliciis, & mundanis abusi voluptatibus in paupertatem à Domino Deo nostro misericorde sinuntur
incid

incidere, qua retrahantur ad priorem resipiscentiæ viam : sed inutile prorsus humanum genus , cui Deo resistere iam innatum est, non desistit media quærere quibus proprio conatu laqueos euadat, quos sibi met posuit , ab eo non petens auxilium , à quo solo dependet omnis misericordiæ munus. Hinc factum est, vt in sinistram viæ partem officinam sibi maximam extruxerint , in qua quidem officiorum genus exercetur omne : huic domui præest industria, quæ cunctos præter ignauos pigrosque recipit. Ab vna parte quorumuis studiorum officinæ literariæ positæ sunt, ad quas se recipiunt illi, qui sua literas incuria reliquerant: isti plerunque se conferunt in officinas manuales ab altera parte sitas, in quibus experiuntur ea quæ li-

teris à sapientioribus olim commissà sunt, ne sicut prius inexperti rerum litera sola ducantur in opiniones fallaces. Alij qui suo damno mercaturam exercuerunt, ac illi qui manualibus incumbentes artibus in pauperiem lapsi sunt, novas rerum formas inauditâque dies ac noctes somniant, quæ mercatoribus mercatores, & mechanici precio quibusvis passim exponunt, ut damna sua tum resarciant tû ad opimiora perueniant. Quod postquam adepti fuerint, ab industria recedentes in secundam mundi regionem tendunt, per infirmitatis pontem facientes transitum, ante quem secundus Domini tractus oves perditas ad ouile verum reducere conatur, ex quibus paucissimæ resipiscentiæ viam ingrediuntur: ceteræ pontem

tem pertinaciter transeuntes, bonis iam industria partis, liberius utuntur quàm prioribus. At quia bonus Deus eos retrahere vellet, infirmitates in eos dominari permittit, tum rursus ut prius remedium à se quærentes, ad xenodochium etiam à sinistris constructū & permaximum confluunt, cui medicina præest. Ibi pharmacopolarum, chirurgorum, & physicorum ingens est copia, quodque quisque suum exercet officium. Sanitate iam recuperata, non sicut antea ditiores facti, sed diminuti bonis abeunt, pontémque senectutis maxima pars eorum inuito tractu Domini præterit, vno vix aut altero viam ingrediente postremam, quæ pœnitentiæ dicitur. Vbi iam ad tertiam mundi regionem deuentum est, nil præ-

ter incuruata senum videre dorſa,
facierum rugas, claudicationes,
lamentationes, ſuſpiria, reliquo-
rum etiam id genus tædiorum
aceruum audire licet, quæquæ
cuique ſua facta manent, donec
ad mortis poſtremum hoſpiti-
um appulerit, in quo ſeuerus admo-
dum hoſpes nullius parca manu,
ſeparationis aculeum corporis ab
anima laxat ab arcu mortifero.
Quid inde fiat ignoro libenter,
iudicium (cuius eſt) relinquens
Deo. Mundi iam fabricæ, peregri-
nationiſque ſtatu cognito, videa-
mus quis veritatis viæ ſit exitus,
vt oppoſitorum debita compara-
tione facta cognoscatis, vtra vel
erroris vel veritatis via ſit ſalutis.

Via veritatis.

Philosophia. Audiftis antea gla-
dium angeli primi tractus arbori
ſupra

supra fluminis ripam suspensum
fuisse, cuius (nunc gratiæ tempo-
re) loco pendet ob oculos nobis
Deus Deique filius, generis huma-
ni restaurator Christus. Is effica-
cius prætereuntes amore suo ma-
nifesto, nullis velato figuris, quã
magnes ferrum attrahit, in forte
mundi fex & alleum obstat. Qui-
cunque per amnis (vt dictum est)
eminus apparentis admirationem,
& amoris inexhausti cominus ob-
latum exemplum tracti sunt, huc
ad nos se conferunt, nec minus ac
vos quotquot veritatis ministræ
sumus, erudiendos libenter susci-
pimus, vt impostero audietis la-
tius. Priusquam tamen id fiat,
sumptis iam cibo, ac potu, gratias
agamus Deo, qui dedit omnia
quæ necessaria sunt omnibus. Agi-
mus tibi Deo Patri gratias immor

tales, quod nos, cum verbo, creaturisque tuis alere, tum in hunc locū vsq; perducere dignatus sis, in spem melioris vitæ, fiat voluntas tua, qua perficiatur in nobis, quod per te solum incœptum est. Amen. Nunc ad amoris fontem nos conferamus, vt bibatis. En sitim extinguite vestram: non amplius Animus vel Spiritus, nec Anima, nec duo deinceps, sed Mēs vna vocabimini, fortior vt facta tuo possis inimico resistere Corpori, quo cum tibi luctandum erit viriliter, donec ipsum naturæ cursum perficiens à te separatum actu fuerit: postmodum est quod idem at purius defecatusque tibi diuino mysterio coniungendum iterum speres, ad gloriam eius qui cuncta condidit. Quinam tibi pugnandum sit audies à sequenti gradu

gradu quarto frequentia , quam
vos adeuntes modo comitabor in
primum vsque lapidem : interim
totius viæ Veritatis progressum
obiter vobis ob oculos depin-
gnam. A frequentia recedentes &
instructi , peruenietis ad Sophiæ
castra, quibus excepti longe vehe-
mentiori quam antea cibo reficie-
mini. Hucusque lac solum degu-
stastis, nam donec robustiora fa-
cti robustiores ferre valeatis , ad-
huc estis paruuli. Virtus enim do-
cebit quantus sit amoris veri fru-
ctus, quantamque menti delecta-
tionem corporis adferat succubi-
tus : nō minorem quàm pro palma
certanti de suis inimicis militi vi-
ctoria. Vltcrius ad potētiam sex-
tum gradum transibitis , à qua
Virtutum discetis exercitia næ-
dum cognoscere, verū etiam ex-
qui

qui. Hæc postremo ducet vos ad
septimum & vltimũ philosophiæ
gradum vrpote miraculum, in
quo mundi martiria fiunt gaudia:
Breuiter huius viæ finis, æternæ
vitæ, gaudii que perpetui primum
est initium, ad quæ vos ducat vltē
rius qui hucusque vos duxit Om-
nipotens & misericors dominus,
hic vobis inde sit comes reliquus.
Ite fœliciterque valete fratres.

*Dialogus in quo Mens & Corpus
interlocutores sunt.*

C. **H**VI, quis mihi nunc factus
est comes, vbinam es ani-
ma mea? M. En adsum, quid me
vis? C. Non te video. M. Iam ite-
rum vt prius te cecum esse fateris.
C. Vbi ergo est Spiritus? M. Et me
tibi præsentem quæris? C. Deus
bone, vnico nunc ambo vos ore
loquimini? M. Quid mirum? An
eius

eius es immemor quod supra dixeram te solum cum vnica rem habiturum, dum conquestum esses cū duobus, agere te debere? C. Quid audio, nunquid oculos facinasti meos? M. Absit à me fascinum: Verum haustu simul in amoris fonte facto, reducti sumus in vnum, vt non amplius cum duobus tibi præliandum fore putes, sed cum vnica mente. C. Mens plurimis dat initia, mēsa, mensuræ, mensibusque. M. Vtinam & mensam mēsurare didicisses, mensumque tuorum futurum esse finem recordereris. C. Mirum dicis, absque cibo me viuere scis impossibile. M. Hoc & aliud scio, non ex solo pane viuere hominem quod ignoras. C. Ex quo tu viuis, non adhuc te comedentē vidi? M. Rursus tuam cæcitatem adfers in medium

medium: C. Qui sic? M. Ex omni
verbo quod procedit ex ore do-
mini viuo. C. Vtinam & mihi sic
viuere liceret. M. In posterum &
tibi (non antequam moriaris ta-
men) licebit. C. Durum nimis
commemoraras. M. Non nisi iucun-
dum. C. Mortem iucundam facis?
M. Imo his qui nouerunt eam. C.
Nouistine. M. Maxime noui. C.
Depinge mihi præcor eam quæ se
timendam præbet omnibus. M.
Libentissime tibi hac in re nunc
obsequar, nemo hanc metuit præ-
ter te. C. Tu non? M. Nil minus.
C. Insanis præ nimia sapientia
plus dictu. M. Tu. C. Scio tamen
omnes hanc abhorrere. M. Rere.
C. Vt intelligaris loquere. M.
Ere dicam vt intelligas, mens ho-
minis immortalis est ideo mortem
non timet, imo viriliter illam supe-
rat

rat: corpus morti subiectum est
omne, quapropter eam apprimè
formidat. C. Qui scis quod morti
mens non subiicitur. M. Scitur ex
eo scilicet, Omne quod ex morte
sumpsit originem est mortale,
quod ex vita primordium ducit,
non moritur, nec id quod inter
vitam & mortem est medium ad-
hærens vitæ. C. Obscura nimium
loqueris. M. Non nisi clara. C.
Quid est vita? M. Est corporis ani-
ma. C. Quid ergo mors? M. Est vi-
tæ priuatio. C. Hoc non euasi do-
ctius. M. Audi, quam tu mortē
existimas, hæc mihi vitæ est initiū
æternæ, iucundiusque nihil nobis
accidere potest, modo tibi molesta
non foret: verum tu detestaris eam
quod scias hac te mundanis pri-
uari deliciis, at ignoras inter has
& æterna gaudia minorem com-
parationem similitudinemque fo-

re, qualem inter fel & mel aliquando sciam degustasse te. Tandem vt melius hanc differentiam cognoscas, est quod consideres id quod scis, omnium nempe quæ tibi possunt vnquam accidere voluptatû mundi continuationem, tædium (vt potius dicam) nauseam, & quod longe deterius est infirmitatem, & nonnunquam mortem inferre: Si nunc cibum appetas, postquam aliquoties ventrem eo repleris, aliû quæres quo cû satiatu fueris, iterum alium, nec cessabis vnquam in hoc mundo quærere, quod non inuenias votis non satisfecisse tuis. De potu quid? interim dum per gulæ canale transit, delectat, eo dum amplius intrare non valet plurimum torquet, nec ab eo potes abstinere quod occidit: mortē tamen quam
tibi

tibimet infers metuis. O miserum,
& insatiabile corpus, quod ab eo
cauere nescit quod nocet, idque
timet quod ipsum est. Vides ergo
brutis humanum Corpus menti
sue dissonum, infœlicius esse, cum
irrationalia nihil præter sibi ne-
cessarium appetant, Rationalia
vero minime quod opus est, at
magis quod necat sollicitè procu-
rant. Ad ea nunc deueniamus quæ
in corporis vsum extra ipsum
expetuntur, vt sunt omnis gene-
ris diuitiæ propter quas indies
miris diuersisque modis torquen-
tur hominum corpora mentem
non assequuta. Quid non molun-
tur, quæ non humana pectora
subeunt pericula, quibus animam
in exitium, & corpus miserum di-
strahant ab animo: non alia de
causa quàm vt sibi de proprio cor

pore fingant idolum, quod bysso
purpureo coccinoque torquibus,
& armillis adornatū supra Deum
tacite non verentur adorare. Ma-
iorem sui ipsius quam alterius
idolatriam hanc esse quis ibit infi-
cias, aut mortē horum esse finem
omnium? O corpus ignarum, nihil
præterquam te ipsum formidas:
nam ex te mors per appetitum
initium sumpsit, nil etiam appetis
quàm quod ex te est, utpote cor-
ruptionem, quæ mortem inducit
quam times. Vide igitur quam tu
tibi met minime constes, quam quo
aliis, cum tibi non possis, resistere
valeas. Resipisce quæso dum
potes, nobis adhærens, ne tarde
nimis cupias. Ad Frequentiæ
nunc hortos devenimus, ibi te
plura de hac re licebit audire.

Recap

*Recapitulatio quarti Capituli
gradusque tertij.*

SCitote fratres omnia quæ superius dicta sunt, & dicentur in posterum, intelligi posse de præparationibus alchymicis. Non alias enim quàm partium hominis, per speculatiuam Philosophiam separationem fieri diximus, de reliquorum corporum separationibus igne factis intelligendum est. Et nisi talis fiat separatio frustra laborant alchymistæ medicinam vniuersalem quærentes, quæ possit omnibus indifferenter mederi morbis. Consideranda sunt omnia diligentissimè, quæ de homine dicta sunt in hoc libro, nam vnicum non est verbum in eo, quod ad artem non referatur chymicam, & in eius declarationem positum non sit. Talis est amor

philosophicus inter inanimatorum partes, & inimicitia, qualis in partibus hominis. Verùm in illis non magis quàm in his vnio vera fieri potest, corruptione dictarum partium non ablata prius, ante coniunctionẽ: quapropter pacem inter inimicos est quod facias, vt amici conueniant in vnum. In omnibus corporibus imperfectis, & ab vltimata sua perfectione deficientibus, sunt amicitia & inimicitia simul innatæ: hæc si tollatur hominis ingenio vel industria, necesse est alteram ad perfectionem suam vltimatam redire per artem, quam in hominis vnione declarauimus. Separa per ignẽ igitur ab vnoquoque corpore partes suas, impuras mundifica, quæ puræ sunt, mundatione non indigent. Puris pura misce, leuio-
ribus

ribus tamen grauiora sublimato prius, sic fiet quod suprà dictum est fixum volatile, corporeū quoque spirituale. Hactenus alchymia phisicæ comparisonem tetigimus, quare supersedendum est hic, donec ea quæ reliqua sunt in alchymia methaphysica prosequuti fuerimus. Erit hic tamen admonendus lector, vt ea quæ dicta sunt intelligat ex comparatione discreta, vel alias ipsum confundi necessum est, quare differentiam eorum circa quæ dubitare posset ponere non pigebit. Quoties impofterum inanimatorum fecero mentionem, de vegetabilibus & mineralibus intelligi cupio, quæ licet animam suam habeant vegetabilem, ad differentiam tamen sensibilium id faciendum est, & sic suprà de corpori-

bus inanimatis loquutus fui, ne
putet quispiam alchymistis me
contradicere velle, qui cunctis
corporibus naturalibus spiritū ani-
mā & corpus modo suo tribuunt:
quod etiam negantibus ad ocu-
lum demonstrare possunt quoties
opus fuerit. Item pro brutis irra-
tionalibus sensitiua pono, nec de
rationalibus intelligo, quæ licet
animam sensitiuam cum rationali
habeant, potiore, utpote ratio-
nalem accipiam in eorum signifi-
catione. Demum circa prædicta
non ignorandum est, separationem
rationaliū esse duplicē, utpote, vo-
luntariā, de qua superius loquuti
fuimus & naturalē, quæ ad chymi-
stas non pertinet: sensibilibium &
inanimatorū etiā duplicem, ut na-
turalem, & artificiatam, quæ po-
sterior chymiam cōcernit. Volun-
taria

taria separatio fit partibus in toto manētibus, naturalis & artificiata non. Instrumentum separationis voluntariæ spiritus est & spiraculum vitæ: naturalis mors, & ignis, artificiata. Nihil obstabit iā, quin rationalium alchymiam, illi quæ de sensibilibus & inanimatorum fieri potest, separationibus & vnionibus in posterum æquiparare valeas. Quod verò præposuerim Alchymiam rationalem, non frustra factum putes, quia hac & naturali non intellectis artificialem necessario te contingeret ignorare. Sed ne tibi videar in Alchymia naturali defecisse, de hac nunc tantum audies, quantum ad reliquorum intelligentiam tibi sufficiat: & à separatione faciam exordium. Scis hominem peracto sibi à natura constituto termino suas in partes

resolui (quas suprà Spiritum, Aní-
mam, & corpus esse diximus) hoc
operante mortis corruptione: per
ignis naturalis extinctionem, hu-
more deficiente radicali, recedunt
Spiritus & Anima relicto Corpo-
re, quod iterum in suas partes se-
paratur elementales per putrefa-
ctionem in terra factam: quodli-
bet elementum ad suum caos
redit, terreū terra deuorat, aqueū
aqua, sic de reliquis. Spiritus &
anima redeunt vnde processerant:
non vt à corpore semper separata
sint, sed vt meliori compositione
iungantur in vnū artificio diuino:
post quam vnionem non separa-
buntur amplius. Hæc est vnionis
maxima virtus, inseparabilis &
partium in vnum compactio. Rur-
sus nisi elementa rationalium cor-
porum elementis nutriantur, spi-
ritum

ritum & animam retinere non possunt. Cibus & potus in stomachū proiecti coquuntur in digestionem (aliàs partium separatio fieri non potest corporum, quàm per corruptionem aut putrefactionē) & artificio naturæ purum ab impuro separatur, vt puriori substantia cibi potusq; terræ, aquæ, aëris, & ignis, humani corporis terra, aqua, aër, & ignis alantur, impuriore materia terræ, aquæ, aëris & ignis, ciborum & potuum per aluum, aut aliis emūctoriis eiecta: quæ grossæ materiæ rursus pars quælibet suum (vt diximus) calos petit. Ignis in homine est elementum vorax, reliqua puriora consumens elementa, nisi exteriorum purioribus reficiantur elementis, quapropter necessarium est alimentum, aliàs seipsum consumit,

absumpto quo, locus animæ non relinquitur nec spiritui. Talis ignis, est ignis, & aliorum elementorum vnio seu anima, sine qua nulla componuntur elementa, sed separantur. In elementis amor est philosophicus: hunc amplectere solum, si phisicus vel naturalis philosophus esse cupis, aliàs non phisicus, sed naturæ vastator potius euades.

De frequentia quarto gradu philosophico. Capitulum V. In quo Mens, Corpus, & Frequentia colloquuntur.

M. **S** Aluc plurimum ô Frequentia. F. Vos quoque saluere iubeo gratissimos aduenas ac hospites: vnde quæso? M Ab amoris philosophia hac ad virtutis castra facimus iter. F. Recte, moram

ſā apud me faciatis rogo tātisper,
donec peregrinationis vestræ ſu-
ſcepti labores aliqua reſecti quie-
te ſubleuentur. M. Libentiſſimè
tibi hac in re quidem obſeque-
mur. F. Intrate igitur aſſiduos hor-
tos, & his quæ in eis ſunt pro ve-
ſtris liberè fruamini. M. Gratias
ingentes agimus tibi. F. Non
mihi ſed ipſi quorum ſunt omnia
Deo. Accumbite, parata ſunt ea,
quibus vos excipere poſſum. Deū
oremus, Alere nos digneris ô Pa-
ter omnipotens benediſtione tua.
Amen. Cura teipſum ô Corpus,
interim dum ego Mentem cibaue-
ro. Audi mens. Cum Frequentia
ſit cōcepti circa veritatis amorem
perſeuerātia, non eſt aliud quā per
aſſiduitatē ad virtutes aditus. In
hoc loco nulla requies, hinc fit vt
nullus hic torpori locus extructus
videa

videatur, sed sub dio vigiles colonos horti virtutum expetant. Videsne terram hanc, nisi continuo repurgaretur, pro suauitatis floribus & herbis quæ producit, nil præter carduos & vrticas redderet: non alias de Corpore quod circumducis eueniet, si torpueris. Hoc tibi datum est in coloniam, vt horti diu noctuque mihi commissi sunt. Quicquid in eo lolij supercreuerit, auferendum est tibi. Non melius illud euincere poteris quàm cum crapulam abstuleris, ea nimirum est, quæ somnolétiam inducit & pigritiam. Otium quoq; tolles, vt vitiorum potissima radix pereat. Nihil præter necessarium corpori concesseris, quicquid super abundauerit, excrescet in vitium. Audisti superius quid corpori sit necessarium, quid salutare

nunc

nunc sit audias & tibi. Corpus cor-
rigere si neglexeris, male tibi pro-
pter illud erit, & illi: quia tua nō il-
lius iam est facta ratio, quā abiecit:
tibi commissam (vt etiam est). Dei
cognitionem putes: quapropter
nec tu propter illud excusaberis,
cū illi pædagogi loco sis, nec
illud propter te, quia prius è libe-
ro seruum se fecit. Vide igitur qui
cum hortis agam, duobus modis
eos curo, videlicet eradicatione
& irrigatione: priori supercrescen-
tes herbas inutiles radicitus euel-
lo, ne bonas augmēto supprimant:
itidem cum tuo corpore facias
oportet, malas cogitationes &
inimicitiam à te reiiciens prius,
ab omni opere malo coercebis
illud: non decet vnum docere
præceptorem, & aliud facere, si
peccandi dederis occasionem cor-
pori

pori, cur illud reprehenderis quæ
so? Corpus nihil speculatur, ani-
mus est qui tacitas imaginatio-
num operationes exercet, quas
demum corpus conatur exequi:
conceptio mentis est, corporis au-
tem executio. Quid si lolium her-
bam euellerem, & interim semi-
narem zizanium, aliud quam id
ipsum, quod ipsamet commisi
correxero? Vide igitur ne corpori
plus quam valeat, ascripseris:
Verum est quod ipsum ad prauos
conceptus exequēdos magis pro-
num sit, eisque plus quàm bonis
delectatur, sed malos à te cogita-
tus omnes abiice, bonos in eorum
locum substitue, nil nisi bonum
operari poterit, vel ab omni malo
desistere: Hæc est vna corpus vin-
cendi ratio, alteram audi modo.

Si

Si hortos meos , ab inutilibus
duntaxat vindicarem , certe pa-
rum aut nihil essem operata , cum
alia longe plus necessaria cura sit
eis quæ sata sunt adhibenda,
scilicet irrigatio totius herba-
rum alimenti pars altera , qua
sine vegetare non possunt. Sic
etiam aqua viua corpus rigabis
tuum , quæ Dei verbum est, hoc
noctu diuque meditare , præter
hoc nihil , vt corpus aliud quàm
idipsum nec loqui, nec facere va-
leat. Vides iam agris vel hortis
optime comparari posse corpo-
ra , quod etiam fecisse Christum
saluatorem nostrum in Euange-
lio legimus. Semen bonum quod
in bene cultiuatam terram cadit,
fructū bonū adfert, non alias Dei
verbum

verbum quod super cor molle ceciderit, corpus alet eius cuius cor contritum & humiliatum fuerit. Certum est à primi lapsus tempore indurata sicut lapides esse hominum corda, quæ nisi verbo Dei mollificentur, dura manent in æternum: Pharaonis cor à ventre matris (vt omnium corda sunt) durum fuit: at quia verbo Dei mollificatum non fuit, induratum remansit. Rebelles & inimici Deo nascimur omnes, talesque manemus donec eradicetur inimicitia per summum Agricolam, cuius te ministram ô Mens exhibe. Semen habes, agrum, & aquam, nil amplius deficit quàm labor assiduus, non interruptus: nunquam cesses oportet ea reuoluere, quæ iam audiuisti, tum audies, alias per intermissionem inimico tuo locum

locum dabis. Hæc sunt quæ tibi dicenda commisit hera virtus, à qua latius doceberis. Ingêtes Deo gratias agimus qui corda nostra suo lumine dignatur illustrare, verboque suo reddere molliora. Amen. Fœliciter ito frater, & Virtutem petito.

Recapitulatio quinti Capituli, gradusque quarti.

IMpossibile est artificẽ aliquem in arte sua promptum idoneũq; fieri posse, nisi per frequentiam & assiduitatem operis habitum sibi contrahat: quid pistori pistorem operantem sæpius ac sæpissime vidisse profuisset, nisi manum in pastam ipse mittens toties, id repetiisset, vt iam habituatus pistor factus alium docere valeret? Quod quibusdam artẽ chymicam addiscere cupientibus euenire solet,

vt nonnulli putent eum leſuratan-
tū aſſequi poſſe: ceteri, paucis ad-
modū operationibus: quæ tamen
inter omnes quas Natura dederit
artes vnquam, difficilima, pluri-
miſque nota minus habetur: Her-
culeus certe labor Mentem Cor-
pus & ætatem hominum ſuperans
niſi myriadum inter centena da-
tum ſit vni vincere, hoc eſt perfe-
ctum artis ſcopum attingere. Poſ-
ſunt vero nonnulli naturæ ſecreta
multa ſummo ſtudio laboreque
delegere, quæ faciunt in rem medi-
cam, plus quàm alia quæuis olim
extra dictam artem inuenta. Sed
vniuerſalem illam reperire Medi-
cinam de qua ſupra dictum eſt
hucusque pauciſſimis contigit:
ſolum hiſ qui ſe Dei miſerentis
gratia prius in id ipſum quod
optant reducere potuerunt: hoc
eſt

est qui Corpora sua repurgarunt
ab immunditia, naturalium etiam
Corporum nubes abstulerunt.
Suadeo quibusvis artis huius inue
stigatoribus vt assiduo Deum
orent studeant & operentur, non
poterit fieri quin assequantur id
quod in Iesu nomine petierint à
datore luminum. Sed primum
consideret quid sit petere Patrem
in filio, non aliud est certe quàm
id solum exigere quod sit ad glo
riam Dei patris & filij : Solent
multi quod eis vtile videtur, opta
re, sed non nisi quod vere vtile est
consequuntur à Deo. Breuibus
hoc dico multis, Diligentes fre
quentesque conatus Deus adiu
uat, negligentes despicit: Diligi
mus bonum, vt malum non appe
tamus.

*Dialogus, in quo Mens & Corpus
simul agunt.*

M. **A** Vdistin quidnam Fie-
quentia dixerit? C. Au-
diui quidem. M. Quinam arrisit?
C. Non vsque adeo. M. Qui sic?
C. Omnia de me dicta sunt, in
quem vero finem tendant nescio.
M. In tuam vtilitatem fœlicita-
temque. C. Faxit Deus. M. Dic
quæso, scis ne post hanc aliam
futuram esse vitam? C. Scio qui-
dem. M. Scis etiam post mortem
corporis perpetuam esse mortem?
C. Non ignoro. M. Viuendum est
in hoc mundo tibi, vt in æternum
vivere possis. C. Quid aliud fa-
cio? M. Indies moreris magis.
C. Infanis. M. Audi viuit in hoc
mundo, qui mundo moritur, &
Christo viuit. C. Quis hoc in-
telliget. M. Non audiuisti in
Euang

Euangelio, quòd nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet. C. Quid ad rem? M. Tu granū illud es quod in terram cecidit, quia tu nil nisi terra es. C. At audiui Frequentiam ad verbum Dei granum in Euangelio retulisse. M. Iam audio animaduertisse te. C. Equidem. M. Non es bonus theologus. C. Sis tu mihi. M. Verbum hoc mortuum fuerit, significationem habet actiuam, si granum frumenti pro verbo Dei sumptū sit, id est mortificauerit: & talis erit sensus, nisi verbum Dei cadēs in cor hominis illud mortificauerit, & passiue sic intelligi potest, nisi corpus & cor hominis, quæ in terra seminata sunt, id est terrena facta, mortificata, mortuāque fuerint, er verbum Dei, hoc est, nisi gra-

num illud receperint, & in vtilitatem ac ædificationem vel potius multiplicationem conuerterint, ipsum solum manet, fructūque non adferet. Vel christianè magis, nisi granum coniunctum sit per vnionem cum corpore mortuo, manet ambo separata sine fructu. C. Et tu Grammaticę facis nasum cereum? M. Adhuc es rebelle corpus ad virtutem accelerandum esse video. Sed oportuno iam appulimus.

*De virtute gradu philosophiæ
quinto. C A P. VI.*

M. **Q**uæ sacra iube tuas nobis portas pandere. V. Quis es qui nos adire cupis? M. Duo sumus philosophiæ tyrunculi. V. Quid quæritis? M. Virtutem addiscere. V. Iustam rem petitis, quæ nullo modo vobis negari debet

bet. Quos antea præceptores habuistis? M. Amorem philosophicum, & Frequentiam. V. Gaudeo tales initia dedisse vobis. Quid vos ad hæc studia capescenda mouit? M. Desiderium cognoscendæ veritatis. V. Radix est, & mater omnium quæ Deus instituit, veritatis cognitio. Sed in quem finem cupitis eam cognoscere? M. Vt eam exercere valeamus. V. Erga quem? M. Deum & proximum. V. Bona quidem intentio, cui Deus fœlicem exitum det precor, Quæ sunt vobis nomina? M. Mens mihi, Corpus huic nomen est. V. A quo accepistis ea? M. Ab amore philosophico Mens vocata sum, à vulgo Corpus nomen retinet. V. Quid Menti cum Corpore conuenit? M. Nihil omnino, sed omnia nobis in contro-

uerſa ſunt. V. Quid audio? M. Mundum ægrè fert corpus relinquere. V. Salutem refugit omne quod mundum ſemel induit, & non niſi maximo labore poteſt ab eo retrahi. Ingredimini fratres, & quod in veſtri gratiam præſtare poſſum, æqui bonique conſulito precor. Corpus accumbe tuis, ventremque cura, Mens à me cibabitur. O Pater cœleſtis, qui cunctos reficis, verbo tuo veritatis nos in vitam æternam alere digneris. Amen. Audi Mens, Rerum virtus eſt vniuſcuiuſque rei veritas, & veritas eſt efficacia per experientiam nota, & efficacia cœleſtis influentia. Quicquid ex cælo non eſt, virtus dici non poteſt, ſed eius ſimulachrum falſum. Depinxerunt olim nobis virtutes Philoſophi, qui Deum ignorarunt, quia
filium

filium eius in quo Dei virtutes omnes patefactæ sunt non intellexerunt. Solent etiam recentiores diuidere virtutes in Theologicas & Aethicas, quoquidem inter doctos viros absurdius esse nihil potest: quia virtus omnis est à Deo, ergo theologica: quæ dicitur æthica, nisi ex Deo sit, virtus esse non potest. Romanorum in hostes fortitudo, pertinacia, magnanimitas, superbia, Prudentia, fraus, & dolus, Abstinencia, honoris ambitio (sic de cæteris) vitia potius quàm virtutes fuerunt: quia non ad gloriam Dei, sed hominum & propriam patrata sunt. Christiani Philosophi veritatem solam habent pro virtute, quam in Fidem, Spem, & Charitatem diuidunt. Ex his tribus, & in his tota consistit veritas, & quicquid in his non

reperitur, falsum est, tam in rationalibus, & sensibilibus, quàm inanimatis. Est enim fides eorum certitudo quæ audiuntur, & non videntur, hac ratione dictum est fidem ex auditu fore, quia quod videtur, fides non est, sed scientia certa per oculum demonstrata: eius testimonium præbet scriptura sacra, Credidisti quia vidisti, Beati qui non viderunt & crediderunt. Est in rebus naturalibus veritas quædam, quæ non videtur oculis externis, sed mēte sola percipitur, cuius experientiam fecerunt Philosophi, eiúsque talem esse virtutem compererunt, ut miracula fecerit: quapropter mirandum non est homines fide fecisse miracula, cum inanimata etiam idem virtute sibi contributa præstare possint. In eo tota consistit

ars,

ars, ut à suis compedibus huiusmodi spiritus liberetur, non secus ac iam superius dictum est, mentem à corpore liberam fieri debere. Corpus igitur carcer est, quo virtutes impediuntur animæ, spiritusque rerum naturalium suas vires exerere non possunt. Talis & eiusdem est efficaciam spiritus huiusmodi rerum inanimatarum pro sui subiecti ratione, qualis est in homine fides indubia. Est igitur hominum virtus fides vera, cæterorum omnium, eorum est efficaciam veritas. Exempli gratia, credere nollet inexpertus rerum naturæ physicus, cadauer animalis venenosi cuiusvis, etiam siccum & aridum omnino, infecto veneno vulneri vel apostemati pestifero superpositum, virus omne penitus ad se trahere, quod chymicis naturæ

naturę virtutum scrutatoribus est
notissimum, & ex vi magnetica
naturę compertum habent. Cum
igitur tales non credant id præ-
stare posse naturam quod potest,
indigni virtutibus eius, assequi
non merentur ex ipsius naturę
scriniis, archanum vel minimum.
Si etiam experimentum aliquod
viderint alicuius, nõ perquirēt vl-
terius qua tandem ratione simile
quid fiat, sed experimento con-
tenti solum vtentur eo: hac in
ignorantia maxima Physicorum
pars ignara hæret, dicens hoc ha-
bet, nec est curiosius perscrutan-
dum à quo: verum chymista phy-
sicus non contentus experimento
solùm, nec quod à cœlo habeat,
sed à qua parte cœli perquirat,
anathomiam creaturę magnę,
cum ea quæ de microcosmo fieri
potest

potest comparisonem faciens. Quod quatuor modis & instrumentis efficere nititur, utpote, Geomantia, Hydromantia, Pyromantia, & Astronomia. Geomantia terrarum in rebus naturalibus, aquarum hydromantia, ignium Pyromantia, cœlestiumque virtutum Astronomia sunt inquisitiones, quas artifex, amore percitus philosophico, libenter aggreditur, spe fretus (qua etiã alitur) ad eam rei peruenire veritatem, de qua sibi fides est insita: patet igitur Spē fidei stimulum esse, vel futuræ certitudo veritatis. Nisi quis certo sciat acquisiturum se quod profequitur, friget in eo conatus, sed ubi fide suam opinionem confirmat, frequentia nimirum adiutus & ingenio nihil non assequitur. Verum hoc loco fidem per
charit

charitatem comprobari non est ignorandum, sicut etiam per bonum vel malum mota bene vel male potest operari. Est igitur charitas actu fides executata: quis de vera fide iudicare poterit alias, quàm docuit is qui fides est, ab operibus eam esse cognoscendam? Nonnulli rem intelligentes, à seipsa dixerunt incipiendam esse charitatem, quod sic intelligendum esse puto, hominem oportet Christianum per frequentiam sibi virtutis habitum contrahere prius, antè quàm illam in alios exercere valeat actu. Disce Mens igitur in proprium corpus exercere charitatem, vanos eius appetitus coercendo, sic ad omnia tecum promptum erit, quod vt fiat operam dabo, de fonte virtutis vnà tecum bibat, & ambo tunc vnum facti,
pacem

pacem habeatis in vnione. Accede
Corpus ad fontem hunc, vt cum
tua Mente bibas ad satietatem, &
imposterum non sitias amplius
vanitates. O admiranda fontis ef-
ficacia, quæ de duobus vnum, &
pacem inter inimicos facit. Potest
amoris fons de spiritu & anima
mentem facere, sed hic de mente
& corpore virum vnum efficit.
Gratias agimus tibi Pater, quòd
filios tuos inexhausti virtutum
fontis tui participes facere digna-
tus sis. Amen. I nunc vir pru-
dens factus ad Potentiam,
à qua Constantiam
addisces, & fœ-
liciter va-
le.

Recap

*Recapitulatio Capituli sexti,
quintique gradus.*

CVique rei sua virtus inest, & cœlestis influētia, quę tamen exterius oculis minime videri potest, sed eius effectus. Videmus attractionem ferri factam à Magnete, vim vero magneticam latentem in ipso lapide videre non possumus, quia spiritus est & sub sensum non cadit, & sic de aliis. Vinum in se diuersas vires habet quę per experimentum artis chymicę cognitę fuerunt à philosophis in eius separatione: Spiritus eius calefacit & exsiccat Corpus tamen omnino cū rarium efficit, nā humectat cū refrigerio, quorū experientiam in aqua (quam ardentem vocant) & in aceto videre licet: hæ facultates omnino contrarię sunt propter separationem,
at ante

at ante eam non ita diuersæ, quia tunc de mixtione per vnionem naturalem plus participant. In omnibus aliis corporibus naturalibus tales inesse virtutes secundum magis & minus quis (nisi mente captus) ibit inficias? Non erit Philosophus quicumque negauerit panem vel frumentum habere spiritum in se non minus efficacem quàm sit vini spiritus, licet nõ sit in pane tam abundans ac in vino, tamen pro pari spiritus sui quantitate æque efficax. Si talis potest à pane vinoq; separari spiritus artificialiter, quanto magis naturaliter eius fit in homine separatio, Ex his possunt philosophicæ transmutationes intelligi: nonne scimus panis & vini puriorem substantiam in carnem & sanguinem transmutati? & de ve-

getabili forma non visibili, formam visibilem animalem fieri? Nō propterea mutatur species rerū, sed formæ. Quis adhuc dubitabit, trāsmutationes philosophicas fieri posse per artem in homine longe meliores, quam faciat ipsa natura per panis & vīni trāsmutationem, cum alia corpora sint in rerū natura, quæ maiorem virtutem naturalem & cœlestem influentiam habent, à quibus non alias quàm à vino paneque spiritus separari, & in hominis substantiam, carnem & sanguinem trāsmutari potest, & excellentius per artem, quàm natura fieri possit. Sed cur ea sepius repetam quæ luce clariora sunt philosophis? qui fidem adhibere noluerit, experiat per artē chemicam, quam si ignoraverit, addiscat priusquā
exper

experiatur : nam si per cōmunem artem destillatoriam talia facere conabitur, oleum & operam perdet. Nemo pro suo commodo cogendus est, sed admonendus tantum, quod si contemnat proprio, non admonentis damno fecerit.

De Potentia sexto gradu.

C. A. VII.

Dialogus in quo Potentia, & vir interlocutores sunt.

V. **A** Peri quęso diua potentia.
P. Quis huc introductus vult. V. Vir. P. Vnde huc ades? V. A virtute missus sum. P. Cuius gratia. V. Confirmationis in virtutibus, quas à ministra veritatis recepi. P. Recte, sed qua ratione id fieri posse credis. V. Potentia. P. Cuius tandem? V. Veritatis. P. In quo veritatem esse putas? V.

In altissimi solius virtute sitam
esse veritatem omnem nō dubito.
P. Iam confirmatione dignum
exhibuisti te : quapropter animad-
uerte ad ea quæ tibi sum exposi-
tura. Potentia est acceptæ virtutis
à domino Constantia. Non est
quod quispiam putet se vel mini-
mam virtutis scintillam aliunde
quàm à Deo habere posse. Quod
si quis à seipso vel ab alio quam
dictum est quærat , loco virtutis
vitium in sui pernitiem conseque-
tur. Sic soliti sunt Gentiles olim
operibus heroicis (vt vocarunt)
virtutes non alia de causa venari,
quàm vt posteritati famã de se re-
linquerēt, in ea summum bonum,
& fœlicitatem sibi misere ponen-
tes, Verum quoniam eis successerit,
huiusmodi memorabilium exitus
aperte nos docuit. Regnū eorum
quod

quod in arena fundatum esset, & non super petram ruere fuit necesse, cuius ruinæ quidem non maius vestigiũ relinquitur quàm vt posteris horum stultitia pateat. Quòd si super veritatis petram Gentiles ædificassent, stabile fuisset regnum eorum. Non sunt hominum sequenda vestigia, sed veritatis, in qua stabilia sunt omnia. Melius non poteris confirmari frater, quàm per virtutem ipsam quæ nihil aliud est quàm veritas: hanc si in omnibus operibus tuis & verbis obseruare conatus fueris totis viribus, ipsa te confirmabit indies magis, donec in prælio potens factus vt leo mundi vires omnes euincere valeas, mortem non timeas, nec quicquid diabolica tyrannis excogitare possit violentiæ: vt aurum purum in igne sem-

per purius & gloriosius absque diminutione diutissime iubilat, non alias in omni martyrio veritatis confirmati professores gaudent quod infra latius audies. Sed hoc est notatu dignum quod nō alias quā ex frequentia omnium artium & operum habitus & promptitudo datur, etiam ex observatione sedula veritatis tam in factis quā dictis, Constantia virtutum cœlitus infunditur ad potentiam, quæ tandem observatione non intermissa transit in miraculum, ad quod nunc anhelandum est tibi, hac iter facito, Vale.

*Recapitulatio Capituli septimi,
sextiq̃ue gradus.*

Licet à corporibus naturalibus etiam inanimatis virtutes (ut dictum est) extrahantur, nisi tamen

men vltcrius per artem chymicam deducantur ad extremam suam potentiam, ad aliquod excellens opus non erunt ydoneæ: sed quanto magis depurantur & subtiliantur per sedulam obseruationem chymicam, ad suam primam cœlestem influentiam plus accedunt & per consequens efficacius penetrant, ac operantur, ita vt pro miraculo vere sit reputandum opus, quod in Medicina quarumvis infirmitatum efficiunt.

De Miraculo septimo & vltimo gradu philosophico.

C. A. VIII.

Miraculum est Constantiæ Veritatis effectus. In cuius declarationem, vnico tantum vtemur exemplo, quo patebit aperte miraculum. Quidam Philosophus

ab Imperatore tyranno propter
veritatis professionem exceptus
hoc martyrio, scilicet, vt in excis-
so lapide ferreo viuis pistillo con-
tunderetur, ait, tunde tyranne
tunde corpusculum hoc, mentem
nūquam contundes meam. Quod
cum Imperatorem male haberet,
ne veritatem loqueretur amplius,
quam audire non poterat, tortori
cōmisit, vt linguam truncaret phi-
losopho: verum propriis dentibus
abscissam in Imperatoris faciem
expuit, ante quā corpus eius in
pultes contusum esset. O admi-
randa viri constantia, quæ tanto
non perterrita martyrio, mortem
summo cum gaudio susti-
nens, mundi tyran-
nidem vi-
cit.

Recap

*Recapitulatio septimi gradus
octavi Capituli, totiusque prio-
ris operis conclusio.*

VTi septem gradus philoso-
phici, per quos ad sublimia
menti patet aditus, septem sunt
etiam operationes chemicæ, per
quas artifex ad archanum illud
medicinę præstantissimum perue-
nire potest. Studio philosophorum
comparatur Putrefactio chymica,
quia sicuti philosophi per studiũ
ad cognitionem disponuntur, ita
res naturales per putrefactionem
ad solutionem: cui comparatur,
cognitio philosophica, nam vt per
solutionem corpora soluuntur,
ita per cognitionem resoluuntur
philosophorum dubia. Non alias
quàm ex amore philosophico,
studiorum frequentatio sequitur,
ex cõgelatione chymistarum vnio

prima fit per assiduitatem, & operationū reiterationes: sicuti etiam frequentia philosophorum acuntur ingenia, ablutione chymica subtiliantur corporum partes. Eo modo quo per virtutem vniuntur philosophi, per compositionem elementa per minima componuntur. Per potentiam philosophicæ virtutes cōfirmantur, ita per fixationem spiritus in suis corporibus figuntur, vt non amplius fugiant. Non secus ac per miraculum opera philosophica suam virtutem ostendunt, per proiectionem Chymicæ medicinæ suam perfectionem patefaciunt. Iam habes optime lector operis nostri totam intentionem, ex qua nisi profeceris tam in vera philosophia metaphisica, quàm in naturali & chymica, non est quod de me con-
quera

queraris , quia quicquid ab aliis obscuratum fuit apertissime tibi declaravi. Fœliciter Vale , bonique qualecunque sit consule.

Tinctura Philosophica.

IAm finem facerem nisi me philosophicus amor erga studiosos detineret , admoneretque Theophrasti Paracelsi præceptoris nostri tincturas philosophicas addere , quibus curæ tam intrinsecus quàm extrinsecus per sanguinis renouationem fieri possunt. Hæc sunt omnium simplicissimæ potissimæque per alchymicam artem tractæ medicinæ , quarum præparationis modum vna cum administrationibus ex dicti Paracelsi Chirurgia magna descripsi , quo facilius intelligantur ea quæ de philosophicis medicinis superius dicta sunt.

De

De tinctura Solis id est Auri.

EXtracta tinctura Solis, corpus eius remanet album, tinctura vero pura est, & separatur ab impuro, id est à suo corpore: quæ separatio necessaria est. Tinctura debet clarificari vel exaltari in suo gradu, qui duplatur quinques in bis. xxiii, altius non progreditur: tunc potest administrari quibus suis ad renouationem sanguinis in pristinum statum, ut dicetur in administratione.

Extractio talis est.

CORPUS corrumpendum est de natura sua metallica maleationeque per aquam Salis, deum residentia debet abluui per aquam dulcem post modum extrahitur tinctura per spiritum vini. Postremo eleuatur à tinctura, tunc manet in fundo.

Aqua

Aqua salis fit ex sale quod mundissimum & albißimum ex sua natura fit, absque decoctione vel artificiali præparatione, qua sal fieri solet. liquefiat aliquot vicibus deinceps pulueratum succo radicis raphani commisceatur, & agitetur in eo, tum destilletur post suam solutionem, & cum sanguinea viridi partibus æqualibus mixta destillentur omnia quinques, & in eo liquore lamina Solis per antimonium purgati soluitur in puluerem. Abluatur aqua pura destillata subtiliter, donec salcedo recedat: nam sal abluere se permittit, nec miscetur in profundo cum substantia, sed separatur.

Spiritus vini fit hoc pacto.

Optimi vini puri non mixti rubei vel albi mensuram vnam, in circulatorium vas optime lutatum ob-

struct

structumque recondito & in balneo maris ad profunditatem vinimersum vas per decem dies naturales bullire facito, demum infrigidatum destilletur in cucurbita vel phiala frigide, tam diu donec spiritus ascēdit, cum vero signum suum dederit cessabis mox, nam quod sequitur est aqua vitæ, non spiritus. Hunc vini spiritum infunde super ipsam residentiā quæ est velut alcohol, vt sex digitis supernatet, optimeque lutatum vas ponatur in balneum calidum, in quo maneat per mensem, tunc in spiritum ascendet Solis tinctura, manebitque puluis albus in fundo vasis, quæ separanda sunt abinui-cem. Liquefac puluerem, & fiet ex eo aqua metallica. Spiritum evaporare permitte vt artis est, manebit succus in fundo tanquam liquor

quor : quem graduabis quinquies
in retorta satis magna, pro liquo-
ris quantitate. Talis graduatio fit
solummodo per eleuationem quę
materiam subtiliat, sed non per-
mittit vltra quintam essentiam
subtiliari se. hoc est. 2. 4. 6. alias
comburitur vltterius procedendo.

Vsus administrationis est.

HVius dragmam vnā cum
vncia vna theriacę venetę
mixtam dabis ieiuno stomacho,
qualibet vice scrupulum vnum.
postea cooperiatur in lecto patiens
& fudet : continuetur 10. vel. 12.
diebus.

*Est etiam in Corallo tinctura per-
quam excellens ad purgandum
sanguinem.*

COrpus eius teratur subtiliter
in alcool, & extrahatur eius
tinctura sicut ex auro per spiri-
tum

tum vini, simulque decies sexies
ascendant, post modum separen-
tur per destillationem: ascensio
fieri debet igne prorsus nudo,
deinceps in balneo Mariæ separa-
ri debet liquor sexies, & iterum
super feces reiici, hoc oleum ad-
ministretur cum aqua theriacali,
nempe scrupulum vnum olei cum
eiusdem aquæ dragma vna.

Aqua theriacalis fit cum vnciis
quinque spiritus vini, theriacæ
duabus vnciis cum dimidia, mir-
rhæ romanæ vncia vna dragmis-
que duabus, croci orientalis dra-
gmis duabus, misceantur omnia
destillenturque simul & semel,
administrentur ea sicuti dictū est.

Dosis administrationis est.

VT eius vncia vna dragmāsque
duas cum decē vnciis aquæ
cicoreæ, vel gamădreæ misceatur,
& eius

& eius mixti dentur dragmę duę,
mane & sero: ieiunet postmodum
æger quinque post sumptionem
horis & totidem post cœnam: con-
tinuetur hoc sex vel septem die-
bus: dentur etiam aquę destillatę
ex fumo terrę, vel cicorea simili-
busque.

Tinctura Balsami.

R Ecipe balsami vnciam semis,
& spiritus vini vncias vigin-
ti ponantur simul in pellicanum
vel duplex vas, & circulentur in
Sole per mensem, quo factō per-
mittit se destillari, simul cum spi-
ritu, per alembicum, quę destilla-
tio melior est quàm per retortam
hoc loco, sic manet hæc mixtura
simul in vna compositione: cui
addes vnciam semis alterius bal-
sami, clausumque digeri permitta-
tur, vt cum aliis permisceri queat,

ac perficiatur quod exit ex suo corpore, nam quicquid graduari debet, suam substantiam in vnum corpus terminet oportet. Et cum hoc vt supra volatile factum fuerit addatur iterum vncia semis alterius balsami, quod exaltabis vt prius, vsque ad duas vncias addendo, graduandoque. Hæc est balsami præparatio potissima, quæ renouat curatque quicquid aliæ præparationes non possunt: conseruationis gratia suæ virtutem hanc cœlitus acquisiuit supra cætera quæque.

Administratio est,

VT ex isto per se præparato balsamo des ad pondus quinque granorum hordei, cum albo veterique vino bis in die, tam diu donec visum fuerit sanguinem emendatum esse.

Antimo

Antimonij tinctura.

Compertum est in hoc mun-
do nil aurum purgare me-
lius, quàm antimonium, quapro-
pter & in homine si præparetur in
potum idem præstare poterit, ac
melius. Nec est quod mirentur
literati tantum, præceptorem no-
strum comparationem hanc face-
re: Discant prius Anathomiam
creaturæ magnæ primæque cum
ultima cognoscere comparareque
priusquam iudicent. Veluti sol in-
ter stellas, & aurum inter metalla,
non alias inter animalia homo
priuatum obtinet: cuius perfectio-
nis causa methaphisicę cōueniunt
hæc omnia simul in vnum. Sicut
igitur Antimonium aurum peni-
tus mundat, aliaque metalla con-
sumit, ita hominem ea ratione
quàm diximus repurgat absque

exoneratione alui, sed purgatione radicali, qua spiritualiter omne superfluum eradicat: hoc est excellentissimum archanum, cuius structura talis est. Recipe antimoniij optimi in alcool facti, quod reuerberabis in reuerberatorio bene clauso per mēsem, ex eo fiet volatile, primo album, deinde flauum. postremo rubeum aut croceum leue, quod extrahes de esse suo ex lilli per spiritum vini, sic vt supernatet viginti digitis, & permitte sic donec coloretur bene clausum, vt scis: hæc est altissima præparatio lilig, quæ hominem radicitus purgat intus & extra.

Administratio eius est,

VT in dolium vini recentis in septembri vel octobri, semper ad viginti mensuras istius tincturæ ponatur vncia semis, & simul

mul digeri purificarique permit-
tantur ambo, de vino bibant pa-
tientes ad tres vel quatuor septi-
manas, aut diutius, ante omnes
alios haustus.

Tinctura Salis philosophorum,

R Ecipe salis auri, salis Antimo-
nij, salis melissæ, ana vnciam
semis, salis communis puri petro-
si que vncias octo, misce simul, &
super frustum panis stratum eda-
tur ieiuno stomacho. Nec mireris
quod hic ponamus Sal auri, Sal
antimonij, quæ salia vulgaria non
sunt, sed philosophica: postquam
sciueris ea quæ scire te cōuenit in
hac arte, non miraberis amplius.

Aliud Sal philosophicum,

R Ecipe salis Gamandreæ, salis
cicoreæ, salis valerianæ ana
vnciam vnam, salis absinthij vn-
ciam semis, salis vitrioli dragmam

vnam, communis salis puri petrosique libram vnā, misce simul, & edatur vt superius.

Archānum per quod ea quæ supra posita sunt elucidantur.

Cælum & terra per hominem generant hominem, qui filius eorum est, ac filia prolesque: à cælo habet intellectum, à terra vero corpus: & quia ex terra, in suo corpore est in quod reuertetur, ex cælo tamen quod in ipso, est ex firmamento: præter ea quidem adhuc vnum possidet ex dono Dei, per quod astris dominari potest, cum ex Deo didicerit. cælum & terra simul sunt, sic etiam cælum & homo, sed sicut homo ex terra est, ea ratione secundum terram & ex ea cognosci debet, at quatenus ex cælo secundum cælum etiam iudicandus est, igitur
homo

homo, cœlum, & terra vnum sunt, etiam aër & aqua. Si homo res in maiori mundo transmutare nouit (vt in sal omnia) quanto magis id in microsmo, hoc est in se ipso nouerit, quod extra se potest, modo cognoscat hominis in homine thesaurum existere maximum, & non extra ipsum. Ab ipso procedit interius (licet mediate) per quod operatur extrinsecus id quod oculariter videt, ergo nisi mēte cæcus fuerit videbit (id est) intelliget quis & qualis sit intrinsecus, luceque naturę se ipsum cognoscer, per exteriora. Certum est ex hominis sanguine generari Sal naturale balsamum eius corporis, quòd in se corruptionem & præseruationē à corruptione habet: nam in rerum natura nihil est, quòd non in se mali tantum, quan

tum boni contineat. Pariter ex ossibus & carne generatur naturale sulphur, quod propter liquoris naturalis exlicationem incenditur, totumq; corpus & seipsum consumit aliquando: huius incēdij causa est, quòd homo fuit à principio sulphur, hoc transmutatum est in carnem & sanguinem, quæ media materia sunt hominis, quamque prima natura vel materia plurimum odit, ac eam ad se reducere conatur: quod cum fecerit, terræ cinisque resultat, materiæque hominis primæ reliquum, ultimæque subiectum. Quia homo est in corruptione generatus, odio prosequitur eum sua propria substantia, hinc fit quòd sulphur naturale hominis à creatione media recedat in primam, ad quam ut appropinquat eius naturam assumens

mens, in elementarem operationem transit: quiquidem elementaris ignis corruptionis est causa, quique per inuisibilem solem plurimis incognitum accenditur: hic est sol philosophorum. Tales sunt in homine virtutes, vt per corruptionis potentiam liquorem exsiccare valeant, & hac via salia hominis reducūt in calcis naturam, per quam corpus in esse transit sulphureum. Corpus itaque reduci debet in materiam primam, ad quam proximum, est habile factum ad receptionem ignis hominem ad primam suam essentiam corrumpentis: velut in aliis creationibus videmus in terra vel montibus. Et licet non eadem sint corpora, tamen eadem sunt operationes: non est idem ignis in accidente, sed idem in substantia.

Sol est inuisibilis in hominibus, in terra verò visibilis, tamen ex vno & eodem sole sunt ambo. Homo quidem est esca, in quam per coterem scilicet Mercurium, & calibem Cælum, ignis huiusmodi scintillæ excussæ, fomentum accipiunt, virésque suas exerunt. Chymicam artem naturaliter exercet Archeus in homine, tanquam artificialis in fusina sua Chymista, minerarum corruptor, qui tria, scilicet realgar, chymicum, & Aurum à minera separat: quia tam diu ac ista simul permanēt, quodlibet per se nullam vim habet, sed cum separata sunt, vnumquodque suas agendi vires exprimit in homine: talis est in ipso orizon, non in viribus, at in perfecta creatione. Ars itaque naturalis in microcosmum agit, vt homo separetur

tur in aurum agente per se fulmine: Chymicum suo loco separat in loppam, & realgar in fumum, vaporem, vel corpus sublimatum: quod Archeus dictus vulcanicis artibus perficit in homine, donec ad suam vltimam perducatur materiam. Est enim vltima rerum materia quæ iubilat in exaltatione sua, sicut aurum ab aliis duobus separatum gloriatur in igne, vitrumque.

Nec subticere possum quid Theophrastus Paracelsus præceptor noster de Solis terrestris archanis vltius scripserit, utpote differentiam inter quintam essentiam auri, aurum potabile, & oleum eiusdem. Est enim quinta solis essentia tinctura per vini spiritum extracta, cuius modum suprà posuimus. Aurum verò potabile

bile est, cum id, vna cum aliis spiritibus & liquoribus in potionem resoluitur. At oleum auri est, cum ex auri sola substantia per se fit oleum purum.

Auri potabilis descriptio.

R Ecipe auri foliati vel puluerati vnam vnciam, hoc in succum resoluator, addes aceti destillati quātum sufficit, destilla postmodum, & ab inuicem separato, tam diu hoc facito, donec adiutorum nihil saporis maneat: deinceps in aquæ vitæ quinque vnciis immergantur omnia simul, & in pellicano per mensem digerantur.

*Eius aquæ vitæ descriptio
talis est,*

R Ecipe vini ardentis libras decem, rosarum, melissæ, roris marini, anthos, cheiri, foliorum vtrius

vtriusque hellebori, maioranæ,
ana manipulum vnum, cinamo-
mi, maceris, nucis muscatæ, ca-
ryophyllorum, granorum paridis,
piperum omnium, cubebarum
ana duas vncias, succi chelido-
niæ, rapsi, melissæ, ana sex vncias,
cinerum fabarum vncias quin-
que: commisce, permittéque di-
geri per pellicanum xij. diebus,
separa, tandem & vsui reseruabis
quem suprà ponimus.

Olei Solis descriptio.

Postquàm, vt suprà dictum
est, aurum in succum per ace-
tum reductum fuerit, bulliat per
quindecim dies in sequenti dige-
stione, postea separetur in balneo
Mariæ volatile, manebit in fundo
fixum oleum auri purum.

Corpus

Corpus digestionis hoc est,

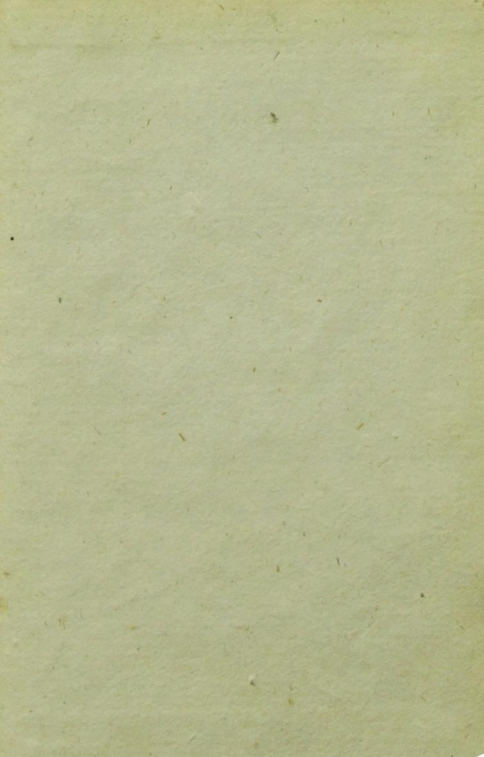
R Ecipe succi chelidoniae li-
bram vnam, & aquae vitae cir-
culatae partem æqualem, vel pau-
lo plus, resoluantur in spiritum,
quibus auri misc e tres
vncias, deinceps fac
vt suprà di-
ctum est.

FINIS.

I R R V T A

Virtutis mœnia sacra manent.

UB WIEN

+AM451954808

www.books2ebooks.eu